

**İLKOKUL TÜRKÇE DERS VE ÖĞRENCİ ÇALIŞMA
KİTAPLARININ MİZAHİ ÖGELER BAKIMINDAN İNCELENMESİ**

Mücahit Aydoğmuş

**YÜKSEK LİSANS TEZİ
SINIF ÖĞRETMENLİĞİ BİLİM DALI**

**GAZİ ÜNİVERSİTESİ
EĞİTİM BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ**

OCAK, 2017

TELİF HAKKI VE TEZ FOTOKOPİ İZİN FORMU

Bu tezin tüm hakları saklıdır. Kaynak göstermek koşuluyla tezin teslim tarihinden itibaren (....) ay sonra tezden fotokopi çekilebilir.

YAZARIN

Adı : Mücahit
Soyadı : Aydoğmuş
Bölümü : İlköğretim
İmza :
Teslim tarihi : 21.02.2017

TEZİN

Türkçe Adı : İlkokul Türkçe Ders ve Öğrenci Çalışma Kitaplarının Mizahi
Ögeler Bakımından İncelenmesi

İngilizce Adı : Analysis of Primary School Turkish Classes and Students
Workbook In Terms Of Humor Elements

ETİK İLKELERE UYGUNLUK BEYANI

Tez yazma sürecinde bilimsel ve etik ilkelere uyduğumu, yararlandığım tüm kaynakları kaynak gösterme ilkelerine uygun olarak kaynakçada belirttiğimi ve bu bölümler dışındaki tüm ifadelerin şahsıma ait olduğunu beyan ederim.

Yazar Adı Soyadı:

Mücahit Aydoğmuş

İmza:

JÜRİ ONAY SAYFASI

Mücahit Aydoğmuş tarafından hazırlanan “ İlkokul Türkçe Ders ve Öğrenci Çalışma Kitaplarının Mizahi Ögeler Bakımından İncelenmesi” adlı tez çalışması aşağıdaki jüri tarafından oy birliği / oy çokluğu ile Gazi Üniversitesi Sınıf Öğretmenliği Anabilim Dalı’nda Yüksek Lisans / Doktora tezi olarak kabul edilmiştir.

Danışman: Doç. Dr. Mustafa Yıldız

Sınıf Eğitimi Anabilim Dalı, Gazi Üniversitesi

Başkan: Doç. Dr. Mustafa Ulusoy

Sınıf Eğitimi Anabilim Dalı, Gazi Üniversitesi

Üye: Doç. Dr. Fatih Çetin Çetinkaya

Sınıf Eğitimi Anabilim Dalı, Düzce Üniversitesi

Tez Savunma Tarihi: 24/ 01/ 2017

Bu tezin Sınıf Öğretmenliği Anabilim Dalı’nda Yüksek Lisans/ Doktora tezi olması için şartları yerine getirdiğini onaylıyorum.

Prof. Dr. Ülkü Eser Ünaldı

Eğitim Bilimleri Enstitüsü Müdürü

Aziz Türk Milleti'ne

TEŞEKKÜR

Hayatım boyunca desteklerini esirgemeyen aileme, ilkokuldan lisansüstü eğitimime kadar üzerimde emeği geçen tüm öğretmenlerime, lisans ve yüksek lisans eğitimim süresince bu çalışmanın oluşmasında rehberlik eden, başta danışmanım, hocam, ağabeyim Doç. Dr. Mustafa Yıldız olmak üzere, Prof. Dr. Hayati Akyol, Doç. Dr. Fatih Çetin Çetinkaya, Doç. Dr. Seyit Ateş, Doç. Dr. Yavuz Saka, Yrd. Doç. Dr. Kemal Köksal hocalarıma; arkadaşım, dostum, kardeşim Arş. Gör. Abdullah Pekel'e, başta Ömer Serdar Karaca olmak üzere tüm İhtimal Dergisi ailesi ve gönül dostlarıma ve en önemlisi varlığını her zaman kalbimde hissettiğim sevgili eşim Büşra Aydoğmuş'a teşekkürü bir borç bilirim.

İLKOKUL TÜRKÇE DERS VE ÖĞRENCİ ÇALIŞMA KİTAPLARININ MİZAHİ ÖGELER BAKIMINDAN İNCELENMESİ

(Yüksek Lisans Tezi)

Mücahit AYDOĞMUŞ
GAZİ ÜNİVERSİTESİ
EĞİTİM BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ

Ocak, 2017

ÖZ

Eğitim- öğretim sürecine dâhil olan ve eğitim öğretimin niteliğini etkileyen birçok faktör vardır. Bunlar içerisinde en önemli unsurlar; öğretmen, öğrenci, fiziki çevre, zaman ve öğretim materyalleridir. Nitelikli öğretmen, uygun fiziki ortam, doğru zaman, etkili öğretim materyalleri ve motivasyonu yüksek öğrencilerin meydana getirdiği eğitim öğretim süreci, ideal olandır. Günümüzde öğretmenlerin en sık kullandıkları öğretim materyalleri ise ders kitaplarıdır. Bu nedenle ders kitapları hazırlanırken gerekli hususlar dikkate alınmalıdır. Dikkat edilmesi gerekenlerden birisi de ders kitaplarının yeterince mizah içerikli olmasıdır. Çünkü mizahın, öğretim sürecini daha eğlenceli hale getirerek; akademik başarı düzeyini artırma, öğrencileri derse motive etme, sosyal iletişim becerilerini artırma gibi birçok etkisi vardır. Buradan hareketle bu çalışma; ilkökul Türkçe ders ve öğrenci çalışma kitaplarını mizahi öğeler bakımından incelemek amacıyla yapılmıştır. Çalışma kapsamındaki ilkökul Türkçe kitapları; tema içerikleri, yayınevleri ve sınıf düzeylerine göre analiz edilmiştir. Çalışma nitel bir doküman analizi olarak tasarlanmıştır. Verilerin kaynağını 2014- 2015 ve 2015- 2016 eğitim öğretim yıllarında kullanılan Milli Eğitim Bakanlığı Yayınevi ve çeşitli özel yayınevlerine ait ders kitapları ve öğrenci çalışma kitapları oluşturmaktadır. Veriler araştırmacı tarafından geliştirilen Mizah Öğeleri Değerlendirme Aracı ile toplanmıştır. Çalışma verilerinin analizi nitel veri analiz yöntemlerinden içerik analizi tekniğine göre

incelenmiştir. Veriler analiz edilirken, derinlemesine işlem yapılmış ve örnekler kullanılarak açıklamalar netleştirilmiştir. Çalışma sonucunda; ilkokul kitaplarında yer alan mizah öğeleri; temalara, yayınevlerine, sınıf düzeylerine ve kitapların kelime ve görsel sayılarına göre ayrı başlıklar halinde betimlenmiştir. Çalışmadan elde edilen sonuçlara göre; “Sağlık ve Çevre”, “Hayal Gücü”, “Değerlerimiz” ve “Üretim, Tüketim ve Verimlilik” temalarında yer alan mizah öğelerinin diğer temalara nazaran daha fazla olduğu görülmüştür. Ayrıca, Milli Eğitim Bakanlığı Yayınevi’nin hazırladığı kitaplarda özel yayınevlerinin hazırlamış oldukları kitaplara göre daha fazla mizah ögesi bulunduğu tespit edilmiştir. Son olarak, ilkokul Türkçe ders kitapları, öğrenci çalışma kitaplarına göre daha fazla mizah ögesi içermektedir.

Bilim Kodu : Sınıf Öğretmenliği Bilim Dalı
Anahtar Kelimeler : Mizah, Türkçe kitapları, Türkçe dersi, İlkokul, Karikatür
Sayfa Adedi : 140
Danışman : Doç. Dr. Mustafa YILDIZ

ANALYSIS OF PRIMARY SCHOOL TURKISH CLASSES AND STUDENTS WORKBOOK IN TERMS OF HUMOR ELEMENTS

(M.S. THESIS)

Mücahit AYDOĞMUŞ

GAZI UNIVERSITY

GRADUATE SCHOOL OF EDUCATIONAL SCIENCES

January, 2017

ABSTRACT

There are many factors that affecting the quality of education in teaching process. The most important elements in educational process are teachers, students, physical environment, time and teaching materials. Qualified teachers, appropriate physical environment, the right time, effective teaching and motivated students that create high education process are ideal. The most common teaching materials are textbooks used by teachers today. Therefore, textbooks preparation process should take into account the necessary considerations. One of these necessary considerations is that textbooks should contain enough humor content because humor has many affects such as improving the academic achievements, motivating the students to course, enhancing social communication skills by means of making the teaching concepts fun. Hence, this study is to examine primary school Turkish classes and students workbook in terms of humor elements. In the context of the study, primary school Turkish lesson books were analyzed in accordance with theme content, publishers and grades. The study was designed as a qualitative documents analysis. The source of data is the textbooks and student workbooks of the Ministry of Education Publishing House and various private publishing houses used in 2014- 2015 and 2015- 2016 academic years. The study data was collected by Humor Elements Evaluation Tool which is developed by the writer. The analysis of the study data were analyzed according to content analysis which is one of the qualitative data analyses. It was conducted in-depth process while data analyzing. Statements were clarified by using examples. In conclusion, the humor element in primary school books has been described as separate headings as themes, grades and publishers. The results obtained from the study show those themes of “Health and Environment”, “Imagination”,

“Values” and “Production, Consumption and Efficiency” has more humor elements than the other themes. According to the class level, 4th grade books include the most amounts of humor elements. In addition, it has been found that there are more humor elements in the books prepared by the Ministry of Education Publishing House than private publishing houses. Finally, primary school textbooks contain more humor elements than student workbooks.

Key Words : Humor, Turkish Textbooks, Turkish Lessons, Primary School, Cartoon

Page Number : 140

Supervisor : Assoc. Prof. Dr. Mustafa YILDIZ

İÇİNDEKİLER

TELİF HAKKI VE TEZ FOTOKOPİ İZİN FORMU	i
ETİK İLKELERE UYGUNLUK BEYANI	ii
JÜRİ ONAY SAYFASI.....	iii
TEŞEKKÜR.....	v
ÖZ	vi
ABSTRACT	viii
İÇİNDEKİLER.....	x
TABLolar LİSTESİ	xvi
BÖLÜM I	1
GİRİŞ.....	1
Problem Durumu	2
Problem Cümlesi.....	4
Alt Problemler.....	4
Araştırmanın Amacı	5
Araştırmanın Önemi.....	7
Varsayımlar	8
Sınırlılıklar	8
Tanımlar	8
BÖLÜM II.....	10
KAVRAMSAL ÇERÇEVE	10
Mizah.....	10
Mizah Kuramları	11
Üstünlük Kuramı	12

Uyuşmazlık Kuramı.....	13
Rahatlama Kuramı.....	13
Mizah Yapma Biçimleri/ Mizah Tarzları	14
Mizah Türleri	15
Fıkra.....	15
Mizahi Öykü.....	15
Hiciv	16
Alay	16
Nükte.....	16
Komedi.....	16
Karikatür	17
Çocuk ve Mizah.....	17
Eğitimde ve Türkçe Öğretiminde Mizah	18
İlgili Araştırmalar.....	24
BÖLÜM III	28
YÖNTEM.....	28
Araştırmanın Modeli	28
Veri Kaynağı	28
Verilerin Analizi.....	29
BÖLÜM IV	34
BULGULAR VE YORUM	34
İlkokul Türkçe Ders Kitaplarında Yer Alan Mizah Öğelerinin Temalara Göre Dağılımı.....	34
“Birey ve Toplum” Temasında Yer Alan Mizahi Öğeler.....	35
“Atatürk” Temasında Yer Alan Mizahi Öğeler	36
“Sağlık ve Çevre” Temasında Yer Alan Mizahi Öğeler.....	37
“Değerlerimiz” Temasında Yer Alan Mizahi Öğeler	38
“Üretim, Tüketim ve Verimlilik” Temasında Yer Alan Mizahi Öğeler	40
“Hayal Gücü” Temasında Yer Alan Mizahi Öğeler.....	41

“Oyun ve Spor” Temasında Yer Alan Mizahi Ögeler.....	42
“Dünya’mız ve Uzay” Temasında Yer Alan Mizahi Ögeler	43
“Güzel Ülkem Türkiye” Temasında Yer Alan Mizahi Ögeler	44
“Eğitsel ve Sosyal Etkinlikler” Temasında Yer Alan Mizahi Ögeler	45
“Hayvanlar” Temasında Yer Alan Mizahi Ögeler	46
“Yenilik ve Gelişmeler” Temasında Yer Alan Mizahi Ögeler.....	47
“Bilim ve Yaşam” Temasında Yer Alan Mizahi Ögeler	47
“Masal Dünyası” Temasında Yer Alan Mizahi Ögeler.....	48
“Sevgi” Temasında Yer Alan Mizahi Ögeler	48
Milli Eğitim Bakanlığı Yayınevi 1. Sınıf Türkçe Ders Kitabı’nda Yer Alan Mizahi Ögelerin Temalara Göre Dağılımı	49
Özel-1 Yayınevi 1. Sınıf Türkçe Ders Kitabı’nda Yer Alan Mizahi Ögelerin Temalara Göre Dağılımı	50
Milli Eğitim Bakanlığı Yayınevi 2. Sınıf Türkçe Ders Kitabı’nda Yer Alan Mizahi Ögelerin Temalara Göre Dağılımı	52
Özel-2 Yayınevi 2. Sınıf Türkçe Ders Kitabı’nda Yer Alan Mizahi Ögelerin Temalara Göre Dağılımı	55
Milli Eğitim Bakanlığı Yayınevi 3. Sınıf Türkçe Ders Kitabı’nda Yer Alan Mizahi Ögelerin Temalara Göre Dağılımı	56
Özel-3 Yayınevi 3. Sınıf Türkçe Ders Kitabı’nda Yer Alan Mizahi Ögelerin Temalara Göre Dağılımı	59
Milli Eğitim Bakanlığı Yayınevi 4. Sınıf Türkçe Ders Kitabı’nda Yer Alan Mizahi Ögelerin Temalara Göre Dağılımı	60
Özel-4 Yayınevi 4. Sınıf Türkçe Ders Kitabı’nda Yer Alan Mizahi Ögelerin Temalara Göre Dağılımı	63
İlkokul Türkçe Öğrenci Çalışma Kitaplarında Yer Alan Mizahi Unsurların Temalara Göre Dağılımı	64
“Birey ve Toplum” Temasında Yer Alan Mizahi Ögeler.....	65
“Atatürk” Temasında Yer Alan Mizahi Ögeler	66
“Sağlık ve Çevre” Temasında Yer Alan Mizahi Ögeler.....	66
“Değerlerimiz” Temasında Yer Alan Mizahi Ögeler	67
“Üretim, Tüketim ve Verimlilik” Temasında Yer Alan Mizahi Ögeler	68
“Hayal Gücü” Temasında Yer Alan Mizahi Ögeler.....	69
“Oyun ve Spor” Temasında Yer Alan Mizahi Ögeler.....	70

“Dünya’mız ve Uzay” Temasında Yer Alan Mizahi Ögeler	71
“Güzel Ülkem Türkiye” Temasında Yer Alan Mizahi Ögeler	72
“Eğitsel ve Sosyal Etkinlikler” Temasında Yer Alan Mizahi Ögeler	73
“Hayvanlar” Temasında Yer Alan Mizahi Ögeler	74
“Yenilik ve Gelişmeler” Temasında Yer Alan Mizahi Ögeler.....	74
“Bilim ve Yaşam” Temasında Yer Alan Mizahi Ögeler	74
“Masal Dünyası” Temasında Yer Alan Mizahi Ögeler.....	75
“Sevgi” Temasında Yer Alan Mizahi Ögeler	75
Milli Eğitim Bakanlığı Yayınevi 1. Sınıf Türkçe Öğrenci Çalışma Kitabı’nda Yer Alan Mizah Ögelerinin Temalara Göre Dağılımı	76
Özel-1 Yayınevi 1. Sınıf Türkçe Öğrenci Çalışma Kitabı’nda Yer Alan Mizahi Ögelerin Temalara Göre Dağılımı	77
Milli Eğitim Bakanlığı Yayınevi 2. Sınıf Türkçe Öğrenci Çalışma Kitabı’nda Yer Alan Mizahi Ögelerin Temalara Göre Dağılımı	79
Özel-2 Yayınevi 2. Sınıf Türkçe Öğrenci Çalışma Kitabı’nda Yer Alan Mizah Ögelerinin Temalara Göre Dağılımı.....	80
Milli Eğitim Bakanlığı Yayınevi 3. Sınıf Türkçe Öğrenci Çalışma Kitabı’nda Yer Alan Mizahi Ögelerin Temalara Göre Dağılımı	81
Özel-3 Yayınevi 3. Sınıf Türkçe Öğrenci Çalışma Kitabı’nda Yer Alan Mizahi Ögelerin Temalara Göre Dağılımı	82
Milli Eğitim Bakanlığı Yayınevi 4. Sınıf Türkçe Öğrenci Çalışma Kitabı’nda Yer Alan Mizahi Ögelerin Temalara Göre Dağılımı	83
Özel-4 Yayınevi 4. Sınıf Türkçe Öğrenci Çalışma Kitabı’nda Yer Alan Mizahi Ögelerin Temalara Göre Dağılımı	85
İlkokul Türkçe Ders Kitaplarında Yer Alan Mizahi Ögelerin Yayınevlerine Göre Dağılımı.....	86
Milli Eğitim Bakanlığı Yayınevi 1. Sınıf Türkçe Ders Kitabı’nda Yer Alan Mizahi Ögelerin Dağılımı	86
Özel-1 Yayınevi 1. Sınıf Türkçe Ders Kitabı’nda Yer Alan Mizahi Ögelerin Dağılımı	88
Milli Eğitim Bakanlığı Yayınevi 2. Sınıf Türkçe Ders Kitabı’nda Yer Alan Mizahi Ögelerin Dağılımı	90
Özel-2 Yayınevi 2. Sınıf Türkçe Ders Kitabı’nda Yer Alan Mizahi Ögelerin Dağılımı	92

Milli Eğitim Bakanlığı Yayinevi 3. Sınıf Türkçe Ders Kitabı'nda Yer Alan Mizahi Ögelerin Dağılımı	94
Özel-3 Yayinevi 3. Sınıf Türkçe Ders Kitabı'nda Yer Alan Mizahi Ögelerin Dağılımı	95
Milli Eğitim Bakanlığı Yayinevi 4. Sınıf Türkçe Ders Kitabı'nda Yer Alan Mizahi Ögelerin Dağılımı	96
Özel-4 Yayinevi 4. Sınıf Türkçe Ders Kitabı'nda Yer Alan Mizahi Ögelerin Dağılımı	98
İlkokul Türkçe Öğrenci Çalışma Kitaplarında Yer Alan Mizahi Unsurların Yayinevlerine Göre Dağılımı	100
Milli Eğitim Bakanlığı Yayinevi 1. Sınıf Türkçe Öğrenci Çalışma Kitabı'nda Yer Alan Mizahi Ögelerin Dağılımı.....	100
Özel-1 Yayinevi 1. Sınıf Türkçe Öğrenci Çalışma Kitabı'nda Yer Alan Mizahi Ögelerin Dağılımı	101
Milli Eğitim Bakanlığı Yayinevi 2. Sınıf Türkçe Öğrenci Çalışma Kitabı'nda Yer Alan Mizahi Ögelerin Dağılımı.....	102
Özel-2 Yayinevi 2. Sınıf Türkçe Öğrenci Çalışma Kitabı'nda Yer Alan Mizahi Ögelerin Dağılımı	104
Milli Eğitim Bakanlığı Yayinevi 3. Sınıf Türkçe Öğrenci Çalışma Kitabı'nda Yer Alan Mizahi Ögelerin Dağılımı.....	105
Özel-3 Yayinevi 3. Sınıf Türkçe Öğrenci Çalışma Kitabı'nda Yer Alan Mizahi Ögelerin Dağılımı	106
Milli Eğitim Bakanlığı Yayinevi 4. Sınıf Türkçe Öğrenci Çalışma Kitabı'nda Yer Alan Mizahi Ögelerin Dağılımı.....	107
Özel-4 Yayinevi 4. Sınıf Türkçe Öğrenci Çalışma Kitabı'nda Yer Alan Mizahi Ögelerin Dağılımı	109
İlkokul Türkçe Ders Kitaplarında Yer Alan Mizahi Unsurların Sınıf Seviyelerine Göre Dağılımı	110
İlkokul 1.Sınıf Türkçe Ders Kitaplarında Yer Alan Mizahi Ögelerin Dağılımı	111
İlkokul 2. Sınıf Türkçe Ders Kitaplarında Yer Alan Mizahi Ögelerin Dağılımı	112
İlkokul 3. Sınıf Türkçe Ders Kitaplarında Yer Alan Mizahi Ögelerin Dağılımı	113
İlkokul 4. Sınıf Türkçe Ders Kitaplarında Yer Alan Mizahi Ögelerin Dağılımı	115

İlkokul Türkçe Öğrenci Çalışma Kitaplarında Yer Alan Mizahi Öğelerin Sınıf Seviyelerine Göre Dağılımı	117
İlkokul 1. Sınıf Öğrenci Çalışma Kitaplarında Yer Alan Mizah Öğelerin Dağılımı	117
İlkokul 2. Sınıf Türkçe Öğrenci Çalışma Kitaplarında Yer Alan Mizahi Öğelerin Dağılımı	118
İlkokul 3. Sınıf Türkçe Öğrenci Çalışma Kitaplarında Yer Alan Mizahi Öğelerin Dağılımı	119
İlkokul 4. Sınıf Türkçe Öğrenci Çalışma Kitaplarında Yer Alan Mizahi Öğelerin Dağılımı	120
İlkokul Türkçe Ders Kitaplarında Yer Alan Mizah Öğelerinin Kitaplarda Bulunan Kelime Sayılarına Göre Yoğunluğu	122
İlkokul Türkçe Öğrenci Çalışma Kitaplarında Yer Alan Mizah Öğelerinin Kitaplarda Bulunan Kelime Sayılarına Göre Yoğunluğu.....	123
İlkokul Türkçe Ders Kitaplarında Yer Alan Mizah Öğelerinin Kitaplarda Bulunan Görsel Sayılarına Göre Yoğunluğu	123
İlkokul Türkçe Öğrenci Çalışma Kitaplarında Yer Alan Mizah Öğelerinin Kitaplarda Bulunan Görsel Sayılarına Göre Yoğunluğu	124
BÖLÜM V	126
TARTIŞMA	126
BÖLÜM VI	132
SONUÇ VE ÖNERİLER.....	132
Sonuçlar	132
Öneriler.....	133
KAYNAKLAR.....	136

TABLÖLAR LİSTESİ

Tablo 1: <i>Veri Kaynaklarına Ait Bilgiler</i>	29
Tablo 2: <i>Mizah Öğeleri Değerlendirme Aracı'nda Yer Alan Mizah Öğesi Türleri</i>	31
Tablo 3: <i>“Birey ve Toplum” Temasında Yer Alan Mizahi Öğelerin Dağılımı (Ders Kitapları)</i>	36
Tablo 4: <i>“Atatürk” Temasında Yer Alan Mizahi Öğelerin Dağılımı (Ders Kitapları)</i>	37
Tablo 5: <i>“Sağlık ve Çevre” Temasında Yer Alan Mizahi Öğelerin Dağılımı (Ders Kitapları)</i>	38
Tablo 6: <i>“Değerlerimiz” Temasında Yer Alan Mizahi Öğelerin Dağılımı (Ders Kitapları)</i>	39
Tablo 7: <i>“Üretim, Tüketim ve Verimlilik” Temasında Yer Alan Mizahi Öğelerin Dağılımı (Ders Kitapları)</i>	40
Tablo 8: <i>“Hayal Gücü” Temasında Yer Alan Mizahi Öğelerin Dağılımı (Ders Kitapları)</i>	41
Tablo 9: <i>“Oyun ve Spor” Temasında Yer Alan Mizahi Öğelerin Dağılımı (Ders Kitapları)</i>	42
Tablo 10: <i>“Dünya'mız ve Uzay” Temasında Yer Alan Mizahi Öğelerin Dağılımı (Ders Kitapları)</i>	43
Tablo 11: <i>“Güzel Ülkem Türkiye” Temasında Yer Alan Mizahi Öğelerin Dağılımı (Ders Kitapları)</i>	44
Tablo 12: <i>“Eğitsel ve Sosyal Etkinlikler” Temasında Yer Alan Mizahi Öğelerin Dağılımı (Ders Kitapları)</i>	45

Tablo 13: “Hayvanlar” Temasında Yer Alan Mizahi Öğelerin Dağılımı (Ders Kitapları).....	47
Tablo 14: “Yenilik ve Gelişmeler” Temasında Yer Alan Mizahi Öğelerin Dağılımı (Ders Kitapları)	47
Tablo 15: “Bilim ve Yaşam” Temasında Yer Alan Mizahi Öğelerin Dağılımı (Ders Kitapları).....	48
Tablo 16: “Masal Dünyası” Temasında Yer Alan Mizahi Öğelerin Dağılımı (Ders Kitapları).....	48
Tablo 17: “Sevgi” Temasında Yer Alan Mizahi Öğelerin Dağılımı (Ders Kitapları).....	48
Tablo 18: Milli Eğitim Bakanlığı Yayınevi 1. Sınıf Türkçe Ders Kitabında Yer Alan Mizahi Öğelerin Temalara Göre Dağılımı	50
Tablo 19: Özel-1 Yayınevi 1. Sınıf Türkçe Ders Kitabında Yer Alan Mizahi Öğelerin Temalara Göre Dağılımı.....	52
Tablo 20: Milli Eğitim Bakanlığı Yayınevi 2. Sınıf Türkçe Ders Kitabında Yer Alan Mizahi Öğelerin Temalara Göre Dağılımı	54
Tablo 21: Özel-2 Yayınevi 2. Sınıf Türkçe Ders Kitabında Yer Alan Mizahi Öğelerin Temalara Göre Dağılımı.....	56
Tablo 22: Milli Eğitim Bakanlığı Yayınevi 3. Sınıf Türkçe Ders Kitabında Yer Alan Mizahi Öğelerin Temalara Göre Dağılımı	58
Tablo 23: Özel-3 Yayınevi 3. Sınıf Türkçe Ders Kitabında Yer Alan Mizahi Öğelerin Temalara Göre Dağılımı.....	60
Tablo 24: Milli Eğitim Bakanlığı Yayınevi 4. Sınıf Türkçe Ders Kitabında Yer Alan Mizahi Öğelerin Temalara Göre Dağılımı	62
Tablo 25: Özel-4 Yayınevi 4. Sınıf Türkçe Ders Kitabı’nda Yer Alan Mizahi Öğelerin Temalara Göre Dağılımı.....	64
Tablo 26: “Birey ve Toplum” Temasında Yer Alan Mizahi Öğelerin Dağılımı (Öğrenci Çalışma Kitapları)	65

Tablo 27: “Atatürk” Temasında Yer Alan Mizahi Öğelerin Dağılımı (Öğrenci Çalışma Kitapları).....	66
Tablo 28: “Sağlık ve Çevre” Temasında Yer Alan Mizahi Öğelerin Dağılımı (Öğrenci Çalışma Kitapları)	67
Tablo 29: “Değerlerimiz” Temasında Yer Alan Mizahi Öğelerin Dağılımı (Öğrenci Çalışma Kitapları)	68
Tablo 30: “Üretim, Tüketim ve Verimlilik” Temasında Yer Alan Mizahi Öğelerin Dağılımı (Öğrenci Çalışma Kitapları).....	69
Tablo 31: “Hayal Gücü” Temasında Yer Alan Mizahi Öğelerin Dağılımı (Öğrenci Çalışma Kitapları)	70
Tablo 32: “Oyun ve Spor” Temasında Yer Alan Mizahi Öğelerin Dağılımı (Öğrenci Çalışma Kitapları)	71
Tablo 33: “Dünya’mız ve Uzay” Temasında Yer Alan Mizahi Öğelerin Dağılımı (Öğrenci Çalışma Kitapları).....	72
Tablo 34: “Güzel Ülkem Türkiye” Temasında Yer Alan Mizahi Öğelerin Dağılımı (Öğrenci Çalışma Kitapları).....	73
Tablo 35: “Eğitsel ve Sosyal Etkinlikler” Temasında Yer Alan Mizahi Öğelerin Dağılımı (Öğrenci Çalışma Kitapları).....	73
Tablo 36: “Hayvanlar” Temasında Yer Alan Mizahi Öğelerin Dağılımı (Öğrenci Çalışma Kitapları)	74
Tablo 37: “Yenilik ve Gelişmeler” Temasında Yer Alan Mizahi Öğelerin Dağılımı (Öğrenci Çalışma Kitapları).....	74
Tablo 38: “Bilim ve Yaşam” Temasında Yer Alan Mizahi Öğelerin Dağılımı (Öğrenci Çalışma Kitapları)	75
Tablo 39: “Masal Dünyası” Temasında Yer Alan Mizahi Öğelerin Dağılımı (Öğrenci Çalışma Kitapları)	75
Tablo 40: “Sevgi” Temasında Yer Alan Mizahi Öğelerin Dağılımı (Öğrenci Çalışma Kitapları).....	76

Tablo 41: Milli Eğitim Bakanlığı Yayinevi 1. Sınıf Türkçe Öğrenci Çalışma Kitabı'nda Yer Alan Mizahi Öğelerin Temalara Göre Dağılımı	77
Tablo 42: Özel-1 Yayinevi 1. Sınıf Türkçe Öğrenci Çalışma Kitabı'nda Yer Alan Mizahi Öğelerin Temalara Göre Dağılımı	78
Tablo 43: Milli Eğitim Bakanlığı Yayinevi 2. Sınıf Türkçe Öğrenci Çalışma Kitabı'nda Yer Alan Mizahi Öğelerin Temalara Göre Dağılımı	80
Tablo 44: Özel-2 Yayinevi 2. Sınıf Türkçe Ders Kitabında Yer Alan Mizahi Öğelerin Temalara Göre Dağılımı.....	81
Tablo 45: Milli Eğitim Bakanlığı Yayinevi 3. Sınıf Türkçe Öğrenci Çalışma Kitabı'nda Yer Alan Mizahi Öğelerin Temalara Göre Dağılımı	82
Tablo 46: Özel-3 Yayinevi 3. Sınıf Türkçe Öğrenci Çalışma Kitabı'nda Yer Alan Mizahi Öğelerin Temalara Göre Dağılımı	83
Tablo 47: Milli Eğitim Bakanlığı Yayinevi 4. Sınıf Türkçe Öğrenci Çalışma Kitabı'nda Yer Alan Mizahi Öğelerin Temalara Göre Dağılımı	84
Tablo 48: Özel-4 Yayinevi 4. Sınıf Türkçe Öğrenci Çalışma Kitabı'nda Yer Alan Mizahi Öğelerin Temalara Göre Dağılımı	86
Tablo 49: Milli Eğitim Bakanlığı Yayinevi 1. Sınıf Türkçe Ders Kitabı'nda Yer Alan Mizahi Öğelerin Dağılımı	87
Tablo 50: Özel-1 Yayinevi 1. Sınıf Türkçe Ders Kitabı'nda Yer Alan Mizahi Öğelerin Dağılımı	89
Tablo 51: Milli Eğitim Bakanlığı Yayinevi 2. Sınıf Türkçe Ders Kitabı'nda Yer Alan Mizahi Öğelerin Dağılımı	90
Tablo 52: Özel-2 Yayinevi 2. Sınıf Türkçe Ders Kitabı'nda Yer Alan Mizahi Öğelerin Dağılımı	92
Tablo 53: Milli Eğitim Bakanlığı Yayinevi 3. Sınıf Türkçe Ders Kitabı'nda Yer Alan Mizahi Öğelerin Dağılımı	94
Tablo 54: Özel-3 Yayinevi 3. Sınıf Türkçe Ders Kitabı'nda Yer Alan Mizahi Öğelerin Dağılımı	96

Tablo 55: Milli Eğitim Bakanlığı Yayınevi 4. Sınıf Türkçe Ders Kitabı'nda Yer Alan Mizahi Öğelerin Dağılımı	97
Tablo 56: Özel-4 Yayınevi 4. Sınıf Türkçe Ders Kitabı'nda Yer Alan Mizahi Öğelerin Dağılımı	99
Tablo 57: İlkokul Türkçe Ders Kitaplarında Yer Alan Mizah Öğelerinin Yayınevlerine Göre Dağılımı	100
Tablo 58: Milli Eğitim Bakanlığı Yayınevi 1. Sınıf Türkçe Öğrenci Çalışma Kitabı'nda Yer Alan Mizahi Öğelerin Dağılımı	101
Tablo 59: Özel-1 Yayınevi 1. Sınıf Türkçe Öğrenci Çalışma Kitabı'nda Yer Alan Mizahi Öğelerin Dağılımı	102
Tablo 60: Milli Eğitim Bakanlığı Yayınevi 2. Sınıf Türkçe Öğrenci Çalışma Kitabı'nda Yer Alan Mizahi Öğelerin Dağılımı	103
Tablo 61: Özel-2 Yayınevi 2. Sınıf Türkçe Öğrenci Çalışma Kitabı'nda Yer Alan Mizahi Öğelerin Dağılımı	104
Tablo 62: Milli Eğitim Bakanlığı Yayınevi 3. Sınıf Türkçe Öğrenci Çalışma Kitabı'nda Yer Alan Mizahi Öğelerin Dağılımı	105
Tablo 63: Özel-3 Yayınevi 3. Sınıf Türkçe Öğrenci Çalışma Kitabı'nda Yer Alan Mizahi Öğelerin Dağılımı	107
Tablo 64: Milli Eğitim Bakanlığı Yayınevi 4. Sınıf Türkçe Öğrenci Çalışma Kitabı'nda Yer Alan Mizahi Öğelerin Dağılımı	108
Tablo 65: Özel-4 Yayınevi 4. Sınıf Türkçe Öğrenci Çalışma Kitabı'nda Yer Alan Mizahi Öğelerin Dağılımı	109
Tablo 66: İlkokul Türkçe Öğrenci Çalışma Kitaplarında Yer Alan Mizah Öğelerinin Yayınevlerine Göre Dağılımı	110
Tablo 67: İlkokul Türkçe 1. Sınıf Ders Kitaplarında Yer Alan Mizah Öğelerinin Dağılımı	111
Tablo 68: İlkokul Türkçe 2. Sınıf Ders Kitaplarında Yer Alan Mizah Öğelerinin Dağılımı	113

Tablo 69: <i>İlkokul Türkçe 3. Sınıf Ders Kitaplarında Yer Alan Mizah Ögelerinin Dağılımı</i>	114
Tablo 70: <i>İlkokul Türkçe 4. Sınıf Ders Kitaplarında Yer Alan Mizah Ögelerinin Dağılımı</i>	116
Tablo 71: <i>İlkokul Türkçe Ders Kitaplarında Yer Alan Mizah Ögelerinin Sınıf Seviyesine Göre Dağılımı</i>	116
Tablo 72: <i>İlkokul Türkçe 1. Sınıf Öğrenci Çalışma Kitaplarında Yer Alan Mizah Ögelerinin Dağılımı</i>	118
Tablo 73: <i>İlkokul Türkçe 2. Sınıf Öğrenci Çalışma Kitaplarında Yer Alan Mizah Ögelerinin Dağılımı</i>	118
Tablo 74: <i>İlkokul Türkçe 3. Sınıf Öğrenci Çalışma Kitaplarında Yer Alan Mizah Ögelerinin Dağılımı</i>	119
Tablo 75: <i>İlkokul Türkçe 4. Sınıf Öğrenci Çalışma Kitaplarında Yer Alan Mizah Ögelerinin Dağılımı</i>	120
Tablo 76: <i>İlkokul Türkçe Öğrenci Çalışma Kitaplarında Yer Alan Mizah Ögelerinin Sınıf Seviyesine Göre Dağılımı</i>	121
Tablo 77: <i>İlkokul Türkçe Ders Kitaplarında Yer Alan Mizah Ögelerinin Kitaplarda Bulunan Kelime Sayılarına Göre Yoğunluğu</i>	122
Tablo 78: <i>İlkokul Türkçe Öğrenci Çalışma Kitaplarında Yer Alan Mizah Ögelerinin Kitaplarda Bulunan Kelime Sayılarına Göre Yoğunluğu</i>	123
Tablo 79: <i>İlkokul Türkçe Ders Kitaplarında Yer Alan Mizah Ögelerinin Kitaplarda Bulunan Görsel Sayılarına Göre Yoğunluğu</i>	124
Tablo 80: <i>İlkokul Türkçe Öğrenci Çalışma Kitaplarında Yer Alan Mizah Ögelerinin Kitaplarda Bulunan Görsel Sayılarına Göre Yoğunluğu</i>	125

BÖLÜM I

GİRİŞ

Mizahın özünü oluşturan en temel şey gülmedir. İnsanın olduğu her yerde gülme, gülmenin olduğu her yerde de mizah vardır. İnsanı konu alan, insanın bulunduğu her şey gülme durumu içerir. Mizahın insanla ve hayatla çok boyutlu bir etkileşimi söz konusudur. Bu çok boyutlu etkileşim sonucunda mizah bilim dallarının neredeyse tamamı ile ilişkilendirilmiş ve geçmişten günümüze çeşitli bilim dallarında mizah ile ilgili çalışmalar yapılmıştır. Mizahın çok boyutlu yapısının bir getirisi olarak, eğitimde mizah kullanımının büyük faydalar sağlayacağı düşünülmüştür. Çünkü mizah, insanlarda olumlu kişilik özellikleri oluşturmada, stres ve olumsuz durumlarla başa çıkma becerisini geliştirmede, sosyal bir varlık olan insanın sağlıklı iletişim ağları kurabilmesinde, kaygı düzeyini azaltmada, bilişsel, duyuşsal ve sosyal becerilerin gelişiminde etkin rol oynamaktadır.

Mizahın eğitim öğretim ortamına dengeli ve seviyeli bir şekilde kanalize edilmesi; öğrencilerde istendik ve olumlu gelişmelere temel oluşturacaktır. Mizahın eğitim- öğretim ortamına aktarılmasının önemli bir yolunun da derslerde kullanılan kitaplar olduğu dikkate alındığında; araştırma, "İlkokul Türkçe ders ve öğrenci çalışma kitaplarında yer alan mizahi öğelerin dağılımı nasıldır ve İlkokul Türkçe ders ve öğrenci çalışma kitaplarında yer alan mizah unsurlarının türleri nelerdir?" sorularını cevaplamaya yönelik hazırlanmıştır. Bu bölümde kavramsal bir çerçeve oluşturularak, problem durumu, araştırmanın amacı, araştırmanın önemi, sınırlılıklar, varsayımlar ve araştırmada geçen tanımların hangi anlamlarda kullanıldığına ilişkin bilgilere yer verilmiştir.

Problem Durumu

Öğretim süreci içerisinde birbiriyle ilişkili, birbirini etkileyen ve öğretimin kalitesi ve öğretim sürecinin başarısı üzerinde aktif rol alan unsurlar bulunmaktadır. Bu unsurlardan en önemlilerini şu şekilde sıralamak mümkündür; öğretmen, öğrenci, okul, fiziki çevre, zaman, ortam, öğretmen ve öğrencilerin motivasyon düzeyleri, ders içerikleri, derse hazırbulunuşluk, öğretim materyalleri vb. Bu unsurlardan en önemli rolü oynayanlar öğretmenler öğrenciler ve öğretim süreci içerisindeki materyallerdir.

Çağdaş eğitim yaklaşımları kapsamında dünyada ve ülkemizde eğitimin kalitesini arttıran ve öğretim sürecinin başarısına olumlu katkılar sağlayan birçok yöntem ve araç gereç bulunmasına karşılık, ülkemizde öğretmenlerimizin ders içerisinde en fazla kullandıkları materyaller ders kitaplarıdır. Ders kitapları; genel olarak ders konularına ait bilgileri sıralı ve doğru bir biçimde, öğrencilerin kendi kendilerine öğrenmelerini sağlamak amacıyla hazırlanan, ülkelerin eğitim-öğretim programlarına uygun olması gereken yazılı gereçlerdir (Çakır, 1997). Bu nedenle ders kitaplarının hazırlanmasında hitap ettikleri çocukların yaş seviyeleri, bilişsel, duyuşsal ve psikolojik gelişim özellikleri dikkate alınmalı ve ilkökul çocuklarının üst düzey düşünme becerilerini geliştirecek, onları duygusal doyuma ulaştırabilecek nitelikte kitaplar hazırlanmalıdır. Öğretim süreci içerisinde ders kitaplarının kullanılmasının farklı nedenleri vardır. Bu nedenlerden birincisi; öğretimin düzenli bir biçimde sürdürülmesidir. Ders kitapları, eğitim programına uygun olarak hazırlanır, eğitim programındaki amaçlar, içerik, etkinlikler ve değerlendirme özelliklerine uygun bilgiler, ders kitabında sırayla yer alır. İkinci neden; bir öğretim aracı olarak kitabın kullanılmasıdır. Öğretmenlerden birçoğunun ders kitabı seçmesinin diğer nedeni ise ders kitabının kullanışlı olmasıdır (Şahin ve Yıldırım, 1999). Ayrıca öğrencilerin başarısında ve derse karşı olumlu tutumlar oluşturmada ders kitaplarının önemli bir yeri vardır (Baş, 2003). İlkokul Türkçe ders ve öğrenci çalışma kitapları ise yukarıda bahsedilenlerin yanı sıra; çocuğun ana dil öğrenmesinde, okuma, yazma, konuşma, dinleme ve görsel okuryazarlık becerilerinin gelişimi üzerinde ve okuma alışkanlığı kazandırmada doğrudan etkilidirler.

Eğitim sisteminin öğretim süreci içerisinde en önemli üç unsuru; öğretmen, ders kitabı ve dersin öğretim programıdır. Başarılı bir program, başarılı ders kitabı, başarılı öğretmen demektir (Oruç, 2006). Ders kitapları öğrenme- öğretim sürecinde özellikle planlı eğitim uygulamalarında öğrencilerin neler öğreneceğini ve öğretmenlerin neler öğreteceğini önemli

ölçüde etkileyen bir kaynaktır. Ders kitabı bütün öğeleriyle öğretimin hedeflerini gerçekleştirmeyi amaçlar. Öğrencilerin toplumda her yönüyle söz sahibi olabilecek bir takım özelliklerle donatılması, onlara sunulacak kaliteli eğitim ve kaliteli ders kitapları sayesinde gerçekleşecektir (Büyükalın'dan aktaran Oruç, 2006).

İlkokul Türkçe ders ve öğrenci çalışma kitapları Türkçe dersi (1- 8. Sınıflar) Öğretim Programı'na (MEB, 2015) göre hazırlanmaktadır. Öğretmenlerin eğitim- öğretim sürecini yürütmelerinde ilk ve temel kaynakları ders kitaplarıdır. Ders kitapları programın somutlaştırılmış, programa bir nevi şekil verilmiş halidir. Ders kitabı etkili, verimli bir dersin işlenmesi için yegâne yardımcıdır. Bu sebeple ilk ve orta öğretimde okutulan derslerin ders kitapları vardır ve bu kitaplar öğretimi daha işlevsel hale getirmektedir (Oruç, 2006).

Milli Eğitim Bakanlığı Talim ve Terbiye Kurulu Başkanlığı tarafından hazırlanan güncel Türkçe Dersi 1- 8. Sınıflar Öğretim Programı'nın vizyonu; kendini ifade eden, iletişim kuran, girişimcilik ve sorun çözme kapasitesi gelişmiş, anlayan, araştıran, inceleyen, eleştiren, sorgulayan ve yorumlayan, öz güveni yüksek, çevresiyle uyumlu, okuduklarını anlayarak eleştirel bir bakış açısıyla değerlendirebilen, sentezleyebilen, okuma ve öğrenmeden zevk alan bireyler yetiştirmek olarak ifade edilmiştir. Programın benimsediği bu vizyonun gerçekleştirilebilmesinde yukarıda adı geçen bütün becerilerin geliştirilmesine katkı sağlayacak en önemli unsurlardan biri mizahtır ve mizahın genelde tüm derslerin öğretim programlarında, öğrenme- öğretme süreçlerinde, sınıf ortamında ve ders kitaplarında, özelde Türkçe dersi öğretim programında, Türkçe öğrenme- öğretme sürecinde, Türkçe derslerinde sınıf ortamında ve Türkçe ders ve öğrenci çalışma kitaplarında yer alması ciddi kazanımlar sağlayacaktır. Çünkü mizah eğitim ve öğretimde etkin olarak kullanılabilir (Lowis, 1997).

İnsanoğlunun var oluşundan bu yana iç içe olduğu ve hayatın her alanında kullanılan mizahın eğitimsel boyutu düşünüldüğünde, çeşitli kanallar yoluyla eğitim ortamına aktarılması gerektiği görülmektedir. Mizah ayrı olarak öğretilbileceği gibi öğretimde de mizahtan bir yöntem, teknik ya da strateji olarak da faydalanmak mümkündür. Nitekim çeşitli mizah türlerinin eğitim ve öğretiminde kullanılması ile ilgili çok sayıda çalışma yapılmıştır. Koçoğlu (2012)'nin çalışmasında, karikatür türü sosyal bilgiler dersinde; Çiçekler (2006)'in çalışmasında, fıkra türü anadil öğretiminde; Şentürk (2008)'ün çalışmasında, tekerleme türü anadil öğretiminde; Oruç (2011)'un çalışmasında, bilmece türü kelime öğretiminde kullanıldığı görülmektedir. Bununla birlikte, Kaya (2011)'nın çalışmasında, mizahın bir

öğretim stratejisi olarak sanat eğitiminde kullanıldığı görülmektedir. Ayrıca Milli Eğitim Bakanlığı Talim ve Terbiye Kurulu Başkanlığı tarafından hazırlanan Türkçe Dersi 1- 5. Sınıflar Öğretim Programı (MEB, 2009)’nın konuşma ve yazma öğrenme alanlarında “Konuşmalarında mizahi öğelere yer verir” ve “Yazılarında mizahi öğelere yer verir” kazanımları yer almaktadır. Öğretim programında mizah kullanımı önemsenmiş ve bunun sonucu olarak belirtilen kazanımlar konuşma ve yazma öğrenme alanlarında yer almışlardır. Ayrıca programda kazanımların açıklaması olarak, “konuşmalarında deyim, atasözü, tekerleme, mani, özlü söz ve mecazlarla mizahi öğeleri kullanmaları sağlanmalıdır” ve “yazısında abartma, taşlama, tersini söyleme gibi yollarla duygusunu yansıtmayı istenebilir” ifadeleri ile mizahın kullanımına ilişkin ipuçları verilmiştir.

Alan yazında, mizah ile ilgili yapılan araştırmalar, mizahın ders ortamında öğretmen tarafından nasıl kullanıldığı ve çeşitli mizah türlerinin çeşitli derslerin ya da konuların erişilerini nasıl etkilediği üzerine yapılan çalışmalardır. İlkokul Türkçe ders ve öğrenci çalışma kitaplarının mizah açısından değerlendirilmemiş olması ve bu durumun gerekliliği böyle bir çalışmanın yapılmasına temel oluşturmuştur. Çalışma kapsamında ilkököl Türkçe ders ve öğrenci çalışma kitapları içerdikleri mizah öğeleri açısından incelenmiştir.

Problem Cümlesi

İlkokul Türkçe ders ve öğrenci çalışma kitaplarında yer alan mizahi öğelerin dağılımı nasıldır ve türleri nelerdir?

Alt Problemler

Bu çalışmanın alt problemleri; “İlkokul Türkçe ders ve öğrenci çalışma kitaplarında yer alan mizahi öğelerin dağılımı nasıldır ve türleri nelerdir?” problem cümlesine paralel olarak şu şekilde sıralanabilir:

1. İlkokul Türkçe ders kitaplarında yer alan mizahi öğeler, temalara göre nasıl dağılım göstermektedir?
2. İlkokul Türkçe öğrenci çalışma kitaplarında yer alan mizahi öğeler, temalara göre nasıl dağılım göstermektedir?

3. İlkokul Türkçe ders kitaplarında yer alan mizahi ögelerin dağılımı yayınevlerine göre nasıl farklılık göstermektedir?
4. İlkokul Türkçe öğrenci çalışma kitaplarında yer alan mizahi ögelerin dağılımı yayınevlerine göre nasıl farklılık göstermektedir?
5. İlkokul Türkçe ders kitaplarında yer alan mizahi ögeler sınıf seviyesine göre nasıl dağılım göstermektedir?
6. İlkokul Türkçe öğrenci çalışma kitaplarında yer alan mizahi ögeler sınıf seviyesine göre nasıl dağılım göstermektedir?
7. İlkokul Türkçe ders kitaplarında yer alan mizah ögelerinin yoğunluğu kitaplarda bulunan kelime sayılarına göre ne düzeydedir?
8. İlkokul Türkçe öğrenci çalışma kitaplarında yer alan mizah ögelerinin yoğunluğu kitaplarda bulunan kelime sayılarına ne düzeydedir?
9. İlkokul Türkçe ders kitaplarında yer alan mizah ögelerinin yoğunluğu kitaplarda bulunan görsel sayılarına göre ne düzeydedir?
10. İlkokul Türkçe öğrenci çalışma kitaplarında yer alan mizah ögelerinin yoğunluğu kitaplarda bulunan görsel sayılarına göre ne düzeydedir?

Araştırmanın Amacı

Mizahın kavramsal özellikleri göz önüne alındığında, insan hayatının her alanında yer aldığı görülmektedir. Bu alanlardan önemli yere sahip olan ve bireyin yaşamının tamamını kapsayan ise eğitimidir. Eğitimin içerisinde olan mizah, gerektiği zaman doğal bir şekilde, gerektiğinde ise eğip bükülerek, ekleyip çıkarılarak, değiştirip düzeltilerek eğitim- öğretim ortamına aktarılmalıdır. Mizahsız bir eğitimin modern eğitim yaklaşımlarına ters düştüğü göz önüne alındığında eğitimcilerin sorması gereken en önemli soru “eğitimde mizah nasıl daha etkin bir şekilde kullanılabilir?” , edinmesi gereken en önemli vazife ise “eğitimciler bunun için nasıl çalışmalı, mizahı eğitim ortamında daha etkin bir şekilde kullanmak için neler yapmalıdırlar?” dır. Başlı başına bir öğretim tekniği olarak kullanılabilen mizah; gerek sınıf ortamında sözlü olarak, gerek öğretmen yapdığı jest ve mimiklerle gerekse öğretim materyalleri ile birleştirilip bütünleştirilerek eğitimde kullanılmalıdır. Ne şekilde olursa olsun mizahın girdiği bir eğitim- öğretim ortamı öğrenciler için daha zevkli, daha eğlenceli ve daha kalıcı olacaktır.

Türkçe dersleri anadil öğretimini kapsadığı için, dilin güzellikleri ve kullanımının öğretildiği; çocuğun her türden metinle karşı karşıya getirildiği; kendini sözlü, yazılı ve görsel olarak ifade etme, güzel konuşma, okuma- yazma, konuşma, dinleme, anlama gibi hayati öneme sahip becerilerin gelişimini şekillendiren bir derstir. Bu becerilerin gelişiminde etkili olan unsurlardan biri de mizahtır. Hayatın kendisi ile iç içe olan mizahın Türkçe dersinin dışında olması düşünülemez. Bu nedenle eğitimde rol alan bütün etki ediciler mizahı Türkçe dersi ile birlikte düşünmeli ve mizahın Türkçe derslerinde etkili kullanımını sağlamalıdır. Aynı zamanda mizah hem sözlü, hem yazılı hem de görsel- işitsel unsurları barındırması bakımından Türkçe dersiyle benzer özellik taşımaktadır. Türkçe dersi içinde yer alan bütün türlerin öğretiminde mizah kullanılabileceği gibi mizah öğretiminde bütün türlerden yararlanılması da mümkündür. Sözlü, yazılı, görsel- işitsel hatta düşünsel boyutlara sahip olan mizah Türkçe derslerinin en önemli materyalleri ders ve öğrenci çalışma kitapları ile bir bütün hale getirilmelidir. İlkokul Türkçe kitapları adeta mizah ile yoğrulmuş hazırlanmalıdır. Bunlardan hareketle mevcut dönemde kullanılan ilköğretim Türkçe kitaplarının mizah içerikleri ve mizah barındırma durumları merak konusu olmuş ve çalışmanın zeminine temel oluşturmuştur.

Bu çalışmanın amacı; yukarıda bahsedilen, mizahın eğitim- öğretim ortamına girme biçimlerinden olan, öğretim materyallerinin eğitimde en çok kullanılanları ders ve öğrenci çalışma kitaplarını mizahi yönden analiz etmektir. Bu analiz sonucunda ders ve öğrenci çalışma kitaplarında yer alan mizahi unsurlar incelenmiş, halen eğitim- öğretim sürecinde en fazla tercih edilen kaynakların başını çeken bu kitaplardaki mizah öğeleri ayrıntılı bir şekilde betimlenmiştir.

Bu amaçlar doğrultusunda, bu çalışmada, ilköğretim Türkçe ders kitapları ve öğrenci çalışma kitaplarını mizah unsurları yönünden incelemek hedeflenmiştir.

Araştırmanın Önemi

Mizah kavramı insanın ve insanlığın var olduğundan beri üzerinde düşünülen, incelenen, araştırılan bir kavramdır. Bunun nedeni toplumsal bir varlık olan insanın hem psikolojik durumunun hem de çevreyle ve diğer insanlarla etkileşimi sonucu mizahın insan yaşamının her alanında etki göstermesidir. Birçok alanda olduğu gibi eğitimde de mizahın yansımaları araştırılmaya, incelenmeye ve değerlendirilmeye değer bir husus olarak karşımıza çıkmaktadır.

Değişen ve gelişen dünya düzeninde eğitim alanında birçok yenilik ortaya çıkmış ve ciddi paradigma değişimleri yaşanmıştır. Bunun sonucunda eğitim alanında dünya çapında yeni yaklaşımlar meydana gelmiştir. Özellikle günümüz eğitimi düşünüldüğünde bu çağdaş yaklaşımların neredeyse tamamı eğitimin baskıcı, sıkıcı, monoton bir ortamdan ziyade özgür, eğlenceli ve bireyi ön plana çıkaran bir ortamda olması gerektiğini göstermektedir. Bundan dolayı mizahın günümüzde bu işlevi karşılayan en önemli unsur olduğunu söylemek mümkündür. Mizahı eğitim ortamına dâhil etmek sayısız faydayı beraberinde getirecektir.

Eğitim ortamı içerisinde mizahın varlığı ve etkisini kullanabilen, eğitimin amaçları doğrultusunda kullanmak için sorumluluk sahibi olması gereken unsurlar öğretmenler, öğrenciler ve öğretimde kullanılan tüm araç gereç ve materyallerdir. Şüphesiz bu materyaller içerisinde en büyük öneme sahip olan ise kitaplardır. Örgün eğitim kurumlarında kullanılan kitapların mizah içerikli olması bir zorunluluk haline gelmiştir.

Mizahın Türkçe öğretiminde; eğitim ortamının havasını değiştirmek, stresten uzaklaştırmak, daha eğlenceli hale getirmek, bilişsel ve duyuşsal gelişime katkı sağlamak, üst düzey düşünme becerilerini geliştirmek, okuma, anlama, dinleme, konuşma, yazma becerilerini geliştirmek gibi faydaları vardır. Türkçe eğitiminde en yaygın kullanılan kaynaklar olan ilkokul ders ve öğrenci çalışma kitapları bu faydaları sağlamanın en temel yolu olarak karşımıza çıkmaktadır. Bu faydaları sağlamanın kritik dönemi ise ilkokul dönemidir. Altı yaş ile on bir yaş arasını kapsayan ilkokul döneminde çocuklar, okulda aralıksız olarak Türkçe kitaplarıyla etkileşim içerisinde. Bu nedenle ilkokul düzeyinde okutulan Türkçe kitaplarının mizahi olarak nitelikli kitaplar olması gerekmektedir.

Bu noktadan hareketle ilkokul için hazırlanmış olan Türkçe ders ve öğrenci çalışma kitaplarının mizahi öğeler açısından incelenmesi, analiz edilmesi, değerlendirilmesi mevcut durumu saptamakta yarar sağlayacaktır.

İlkokul Türkçe ders ve öğrenci çalışma kitaplarını mizahi ögeler bakımından incelemeyi amaçlayan bu çalışma sonucunda elde edilen verilerin; kitaplardaki eksikliklerin giderilmesi, gerekli olan düzenlemelerin yapılması, eğer gerekiyorsa mizah ögelerinin nicelik olarak artırılması ve kitaplarda yer alan mizah ögelerinin daha nitelikli hale getirilmesi gibi düzenlemeler ve geliştirmeler için fikir verebileceği ve bu duruma dayanak oluşturacağı düşünülmektedir. Mizahi ögeler bakımından zengin ve kaliteli olması gereken ilkokul Türkçe ders ve öğrenci çalışma kitaplarının incelenmesi gelecek neslin daha fazla yararlanabileceği, eğitim ve Türkçe öğretimi açısından daha işlevsel Türkçe kitaplarının hazırlanması hususunda bilgi vereceği için böyle bir çalışmanın gerekli olduğu düşünülmektedir. Bu düşünceler nedeniyle ve incelenen alan yazında böyle bir çalışmanın yapılmamış olması nedeniyle, ilkokul Türkçe ders ve öğrenci çalışma kitaplarını mizahi ögeler bakımından incelemek bir ihtiyaç hissedilmiştir.

Varsayımlar

Bu çalışmada;

1. Kullanılan analiz/ değerlendirme aracının, çalışmanın deseni açısından uygun niteliklere sahip olduğu varsayılmıştır.

Sınırlılıklar

Bu çalışma;

1. Amaçlar açısından araştırmada belirtilen problem ve alt problemlerle,
2. Çalışmanın veri kaynakları; araştırma kapsamında analiz edilen ilkokul Türkçe ders ve öğrenci çalışma kitaplarıyla
3. Çalışmada kullanılan analiz/ değerlendirme aracında yer alan mizah ögesi türleri ile

sınırlıdır.

Tanımlar

Mizah: Yaşamın tüm alanlarını kapsayan; duygu, düşünce ve davranışlarımızla sonunda iç gülmeden kahkaha derecesine varabilecek oranda çeşitlilik gösteren bir ifade biçimi. (Aydın, 2006).

Mizah Ögesi/ Unsuru: Çalışmanın temelini oluşturan mizah ögesi/ unsuru tanımına literatürde rastlanılmadığı için şöyle bir tanım yapmanın uygun olacağı düşünülmüştür:

Sonucunda tebessüm, gülme hatta kahkaha gibi tepkiler meydana getiren; sözlü (masal, ses değişimi, monolog, ünlem v.b.), yazılı (metin türleri, söz sanatları, anlatım türleri v.b.), görsel (karikatür, resim, fotoğraf, video, afiş v.b.) ve düşünsel (hayal kurma v.b.) materyallerin tamamı.

Mizahi Yoğunluk: Bir cümle, bir metnin veya bir yazılı kaynağın kelime başına düşen mizah ögesi miktarı veya bir kaynağın görsel başına düşen karikatür miktarıdır.

BÖLÜM II

KAVRAMSAL ÇERÇEVE

Bu bölümde mizah, mizah türleri, mizah kuramları, eğitim- mizah ilişkisi, Türkçe derslerinde ve Türkçe kitaplarında mizah gibi çalışmanın zemini oluşturan bilgiler yer almaktadır. Bununla birlikte çalışma ile ilişkili daha önceden yapılan araştırmalara da bu bölümde yer verilmiştir.

Mizah

Mizah kavramı Türkçe sözlükte (Türk Dil Kurumu, 2005) gülmece olarak tanımlanmış ve “eğlendirme, güldürme ve bir kimsenin davranışına incitmeden takılma amacını güden ince alay, mizah” şeklinde tanımlanmıştır.

Cevizci (2002) ise mizahı tanımlarken uyumsuzluk ve şaşırma ifadelerini kullanmıştır. Mizahın sözlük anlamının ise; “kişilerdeki ya da doğal saydığımız bazı olaylardaki birtakım çarpıklık, uyuşmazlık, çelişki ve gülünçlükleri bulup açığa çıkarma sanatı” olduğunu ifade etmiştir.

Nesin (2002) mizahın içinde gülme eylemini barındırdığını ve gülmenin olmadığı bir durumun mizah olamayacağını savunmuştur. Buradan hareketle mizahı “seslendiği insanı az ya da çok sağlıklı olarak güldürebilen her şey” olarak tanımlamıştır.

Mizah hoşgöründen yola çıkarak espri ile yoğrulmuş, iğneleme içeren, Nasreddin Hoca gibi taşı gedğine koymak için hatırlanan bir araçtır (Bayrak, 2001).

Geçmişten günümüze kadar tanımlanmaya çalışılan mizah kavramı ile ilgili yapılan tüm tanımların hepsinde gülme yer almaktadır. Farklı dönemlerde farklı bilim insanları tarafından farklı bakış açılarıyla tanımlanan mizah hiç şüphesiz insana hastır ve insanla ilgilidir. Dolayısıyla insanın yeryüzünde var olduğu tüm zamanlarda mizahın da olduğu söylenebilir. Bu kadar eski bir kavram olan mizah genel olarak; olaylara gülerek yaklaşım ve bu yaklaşımın da sanatlı bir biçimde ifade edilmesiyle ortaya çıkan sanat dalı olarak tanımlanmıştır (Oruç, 2006). Kurki (2001) ise mizahı; “sürekli ciddi olma yerine olaylar ve durumların eğlenceli yönünü görebilme becerisi olup düşünce ve kültürel değerleri şaka ve takılmalarla anlatan espri ya da gülmecelerdir” diye tanımlamıştır.

Mizah, dilimize Arapçadan girmiş bir sözcüktür ve olayların gülünç, anlaşılmadık, çelişkili yönlerini yansıtarak insanı söz konusu olaylar üzerinde düşündürme, eğlendirme ya da güldürme sanatı olarak aktarılmaktadır. Türkçe karşılığı ise güldürüdür. (Yardımcı, 2010). Komik veya eğlendiren hareket veya ifade, kişinin hoşça vakit geçirmesine katkıda bulunan her şey, gülmeyi oluşturan nesne olarak tanımlanmıştır. Mizah, genel olarak komik bir dürtüyle başlayan, gülümseme veya gülme gibi bir tavırla biten, genelde hoşnutluk veren bir deneyim olarak görülmektedir (Susa’dan aktaran Yardımcı, 2010).

Mizahın bilişsel bir yönü de vardır. Çünkü mizah oluşturmak için çevreden, hafızadan gelen zihinsel olarak işlenmiş veriye ihtiyaç duyulmaktadır. İnsan gözleriyle gördüğü ya da kulaklarıyla duyduğu veriyi zihinsel olarak işler ve bu verinin mizahi olup olmadığını değerlendirir (Çimen, 2011).

Aydın (2006), çeşitli mizah tanımlarından yola çıkarak mizahı “yaşamın tüm alanlarını kapsayan; duygu, düşünce ve davranışlarımızla sonunda iç gülmeden kahkaha derecesine varabilecek oranda çeşitlilik gösteren bir ifade biçimi” olarak tanımlamıştır.

Mizah Kuramları

İnsanın neden güldüğü ve nelere güldüğü yıllardır merak konusu olmuştur. Bu konuyla birlikte mizahın daha kolay anlaşılmasını sağlamak ve yapılan tanımları sağlam bir zemine oturtabilmek amacıyla çeşitli mizah kuramları oluşturulmuştur. Gülme durumunun nedenini açıklamak amacıyla ortaya çıkan yüzden fazla kuram bulunmaktadır. Kuramların birbirine

benzeyen noktaları olmakla birlikte en yaygın mizah kuramları sınıflandırması üç kuramsal başlık altında değerlendirilebilir:

- Üstünlük Kuramı
- Rahatlama Kuramı
- Uyuşmazlık Kuramı

Üstünlük Kuramı

Gülme ve mizah kuramları içinde en eski kuramdır demek mümkündür. Nitekim üstünlük kuramı Platon'a kadar eskiye götürülebilir. Üstünlük kuramı Platon ve Aristo'nun düşünceleri ile yapılanmış ve birçok bilim adamı ve filozof tarafından geliştirilmiştir. (Morreall, 1997).

Aristo'ya göre gülme yani mizah, “çirkinlik ve küçük düşürme ile yakından alakalıdır (Koestler, 1997). Buna paralel şekilde Bergson (2006) da insanı, başka insanların kusurlarının güldürdüğünü ifade etmiştir.

Üstünlük kuramına zemin oluşturan şey, yaşanan olumsuz bir durumu insanın kendisi ile ilişkilendirememesidir. Diğer insanlar ya da insanların içinde bulunduğu durumlara gösterilen başarı hissini temeli üstünlük kuramını açıklar. Diğer insanlara göre kendimizi daha az olumsuz görmek ya da daha az güçsüz hissetmek bizi mutlu eder. Üstünlük ilkesine göre mizah diğer insanların olumsuz durumları ile dalga geçmek, alay etmek ve bunun sonucunda gülmenin meydana gelmesidir (Yerlikaya 2003). Örneğin; yürümeyi yeni öğrenen bir bebeğin paytak yürüyüşü, düşe kalka ilerlemeye çalışması ve yürümekte zorlanıyor olması insanlar için gülünç bir durumdur. Ve insanlar böyle bir durumla karşılaştıklarında gülme tepkisi gösterirler.

Üstünlük kuramının temelinde rakibi saf dışı bırakmaktan duyulan keyif, bir başkasını kötü duruma getirmenin verdiği haz, başkalarının talihsizliklerinden ve acılarından alınan zevk ile bedensel bozuklukların kendi bedeninde olmamasından duyulan memnuniyetle mantıksız hareket ve eylemlere gülme yer almaktadır (Eker, 2009).

Uyuşmazlık Kuramı

Uyuşmazlık kuramının temelinde herhangi bir durumda olayların nasıl sona ereceğine ilişkin beklentisi olan insanın olaylar beklentileri dışında gerçekleştiği zaman uğradığı şaşkınlık ile birlikte gülme durumunun ortaya çıkması vardır.

Uyuşmazlık kuramı mizahın bilişsel yönüyle ilişkilidir. Üstünlük kuramında eğlence ilk derece etkili olurken uyuşmazlık kuramında beklenilmeyen ya da mantık dışı bir duruma karşı verilen zihinsel tepki önemlidir. Bu kurama göre mizahi bir durumda aykırılık vardır ve bu aykırılıklar gülmeye sebebiyet verirler. Başka bir şekilde ifade etmek gerekirse, komik olan şey bilişsel senaryolara aykırı olan durumlardır (Bacanlı, 2010).

Uyuşmazlık kuramında, gülmenin gerçekleşebilmesi için öne sürülen birtakım koşullar vardır. Bunlardan biri; iki ya da daha çok tutarsız, uygunsuz, bağdaşmaz, aykırı kısım ya da koşulun karmaşık bir nesne veya durumların toplanmasıyla oluşmuş gibi algılanması ya da zihnin onları kendine özgü bir şekilde, bir tür karşılıklı ilişki içinde görmesidir. Diğer önemli şart ise diğer kuramlarda pek üstünde durulmayan sürpriz unsurudur (Usta, 2009'dan aktaran Demirci, 2013).

Aşağıda yer alan fıkra uyuşmazlık kuramına örnek gösterilebilecek niteliktedir.

“Köyün birinde imamlık yapan biri, ramazan ayında iftar saati yaklaşınca minareye çıkmış. Yaklaşan iftar saatiyle birlikte bütün köylü iftar sofrasına oturmuş ezan okunmasını bekliyormuş. İmam mikrofonu açmış ve bağırmaya başlamış:

- Allahuekber Allahuekber...

Köylüler imamın sesini duyunca bismillah deyip oruçlarını açmışlar. Biraz sonra minareden imamın sesi tekrar gelmiş:

- Allahuekber Allahuekber... Ses deneme, bir, iki, üç... Ses deneme...”

Rahatlama Kuramı

Rahatlama kuramına göre gülme fizyolojik bir olay dâhilinde gerçekleşir. Gülmenin insanda fiziksel ve ruhsal olarak rahatlama yolu açması rahatlama kuramının temelini teşkil eder.

İnsanlarda çeşitli baskıların, yasakların ya da günlük sıkıntıların yol açtığı sinirsel enerji gülme yoluyla boşaltılır, biyolojik ve psikolojik bir rahatlama meydana gelir (Eşigül, 2002).

Rahatlama kuramının aynı zamanda psikoanalitik açıklamalar ile de ilişkili olduğu görülmektedir. Bu teoriye göre bir şaka ya da nükteli bir ifade insanda bastırılmış cinsel ya da saldırgan bir ruh halinden doğan gerginliğin ortadan kaldırıldığı zaman bu rahatlama yolu açan şaka ya da nükteli ifadelerin gülmeye yol açtığını ifade eder. Mizah, her bireyin içinde bulunan biyolojik temelli güdüler için toplumsal olarak kabul edilebilir güvenli çıkış noktası sunmaktadır (Çimen, 2011).

Bu üç kuram mizaha farklı yönlerden bakılmasının bir sonucu olarak karşımıza çıkmaktadır. Üstünlük kuramına göre mizah, insanın doğasında var olan kendini diğer insanlardan üstün görme eğilimine bağlı olarak, başkalarına üstünlük sağlamanın ifadesi olarak tanımlanmıştır. Rahatlama kuramına göre mizah, hayatın karşı karşıya getirdiği ve insan psikolojisini etkileyen olumsuz ruhsal durumlardan kurtulabilmenin ve bu olumsuzlukların saf dışı bırakılabilmesinin bir aracı olarak ifade edilmiştir. Uyuşmazlık kuramı ise mizahı, bireyin bazı durumlar karşısında bekledikleri ile durumların sonuçları arasında ortaya çıkan çelişkiler olarak ele almıştır.

Mizah Yapma Biçimleri/ Mizah Tarzları

Mizah yapma biçimleri ise uyumlu mizah ve uyumsuz mizah olmak üzere iki farklı bağlamda değerlendirilmektedir. Uyumlu mizah kendi içerisinde “katılımcı mizah” ve “kendini geliştirici mizah”; uyumsuz mizah ise “yıkıcı mizah” ve “saldırgan mizah” olarak ayrım göstermektedir. Bireyin mizahı kendisine katkı sağlamak amacıyla ve başkalarına zarar vermeyecek biçimde kullanmasında kendini geliştirici mizah; aynı amaçla fakat başkalarının aleyhine kullanılmasına ise saldırgan mizah tarzı denilmektedir. Başkalarıyla iletişim sürecinde mizahın hem kendisini hem de başkalarını kabul edici ve hoşgörülü biçimde kullanılması katılımcı mizah; kendisine zarar verici biçimde kullanılması ise yıkıcı mizah tarzı olarak adlandırılmaktadır (Yerlikaya, 2007).

Mizah Türleri

Mizah aslında her olayın, her durumun içerisinde olabilecek ve olumlu veya olumsuz tüm yaşantılar ile bütünleşik bir yapıya sahiptir. Ancak içeriğinde mizah unsuru taşıyan türler şu şekilde ifade edilebilir: fıkra, öykü, masal, atasözleri, deyimler, karikatür, kelime oyunları, benzeşimler, bilmeceler, bulmacalar, tiyatro, komedi, kukla oyunu, resim, heykel, şiir, roman, hiciv, nükte, taşlama, ironi, alaylı söz, anekdot, şaka, istihza v.b.

Bu türlerden bazıları alt başlıklar açılarak daha ayrıntılı tanımlarına yer verilmiştir.

Fıkra

Fıkranın sözlük anlamına bakıldığında; “kısa ve özlü anlatımı olan, nükteli, güldürücü hikâyecik” olarak tanımlandığı görülmektedir (Türk Dil Kurumu, 2005).

Mizahın ana kaynağı olarak bilinen fıkralar toplumun kültürünü yansıtır. İnsanları aşağılamayan, kızdırmayan, etnik ayrımcılık yapmayan fıkraları anlatmak beceri ister. Fıkra anlatmadan önce dinleyicileri tanımak gerekir. Uygun zamanlama, yetenek ve bol pratik gerektirir. Herkes fıkra anlatmayı beceremez. Öğretici fıkraların verdiği mesajlar çok değerlidir (Klein, 1999’dan aktaran Oruç, 2006).

Mizahi Öykü

Öykünün tanımı Türk Dil Kurumu Sözlüğü’nde (2005); “ayrıntılıyla anlatılan olay, hikâye”, “çoğu kez dua ile başlayan meddah ya da âşık öyküsü”, “oluştukları yerlerle çağları belirli, gerçek ya da dinleyenlerin anlayışına uygun gerçekdışı tanıksal olayları konu alan halk anlatımlarının tümü, duygusal masal, alışılmış masal, öykünce, yiğitlik masalı”, “tasarlamaya ya da gözleme dayanan bir olayı anlatarak okuyucuda ilgi ve beğeni uyandıran ve çoğu kez ancak birkaç sayfa tutan yazın türü” gibi çeşitlilik göstermektedir. Mizahi öykü ise, öykülerin güldürücü özellik taşıyanlarıdır. Her öykü mizah içermediği için öykü türünü doğrudan bir mizah çeşidi olarak tanımlamak yerine mizahi öykü tanımını yapmak daha uygun olacaktır.

Hiciv

Türkçe Sözlükte “yergi” kelimesinin yerine kullanılan hiciv, bir toplumu, bir düşünceyi, bir nesneyi veya bir göreneği yermek için yazılmış yazı veya söylenmiş söz, taşlama şeklinde belirtilmiştir. En yaygın mizah türlerinden biri olan hiciv kelime ve kelime oyunları ile gerçekleştirilir (Savaş, 2009).

Alay

Bir kimsenin, bir şeyin, bir durumun gülünç, kusurlu, eksik v.b. yönlerini küçümseyerek eğlenme konusu yapmak (TDK, 2005). Ölçüsü, inceliğinde olan bi mizah çeşididir. Alayda fark ettirmeme, işin hüneri sayılmaktadır. Bir alay anlaşıldığında, şaka diye gösterilip, hoşgörü sağlanmaya çalışılır. Alay, çoğunlukla bir ifade ve tavır sanatıdır (Öngören, 1983).

Nükte

Nükte; ince anlamlı, düşündürücü ve şakalı söz, espri; yazıda resimde, sözde ve davranışta ince, derin anlam, espri, şeklinde tanımlanmıştır (Türk Dil Kurumu, 2005).

Komedi

Komedi veya komedya olayların ve insanların esprili ve gülünecek yanlarını ortaya koyan tiyatro eseri ve oyunudur. Komedi, bütün mizah türlerinin iç içe geçmiş bir şeklidir. Ayrıca topluca ve bir arada eğlenme ve engin bir hoşgörüye ulaşma duygusu komedide kendini gösterir. Komedinin özellikleri şu şekilde sıralanabilir:

- Konu günlük hayattan alınır.
- Diğer tiyatro ürünlerinde olduğu gibi üç birlik kuralına uyulur.
- Gülünçlükleri ortaya koymak temel gaye seçilir.
- Her türlü söze yer verilir. Kaba söz bile olsa seçilmez.
- Kişiler günlük hayattan seçilir.
- Manzum olarak yazılır (Oruç, 2006).

Karikatür

Türkçe Sözlükte (2005) “insan ve toplumla ilgili her tür olayı konu alarak abartılı bir biçimde belirten, düşündürücü ve güldürücü resim” şeklinde tanımlanmıştır. Karikatür; insanların, varlıkların, olayların hatta duygu ve düşüncelerin doğala ters düşen, olağanla çelişen, gülünç yanlarını yakalayıp bunları (kimi zaman da yazıyla desteklenmiş) abartılı çizimlerle bir gülmece anlatımına dönüştürme sanatıdır (Özer’den aktaran Savaş, 2009).

Çocuk ve Mizah

Mizah, hayatı çok yönlü görebilmeyi sağlayan ve yaratıcılığın gelişimine katkı sağlayan önemli bir sanat türüdür. Mizahın bu özelliği eleştirel düşünme becerisini geliştirerek çocukta olumlu duygular meydana getirir. Bu nedenle çocuklara mizah duygusu kazandırmak, eleştirel düşünme ve farklı açılardan bakabilme becerilerini geliştirmek için masal, bilmece, fıkra, karikatür gibi mizah türlerinden faydalanmak gerekir. Çocuğa mizah duyarlılığı kazandırma sürecinde önemli bir görev de anne- baba, eğitimciler ve kitle iletişim araçlarını yöneten kişilere düşmektedir. Nitelikli mizah örnekleri seçimi ile mizahın eğitici özelliğinden yararlanılarak, mizah duyarlılığı olumlu yönde geliştirilebilmelidir (Vural, 2004’den aktaran Oruç, 2006).

Çocuklarda mizah davranışı en belirgin şekli ile ikinci yaştan sonra başlar (Başaran, 1996’den aktaran Oruç, 2006). Çocuğun yeni durumlarla karşı karşıya gelmesi, yeni nesneler görmesi mevcut olan bilişsel şemalarına yerleştirmekte güçlük çekeceği için çocuğa komik gelir. Çocuklar yeni keşfettikleri şeylere gülerler. Çocuğun yeni deneyimler edinmesi ve bunlara gülmesi, yaşı ilerledikçe ve çevresindeki şeyleri tanıdıkça daha da azalır.

Gülerken yaşanan şey, aslında tuhaf ya da komiğin anlamını bilmediğimiz, fıkra anlatamadığımız ve günlük hayatta kendimizi mutlu etmek için mizah duygusuna ihtiyaç duymadığımız çocukluğumuzdaki duygu durumuna duyulan özlemdir (Freud, 1993). Freud’a göre çocuklukta mizah duygusu gereksiz değil, hayatı çocuğun gözüyle algılayarak gülmek daha kolay hale gelir.

Mizah bilişsel gelişimle ilgili değişmez bir evreler silsilesi içerisinde gelişir. Bu evreler şunlardır:

- 1. Evre: Nesnelere karşı tutarsız davranışlar. 1- 2 yaşlar arasındaki bir zamanda yürümeye yeni başlayan çocuklar bir nesneye sanki başka bir nesne gibi davranmaya başlarlar. Neşeli bir ruh haliyle bunu güldürücü bulurlar.
- 2. Evre: Nesnelerin, olayların, insanların tutarsız olarak adlandırılmasıdır. 2 yaşından sonra ya da kelime dağarcığı geliştikten sonra başlar. Bu evrede en yaygın mizah türü tanıdık nesnelere, olaylara, insanlara ve beden bölümlerine yanlış adlar takmaktan oluşmaktadır.
- 3. Evre: Kavramsal tutarsızlık. 3- 4 yaşlar arasında dil gelişimiyle başlar. Çocukların kavramsal açıdan bir çarpıtma olarak algıladıkları bir gerçekliğin çarpıtılması bu yaşlarda komiktir.
- 4. Evre: Çoklu anlamlar ve yetişkin türü mizahın başlaması. Bu evre genellikle somut işlemlerin ve diğer bilişsel becerilerin daha ince şakalardan zevk almaya izin verdiği 7- 8 yaşları dolaylarında gelir (Uslu, 2006'dan aktaran Oruç, 2006).

Eğitimde ve Türkçe Öğretiminde Mizah

Hayatın her alanında olduğu gibi eğitimde de mizah kaçınılmaz olarak yer almaktadır. Günümüzde mizah, üstün bir kişilik özelliği olarak kabul edilmekte olup yaratıcılık gibi bazı kişilik özellikleri olan bireylerin, yüksek mizah duygusuna sahip oldukları düşünülmektedir (Yerlikaya, 2007). Buna paralel olarak Sümer (2008), mizah kullanımının farklı/ çeşitli düşünme yeteneği ve yaratıcılığı geliştirmede etkili olduğunun ileri sürüldüğünü; usta mizahçıların zeki ve yaratıcı insanlar olduklarına dair görüşlerin olduğunu belirtmiştir. Eğitim diye ifade edilen ve bireyin yaşamının tamamını kapsayan bu uzun soluklu süreçte mizahın getirilerinden faydalanmak, eğitim- öğretimin amaçlarına ulaşmada mizahı kullanmak neredeyse bir zorunluluk haline gelmiştir. Çünkü mizah; güldürme, eğlendirme, eleştirme işlevlerini taşıyan yazınsal bir biçim olmanın yanında çocukların bilişsel, duyuşsal ve toplumsal gelişimleri açısından da önemli işlevlere sahiptir (Hamzadayı ve Çetinkaya, 2013).

Çağımızda kişiler çok yönlü olarak; yaratıcılığı ve mizah üretme yetisiyle değerlendirilmektedir. Bu yüzden çocukluk döneminden itibaren mizah yetisi ve duygusunun bilinçli bir şekilde çocuklara aşılması sağlıklı, huzurlu ve mutlu bir toplumun varlığı için önem taşımaktadır (Akkaya, 2011). Yaratıcılığın yanı sıra mizahın doğasında

bulunan aykırı zihinsel çağrışımlar bilişsel detaylandırma işlemine etki ederek bilginin uzun süreli hafızada depolanmasını sağlar (Çimen, 2011).

Son zamanlarda yapılan birçok çalışma ile mizahın öğrenme sürecinde olumlu etkilerinin olduğu gösterilmiştir (James'ten aktaran: Kılınç, 2008). Bununla birlikte Kılınç (2008)'e göre; mizah, eğitim- öğretimde etkin bir şekilde kullanılabilir. Öğrencinin motivasyonunu sağlamada ve dikkatini toplamada, yaratıcı ve estetik anlayışa sahip bireyler yetiştirmede mizahın büyük faydalar sağlayacağı düşünülmektedir. Özellikle çağdaş eğitim kuram ve yaklaşımlarının tamamı geçmişin ezberci izini temizlemek ve yerine oluşturmacı bir eğitimi benimsemiştir. Benimsenen bu görüşe göre hedef bireye bilgi aktarmak değil onu eğitmekse mizahı eğitim- öğretimde kullanmak zaruridir (Usta, 2005). Aynı zamanda Loomans (2004), mizahın; iletişim, yaratıcı/ eleştirel düşünme, işbirlikli öğrenme, baş etme ve kültürel farkındalık becerilerini artırdığını ifade etmektedir. Bu becerilerin yanı sıra mizahın problem çözme becerisinin gelişimine de katkı sağladığı düşünülmektedir. Kılınç (2008)'a göre; mizah ve problem çözme aynı temel bilişsel süreçleri kapsadığı için mizahi çözümleme, ıraksak düşünmeyi, yaratıcılığı ve oyunsal bir bilişi gerektirmektedir.

Mizahın yazılı, sözlü ve çizili unsurlarla dilin yaşatılmasında, bununla birlikte kültürün aktarılmasında haliyle toplumu birleştiren ortak paydaların korunmasında ve idamesinde önemli bir yeri vardır. Eğitim ortamında her yönüyle sağlıklı öğrencilerin olmasının istenmesi, öğrencilerin yazılı, sözlü ve çizili unsurlardaki mevcut mesajı ve kültür aktarıcılığını algılanabilme mecburiyeti, çevreleriyle düzenli iletişimi, üretken ve yaratıcı olmalarının gerekliliği, olayların eleştirel düşünme gereksinimleri mizahı eğitim için de önemli kılmaktadır (Savaş, 2009).

Mizah, çocukların entelektüel, sosyal, duygusal, bilişsel ve kişilik gelişimlerini kolaylaştırmada güçlü bir rol oynadığı için önerilmektedir (McGhee, 2002). Nitekim Masten (1986) yaptığı bir araştırmada, daha iyi mizah üreten ve daha neşeli olan çocukların, sınıf ortamında daha üretken, daha duyarlı ve işbirliğine daha yatkın olduklarını saptamıştır. Mizah yeteneklerini gösteren çocukların, akranları tarafından da daha sosyal ve daha girişken olarak görüldükleri söylenebilir. Aynı zamanda, yapılan araştırmalara göre mizah ile akademik başarı arasında anlamlı pozitif bir ilişki olduğu görülmüştür. Yakın geçmişte çocukların mizah doğasını anlamak için çeşitli araştırmalar yapılmış ve mizahın, çocukların duygusal, sosyal ve ahlaki gelişimleri ile ilişkili olduğu ileri sürülmüştür. İyi bir mizah

duygusuna sahip olma; genellikle sosyal uyum, psikolojik iyi oluş ve olumsuzluklarla başa çıkmanın önemli bir bileşeni olarak kabul edilir (Akın ve Bilgin, 2015).

Mizahın kişilere, çevreye estetik bakma özelliği kazandırması yanında, bireye kazandırdığı farklı beceriler de vardır. Mizahın sağladığı en önemli becerilerden biri de zihinsel esnekliktir. Zihinsel esneklik bize uyaranlara farklı perspektiflerden bakabilme, belirsizliklere tahammül edebilme, daha kolay risk alabilme, hatalarımızdan öğrenebilme ve problem çözerken yeni yollar deneyebilme imkânı vermektedir (Savaş, 2009).

Erken çocukluk yaşlarında da mizah duygusu ile tanışan çocukların daha konuşkan oldukları ve dil gelişimlerinin daha iyi olduğu sonucuna varılmıştır. Aynı zamanda çocuklar, başkaları üzerinde güç ve kontrol kurabilme aracı olarak mizahı kullanmayı çok erken yaşlarda öğrenirler (McGhee, 1989). Bunun yanı sıra mizahın özsaygı ile anlamlı pozitif bir şekilde ilişkili olduğunu gösteren çalışmalarda mizahın üstünlük duygusu ve benlik saygısını geliştirmeye yardımcı olduğu ifade edilmektedir (Keith ve Spiegel'den aktaran: Akın ve Bilgin, 2015).

- Mizahın yararlarının gözlenebileceği alanlar dört kategoride incelenebilmektedir:
- Mizah sosyal ilişkilerin kurulmasını kolaylaştırır.
- Saldırganlığın örtülü anlamının algılanmasına yardımcı olur.
- Mizah, stresle başa çıkmaya yardımcı olur.
- Mizah, eğitim ve öğretim sürecine olumlu katkı sağlar (Lowis'ten aktaran: Akkaya, 2011).

Çocukların mizah içeriği bakımından nitelikli türler ile karşı karşıya getirilmesi, öncelikle çocuklarda gelişmiş bir mizah anlayışı oluşumunda etkilidir. Çocuklarda gelişmiş mizah anlayışının getirilerini şu şekilde ifade edilmiştir:

Yaşamın eğlenceli yanlarına gülebilen çocukların mutlu oldukları ve yetişkinlerin zayıf özsaygıdan kaynaklanan aşırı utangaçlık ve depresif bir hal ile sonuçlanan çeşitli travmalara karşı daha az incinir oldukları söylenebilir.

Psikoloji araştırmaları çocuklardaki gelişmiş mizah anlayışı ile zeka, yaratıcılık, girişkenlik, özgüven ve gelişmiş özdenetim arasında bir ilişki olduğunu göstermektedir.

İyi bir mizah anlayışı, başkalarını ve onların hislerini dikkate alma, sevgiyi şaka yoluyla aktarma ve sosyal dışlanmışlık ise sosyal içerilmeyi tercih etme olarak ifade edilebilecek davranışların ortaya çıkmasına aracılık etmektedir.

İyi bir mizah anlayışına sahip çocuklar arkadaşları, kardeşleri, aileleri ve çevreleri tarafından daha çok beğenilirler.

Mizahi bir bakış açısı çocuğun yaşamdan ve günlük deneyimlerden aldığı hazzı artırmaktadır.

Gelişmiş bir mizah anlayışı çocuklara çevresel ve fiziksel stres yapıcılarla baş edebilmelerinde yardımcı olur. Onların hastalıklara karşı yatkınlıklarını azaltacak yaşam sürelerini uzatır.

Mizahın kullanılması gençlerin yaşamlarında karşılaşılabilecekleri birçok olumsuzlukla baş etmelerine yardımcı olur. Genç bireyler utandırıcı bir durumun üstesinden gelmede mizahı kullanabilirler.

Mizah anlayışları gelişmiş çocuklar ailelerini mutlu ederler. Çünkü bir aile için en büyük ödül mutlu bir çocuğun gülüşüdür.

İyi bir mizah anlayışına sahip çocuklar neşeli yurttaşlar olarak topluma yardımcı olurlar. Mizah anlayışı gelişmiş olan çocuklar hem aileleri hem sınıfları hem de komşuları için bir kazançtır.

İyi bir mizah anlayışı, çocuklar büyüdüğünde de kendilerine eş seçecekleri zaman önem kazanmaktadır. Uzun süredir evli olan çiftler üzerinde yapılmış araştırmalara göre eşlerdeki mizah anlayışları, onların başarılı bir evlilik gerçekleştirmiş olmalarındaki temel etkenlerden biri olarak görülmüştür (Franzini'den aktaran Çimen, 2011).

Öğretimde mizahı kullanmak hususunda özellikle eğitimin her alanında etkili bir şekilde kullanılabilen ve mizahi öğelerden en yaygın kullanılanı karikatürler sayesinde öğrenciler; mizahı yaratma ve tanıma konusunda yüksek oranda motivasyon kazanırlar, hafızalarını artıran görsel imgeleri düşünme ve analiz etme fırsatı bulurlar, parodi ve analogi yoluyla yeni bilgi ile eskisi arasında birçok farklı bağlantılar kurarlar, kendi karikatürlerini yarattıkları ve karikatürleri değerlendirdikleri için bireysel motivasyonlarını artırır (Rule ve Auge'den aktaran: Kılınç, 2008). Bu derece etkili kullanımları olan karikatürler aynı zamanda eğitimcinin yazı tahtası üzerindeki işini fazlasıyla kolaylaştıracaktır. Görsel olduğu ve göze hitap ettiği için mizah içeren karikatürler motivasyon verir ve tartışma fırsatı yaratırlar (Özer, 2005).

Mizah içeriği yüksek türlerin işlevsel özellikleri düşünüldüğünde; dersin ve konunun giriş kısmında kullanılması bir provokasyon aracı olarak derse katkı sağlayabilir. Bu durum derste öğrencilerin gülmesine yol açar ancak bu gülme durumu ciddiyetsizlik göstergesi değil öğrenciyi derse çekmekte başarı sağlandığının kanıtıdır. Bu noktadan hareketle mizahın, dersin atmosferini olumlu etkilediğini, öğrenciyi güdülediğini ve kuru kuruya anlatılan dersten daha başarılı bir edinim kazanılmasını sağladığı söylenilebilir. Ayrıca dersin konusuna uygun mizah türleri hakkında sınıfta tartışma ve konuşma ortamı yaratılması eleştirel düşünme becerilerinin geliştirilmesine katkı sağlayacaktır. Bu noktada dikkat edilmesin gereken, seçilen mizahi türlerin nitelik ve amaca uygunluk açısından kaliteli olmasıdır.

Öğrenciler; eğlenceli ve rahat bir ortamda, gergin ve ciddi bir ortama göre öğrenmeye ve öğrendiklerini akıllarında tutabilmeye daha meyillidirler. Bu nedenle eğitim- öğretim ortamına mizahın katılmasının önemi büyüktür. Mizah, sınıftaki gerginlikleri ve stres durumlarını azaltır ve öğretmen- öğrenci ilişkisini ve samimiyetini artırır. Öğrencilerin derse

ve konuya olan ilgi ve dikkatlerini yüksek tutarak öğrencilerin öğrenmeye karşı olumlu bir tutum oluşturmalarını sağlamaktadır.

Mizahın öğrenmeyi daha eğlenceli kılıp kılmayacağı ile ilgili yapılan araştırmalar öğretmen tarafından uygun bir şekilde kullanılan mizahın, öğrencilerin öğrenmekten aldıkları zevki artırdığını ve öğrencilerin hem ders hem de öğretmen hakkındaki duygu ve düşüncelerini olumlu yönde etkilediğini ortaya çıkarmıştır. İyi bir mizah anlayışına sahip esprili ve eğlenceli öğretmenler, öğrencileri tarafından daha çok sevilmetedirler. Ve araştırmalar, iyi bir mizah anlayışına sahip olma durumu, öğrencilerin öğretmenlerinde olmasını en çok istedikleri özelliktir (Çimen, 2011).

Mizahın meydana getirdiği en önemli işlevlerden biri yine pozitif bir öğrenme oluşturmastır. Bu nedenle mizah kullanarak ders işleyen öğretmenler, öğrencilerine eğlenceli bir ders ortamı yaratmış olurlar.

Mizahın öğretmen tarafından sınıfta kullanılmasının yararları şu şekilde de sıralanabilir:

- Gerginliği azaltır, iyi duyguların ifade edilmesini kolaylaştırır.
- Bireyin kendisini ifade etmesine yardımcı olur.
- Utangaçlığın hafifletilmesini sağlar.
- Kusurların farklı bir dille ifade edilmesini sağlar.
- Bireylerin bakış açılarını esnekleştirir.
- Eğlendirir ve keyiflendirir.
- Ortak hedeflerin belirlenmesine yardımcı olur (Kane, Sals ve Tedechi'den aktaran Oruç, 2006).

Bunların yanı sıra, mizah sınıf ortamında dersin konusunu hem basitleştirerek hem de daha anlaşılır olmasını sağlayarak öğrencileri rahatlatılabilir ve harekete geçirebilir.

Mizahi unsurlar, kelime oyunu, benzeşim, bilmece ve bulmacalarla öğrencilerin soyutlama becerilerini geliştirir. Üst düzey mizah becerisi, bireyin günlük yaşamında karşılaştığı problemleri çözmesine yardımcı olur (Yaman, 2010). Çünkü mizah öğeleri, gerçek yaşamın abartılmış hallerini yansıtmaktadır. Aynı zamanda mizah öğeleri; uygulama, analiz, sentez ve değerlendirme için bir pratik yapma alanıdır.

Türkçe öğretiminde ve Türkçe derslerinde amaçlanan hedefler öğretimin kalıcılığı için zevkli ve eğlenceli bir ortamda gerçekleşmelidir. Bu noktada Türkçe derslerinin eğlenceli ve

zevkli bir ortamda gerçekleşmesini sağlayabilecek hususlardan ilk akla geleni mizahtır. Mizahi ögeler Türkçe dersinin temel becerilerinden olan dinleme becerisinin gelişimine katkı sağlar. Çünkü mizahi ögelerde tez ve karşı tezin ortaya konulduğu bir çatışma ortamı oluşturur. Böyle bir ortamda öğrencinin dikkati ve merakı sürekli canlı tutularak dinleme becerisinin gelişmesini sağlar. Aynı şekilde mizahın okuma becerisinin gelişimi üzerindeki katkısı da büyüktür. Çünkü öğrencilerin mizahi ögeler içeren metinleri okumaları onların okumaktan aldıkları zevki artırarak okuma becerilerini geliştirir. Bunun yanı sıra okuma alışkanlığı kazanmalarına da olumlu etki eder. Mizahın yazma becerisi üzerindeki etkisi de okuma ve dinleme becerilerinde olduğu gibi olumlu bir niteliğe sahiptir. Mizah sayesinde gerginlikten uzaklaşmış, rahatlamış öğrenciler daha girişimci ve özgüveni yüksek bireyler olurlar. Bu da; öğrencilerin çoğunluğunda var olan yazma isteksizliğinin önüne geçilmesinde ve onların yazmaya olan isteklerinin artmasında, dolayısıyla da yazma becerilerinin gelişmesinde önemli rol oynar.

Öğrencilerin dinledikleri ve okuduklarını anlamalarını, düşündüklerini sözlü veya yazılı ifade edebilmelerini amaç edinen Türkçe dersinde en çok kullanılan ders materyalleri ders kitaplarıdır. Ve ders kitaplarının mizahi ögeler bakımından zengin ve öğrencilerin anlama ve anlatma becerilerini geliştirici nitelikte olmaları gerekmektedir. Mizah ögeleri, çocuklara hem edebi zevk sunarlar hem de eğlendirici özellikleri ile öğrencilerin dikkatini çekerler. Mizah ögeleri içerisinde var olan zeki çözümler, hazırcevaplıklar ve komiklikler sayesinde dir. Çünkü öğrenciler; Türkçe derslerinde mizah ögesi içeren türlerde, var olan durumlara ve hislere ilişkin düşüncelerini farklı biçimlerde ifade ederek zihinlerindeki anlamı yeniden oluştururlar.

Mizah; okuma güçlüklerinin giderilmesinde, davranış problemlerinin düzeltilmesinde, sözcük dağarcığı oluşturmada, yabancı dil öğretiminde, kelime hazinesinin zenginleştirilmesinde, dinleme- okuma- yazma ve konuşma becerilerinin geliştirilmesinde, toplumsal olarak soyutlanmış ve içine kapanık öğrencileri kaynaştırmada, öğretimde kolaylık sağlamak için sınıfta olumlu bir atmosferin oluşmasını sağlar.

Ders kitaplarının ve materyallerinin mizah içerikli olması, öğretmenlerin gelişmiş mizah anlayışına sahip olmaları, öğretmenlerin mizahı sınıf ortamına aktarabilme kabiliyetleri, ders süresince mizah içerikli örneklerin kullanılması, sınıfta gerek öğrencilerin kendilerinin meydana getirdikleri gerek öğretmenlerin seçtikleri gerekse öğrencilerin çeşitli kaynaklardan seçerek getirdikleri mizah içerikli materyallerin yer alması, sınıf panolarında

mizah köşesi oluşturulması, her hafta belirlenen bir günde ve saatte mizah etkinliklerine zaman ayrılması, öğretmenlerin mizah kullanmaları yönünde öğrencileri cesaretlendirmeleri gibi durum ve etkinlikler, mizahın sınıfta kullanım türlerine örnek teşkil edebilecek unsurlardır.

İlgili Araştırmalar

Aydın (2006)'ın Türkçe derslerinde mizah kullanımının öğrenci tutum ve başarısına etkisini incelemeye yönelik yapmış olduğu çalışmada, mizah kullanılarak işlenen Türkçe derslerindeki öğrencilerin mizah kullanılmadan geleneksel öğretim modeliyle işlenen Türkçe derslerindeki öğrencilere göre daha başarılı oldukları ortaya çıkmıştır. Aynı şekilde mizah kullanılarak işlenen Türkçe dersine giren öğrencilerin Türkçe dersine yönelik tutumlarının da olumlu yönde olduğu belirtilmiştir.

Oruç (2006) ise sosyal bilgiler öğretiminde mizahın yeri ile ilgili yaptığı araştırmasında sosyal bilgiler ders kitaplarını incelemiş ve ders kitaplarında mizahi öğelerin bulunduğu alanların (çizgi roman karakterlerinin bulunduğu, karikatür, fıkra, bilmece gibi) öğrencilerin en çok dikkatini çeken bölümler olduğunu ifade etmiştir. Mizah öğelerinin ders kitaplarında olması gerektiğini ve sosyal bilgiler kitaplarında bu öğelerin çokça kullanılmış olmasının dikkat çekici ve ümit verici olduğunu belirtmiştir.

Baki ve Karakuş (2014)'un, mizahi öğeler arasında önemli bir yer tutan fıkra türünün Türkçe kitaplarında ne kadar bulunduğunu tespit etmek amacıyla yaptığı çalışmada; beşinci, yedinci ve sekizinci sınıf kitaplarında fıkra türüne hiç yer verilmediği, altıncı sınıf kitaplarında sadece iki metin olduğunu ifade etmiştir.

Savaş (2009)'ın yapmış olduğu bir çalışmada, Türkçe programında mizahın sadece duygular temasının alt temalarında ismi geçtiğini, mizah unsurlarına etkinliklerde yer verildiğini belirtmiştir. Mizah unsurlarından olan karikatür, resim, anı ve fıkranın etkinliklerde az da olsa yer aldığını ifade etmiştir.

Koçoğlu (2012)'nin çalışmasında altıncı sınıf sosyal bilgiler dersinde karikatür kullanımının erişiyeye göre değerlendirmesi yapılmıştır. Çalışmada karikatür kullanılarak ders işlenen deney grubunun daha başarılı olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Bu çalışma sayesinde öğrencilerin konu ile ilgili zihinsel anlamda karıştırdığı kavramları kullanılan karikatürler

sayesinde daha iyi ayırt edebildikleri sonucu elde edilmiştir. Aynı zamanda karikatür destekli öğretim yapılan deney grubunun sosyal bilgiler dersine yönelik ilgi ve tutumlarını olumlu yönde etkilendiği görülmüştür.

Şentürk (2008), anadil Türkçe öğretiminde tekerlemelerin kullanıldığı bir çalışmada; öğrencilerin tekerlemeler ile ders işlenirken derslerden sıkılmadıkları, öğrencilerin işlenen konuları daha iyi anladıkları, tekerlemeler yardımıyla ders işlenmesinin öğrencileri memnun ettiği, tekerlemelerle yapılan öğretim sonucunda öğrencilerin tekerlemelere olan ilgisinin arttığı, tekerlemelerle işlenen dersler sonrasında öğrencilerin derslere yönelik ilgilerinin arttığı sonuçlarına ulaşmıştır.

Kaya (2011) çalışmasında; görsel sanatlar dersinde mizahın bir öğretim stratejisi olarak kullanılmasına yönelik öğretmen ve öğrenci görüşlerini ortaya koymayı amaçlamıştır. Çalışma sonuçlarına göre; öğretmenlerin çoğu derslerinde mizahı öğrencilerin ilgi ve dikkat seviyeleri azaldığında zevkli bir öğrenme ortamı oluşturmak için kullandıklarını ifade etmişlerdir. Mizahın ders ve çalışmalara katkısına yönelik öğretmenlerin ve öğrencilerin çoğunluğuna göre derste iletişim kurmak ve daha sıcak bir sınıf ortamı oluşturmak için kullanıldığı ve mizahın farklı duyu organlarına hitap ettiği için öğrenmenin daha kalıcı olduğunu düşündükleri sonuçları elde edilmiştir.

Çimen (2011)'in, sınıf öğretmenlerinin sınıfta mizah kullanma yeterlilikleri konusundaki algılarının araştırıldığı çalışmasında mesleki tecrübesi fazla öğretmenlerin mizah kullanma yeterlik algılarının daha yüksek olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Erkek sınıf öğretmenlerinin puanı kadın öğretmenlerin puanından daha yüksek çıkmıştır.

Demirci (2013)'nin eğitimde mizah ve karikatür kullanımının öğrenci başarı ve motivasyonları üzerine etkisini incelediği çalışmada; mizah ve karikatür kullanmanın öğrencilerin başarılarını artırdığı sonucuna ulaşılmıştır. Mizah ve karikatürlerin uygulandığı grubun geleneksel öğretim materyalleri kullanılan gruba göre daha başarılı olduğu ve motivasyon düzeylerinde anlamlı bir farklılık görülmediği sonuçları elde edilmiştir.

Hayat bilgisi dersinde karikatürle öğretimin öğrenci başarısına etkisinin incelendiği çalışmada (Çalışır, 2011); karikatürle yapılan öğretimin ders başarısını artırmada daha etkili olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

Özkaya (2012)'nin tekerleme eğitiminin ilköğretim ikinci kademe öğrencilerinin sesli okuma becerilerine olan etkisini belirlemeye yönelik yaptığı çalışmada; tekerleme eğitimi

sonrasında öğrencilerin başta sesin oluşum süreleri ile ilgili olan hatalarının %99 oranında azaldığı sonucuna ulaşılmıştır. Tekerleme eğitimi sonucunda, kız öğrencilerde tespit edilen ses takıntıları %98, erkek öğrencilerde tespit edilen ses takıntıları %96 oranında düzelmiştir.

Fındık Dönmez (2013)'ün ilköğretim 7. Sınıf öğrencilerin Türkçe öğretiminde okuduğunu anlama becerilerinin gelişmesinde karikatürlerin etkisini araştırdığı çalışmada elde edilen önemli bir sonuç şöyledir. Öğrencilerin okuduğunu anlama ve yama becerisini ortaya çıkarmak için karikatür kullanılarak ders işleyen deney grubunun geleneksel yöntemle ders işleyen kontrol grubuna göre başarılarının uygulama öncesinde farklılık görülmediği halde uygulama sonrasında anlamlı farklılık oluşturacak şekilde başarılı oldukları görülmüştür.

BÖLÜM III

YÖNTEM

Bu bölüm, çalışmanın yöntemi hakkında bilgilerin yer aldığı bölümdür. Çalışmanın modeli, amaca uygunluğu ve gerekçeleriyle birlikte tanıtılmıştır. Çalışmada kullanılan veri kaynakları tanıtılmış, veri analizinin nasıl yapıldığı açıklanmış ve veri analizinde kullanılan ölçme aracı hakkında bilgi verilmiştir.

Araştırmanın Modeli

Bu çalışma; nitel bir doküman incelemesi olarak tasarlanmıştır. İncelenen durumu betimsel olarak açıklayabilmek için nitel araştırma yaklaşımı tercih edilmiştir. Nitel araştırmalarda doğrudan gözlem ve görüşmenin olanaklı olmadığı durumlarda çalışılan araştırma problemiyle ilişkili yazılı ve görsel materyal ve malzemeler de araştırmaya dahil edilebilir. Doküman incelemesi, araştırılması hedeflenen olgu veya olgular hakkında bilgi içeren yazılı materyallerin analizini kapsar. Dokümanlar, nitel araştırmalarda etkili bir şekilde kullanılması gereken önemli bilgi kaynaklarıdır (Yıldırım ve Şimşek, 2013).

Veri Kaynağı

Bu çalışmada; veri kaynağı olarak; Milli Eğitim Bakanlığı Yayınevi ve 4 özel yayınevinin ilkokullar için hazırladığı Türkçe kitapları analiz edilmiştir. İncelenen Türkçe ders ve öğrenci çalışma kitapları 5 farklı yayınevine ait olan kitaplardır. Bu çalışmada analiz edilen özel yayınevlerine ait kitaplar kodlanarak zikredilmiştir. Özel yayınevleri Özel-1, Özel-2,

Özel-3 ve Özel-4 olarak isimlendirilmiştir. Çalışma kapsamında; Milli Eğitim Bakanlığı Yayınevi'ne ait ilkokul birinci sınıf, ikinci sınıf, üçüncü sınıf ve dördüncü sınıf Türkçe ders ve öğrenci çalışma kitapları, Özel-1 Yayınevi'ne ait ilkokul birinci sınıf Türkçe ders ve öğrenci çalışma kitapları, Özel-2 Yayınevi'ne ait ilkokul ikinci sınıf Türkçe ders ve öğrenci çalışma kitapları, Özel-3 Yayınevi'ne ait ilkokul üçüncü sınıf Türkçe ders ve öğrenci çalışma kitapları ve Özel-4 Yayınevi'ne ait ilkokul dördüncü sınıf Türkçe ders ve öğrenci çalışma kitapları incelenmiştir. Bu kitaplar, 2014- 2015 ve 2015- 2016 eğitim öğretim yıllarında kullanılan Türkçe ders ve öğrenci çalışma kitaplarıdır. Çalışmanın veri kaynağını oluşturan kitaplar 2014- 2015 ve 2015- 2016 eğitim- öğretim yıllarında kullanılan kitapların tamamını kapsamaktadır. Türkçe ders ve öğrenci çalışma kitapları içerdikleri mizahi öğeler bakımından analiz edilip kıyaslanmıştır. Çalışmanın veri kaynakları olan İlkokul Türkçe kitapları ile ilgili bilgiler Tablo 1'de gösterilmiştir.

Tablo 1:

Veri Kaynaklarına Ait Bilgiler

Yayınevi	Sınıf Seviyesi	Eğitim- Öğretim Yılı
Milli Eğitim Bakanlığı	1	2014- 2015
	2	
	3	
	4	
Özel-1	1	2015- 2016
Özel-2	2	
Özel-3	3	
Özel-4	4	

Verilerin Analizi

Bu çalışmanın verileri; nitel veri analizi yöntemlerinden içerik analizi tekniğine göre incelenmiştir. İçerik analizinde temel amaç, toplanan verileri açıklayabilecek kavramlara ve ilişkilere ulaşmaktır. Bu tür analizde veriler derinlemesine bir işleme tabi tutulur ve betimsel bir yaklaşımla fark edilemeyen kavram ve temalar bu analiz sonucu keşfedilebilir (Yıldırım ve Şimşek, 2013). İçerik analizi sözel, yazılı ve diğer materyallerin nesnel ve sistematik bir şekilde incelenmesine olanak tanıyan bilimsel bir yaklaşımdır (Tavşancıl ve Aslan, 2001). Cohen, Manion ve Momison (2007)'a göre içerik analizi, eldeki yazılı bilgilerin temel içeriklerinin ve içerdikleri mesajların özetlenmesi ve belirtilmesi işlemi olarak da

tanımlanmaktadır. Sosyal bilimler alanında sıklıkla kullanılan içerik analizi, belirli kurallara dayalı kodlamalarla kitap, kitap bölümü, mektup, tarihsel dokümanlar, gazete başlıkları ve yazıları gibi bir metnin bazı sözcüklerinin daha küçük içerik kategorileri ile özetlendiği sistematik, yinelenebilir bir teknik olarak tanımlanabilir (Sert, Kurtoğlu, Akıncı ve Seferoğlu, 2012).

Verilerin analizinde, araştırmacı tarafından geliştirilen “Mizah Öğeleri Değerlendirme Aracı” kullanılmıştır. Mizah Öğeleri Değerlendirme Aracı, literatürden hareketle hazırlanmıştır. İlk olarak literatür doğrultusunda mizah ögesi türleri listesi oluşturulmuştur. Bu listeye uygun olarak geliştirilen Mizah Öğeleri Değerlendirme Aracı, uzman görüşlerine sunulmuştur. Uzmanların görüşleri doğrultusunda gerekli düzenlemeler yapılarak Mizah Öğeleri Değerlendirme Aracı son halini almıştır. Veri analizinde kullanılan Mizah Öğeleri Değerlendirme Aracı; “benzetme, karikatür, yansıma, tekerleme/ uyaklı sözcük, deyim/ atasözü, tezat, fıkra, monolog, yanlış telaffuz, yanlış anlama, abartma, ünlem, dalga geçme/ alay etme, mecaz/ kinayeli ifade, taklit, yöresel söyleyişler, ikileme/ pekiştirme, konuşurma/ kişileştirme, isimlendirme ve gerçek dışılık/ hayali durum” mizah öğelerini içermektedir. Bu mizah öğelerinin tamamı kitaplarda mizahi anlatımı sağlayan ve destekleyen unsurlardır (Eroğlu, 2008). Veri analizinde kullanılan Mizah Öğeleri Değerlendirme Aracı ve mizah öğeleri ile ilgili bilgiler Tablo 2’de verilmiştir.

Tablo 2:

Mizah Ögeleri Değerlendirme Aracı'nda Yer Alan Mizah Ögesi Türleri

Mizah Ögesi	Tanımı	Örnek
Benzetme	Bir şeyin niteliğini herhangi bir bakımdan canlandırmak için onu benzetme edatlarından biri aracılığıyla ya da edatsız olarak bir kelime yahut cümleyle karşılaştırma. Teşbih (TDK, 2005).	“Hiç gözünden <i>çeşmeler gibi</i> uyku akan çocuk okula gönderilir mi?”
Karikatür	Karikatür; insanların, varlıkların, olayların hatta duygu ve düşüncelerin doğala ters düşen, olağanla çelişen, gülünç yanlarını yakalayıp bunları (kimi zaman da yazıyla desteklenmiş) abartılı çizimlerle bir gülmece anlatımına dönüştürme sanatıdır (Özer'den aktaran Savaş, 2009).	
Yansıma	Doğa seslerine benzer seslerle yapılan kelime, taklidi kelime (TDK, 2005).	“ <i>Şarıl şarıl</i> yağın yağmur altında koşmak, oynamak, ıslanmak, biriken sulara ayaklarını <i>şap şap</i> vurmak istiyordu.”
Tekerleme/ Uyaklı Sözcük	Birbiriyle uyumlu hazır söz kalıbı. Çoğunlukla masalların başında bulunan uyaklı giriş sözleri (TDK, 2005).	“Az gitmişler uz gitmişler, dere tepe düz gitmişler.” “Gelsin beyaz, gitsin siyah, haydi yallah haydi yallah.”
Deyim/ Atasözü	Deyim: Genellikle gerçek anlamından az çok ayrı, ilgi çekici bir anlam taşıyan kalıplaşmış söz öbeği. Atasözü: Uzun deneme ve gözlemlere dayanılarak söylenmiş ve halka mal olmuş, öğüt verici nitelikte söz, darbimesel (TDK, 2005).	“Bardaktan boşanırcasına yağmur yağıyordu.” “Şaşkınlıktan küçük dilini yutmak üzereydi.” “Alet işler, el övünür.”
Tezat	Karşıtlık, çelişki. Anlatımda birbirine karşıt iki sözü yan yana kullanma (TDK, 2005).	“Gül dedem, pamuk dedem, Yüreciği kuş dedem, Dişi dökülmüş ama Benimle yaşıt dedem.”
Fıkra	Kısa ve özlü anlatımı olan, nükteli, güldürücü hikayecik (TDK, 2005).	“Doğuran Kazan” (4. sınıf, Milli Eğitim Bakanlığı Yayınevi, Öğrenci çalışma kitabı, s.13).
Monolog	Bir oyunda, kişilerden birinin kendi kendine yaptığı konuşma. Bir kişinin dinleyicilere anlattığı genellikle güldürücü olay (TDK, 2005).	“Bu sabah erken erken Haylazca koşu koşu Merdivenden inerken Ayağım gitti boşu Pat diye düştüm yere Ağladım avaz avaz

		Başım kolum sarıldı
		Annem babam darıldı
		Şu halime bir bakın
		Koşmayın siz de sakın.”
Yanlış Telaffuz	Bazı sözcükleri veya ifadeleri doğru söyleyememe.	“İki- üç kez çaldıktan sonra telefonu açtı: - Aluuuu! Okşizen mokşizen istemem ben. Kapat telefonu.”
Yanlış Anlama	Bir durum hakkındaki düşünülenlerin o durumun aslından farklı olması.	“Biraz sonra sokaktan daa dii daa dii diye sesler gelmeye başladı. Anneannem: - Aaa! Hiç de gecenin bu saatinde gelin geldiğini duymamıştım. - Ne gelini anneanne maçı kazandık diye seviniyorlar.”
Abartma	Bir duyguyu, bir düşünceyi veya bir olayı aşırı derecede büyüterek veya küçülterek anlatma (TDK, 2005).	“Gözleri ateş parçası. Ben diyeyim üç başlı, siz deyin yedi başlı. Ağzında bir dili varmış ki dışarı çıkardığında en az yirmi metre uzarmış.”
Ünlem	Türlü duyguları anlatan veya bir doğa sesini yansıtan kelime, nida (TDK, 2005).	“Birden bağırılmaya başladı: - Gooooo! - Aaa! Delinin zoruna bak! Koskoca adam!”
Dalga Geçme/ Alay Etme	Bir kimsenin, bir şeyin, bir durumun gülünç, kusurlu, eksik v.b. yönlerini küçümseyerek eğlence konusu yapma (TDK, 2005).	“Sen o yüz kilo halinde salondan mutfağa bir haftada gidemezsin”
Mecaz/ Kinaye	Bir kelimeyi veya kavramı kabul edilenin dışında başka anlamlara gelecek biçimde kullanma, metafor. Bir sözü gerçek anlamının dışında kullanma sanatı (TDK, 2005).	“Çocukların velvesi, herkesi ayağa kaldırdı.” “Amcasına açtı ağzını, yumdu gözünü.”
Taklit	Birinin davranışlarını, konuşmasını tekrarlayarak eğlenme (TDK, 2005).	“Anneanesi Mehmet üzülmesin diye at kılığına girer ve at gibi kişner.”
Yöresel Söyleyiş	Bazı kelimelerin bazı yörelerde farklı telaffuz edilmesi.	“Dört yımırta bişirdim yitmedi.”
İkileme/ Pekiştirme	İkileme: Anlamı güçlendirmek için aynı kelimenin tekrarlanması, anlamları birbirine yakın, karşıt olan veya sesleri birbirini andıran kelimelerin yan yana kullanılması (TDK, 2005). Pekiştirme: Kök kelimenin belirttiği özelliği çeşitli yollarla yoğunlaştırma (TDK, 2005).	“Annemin ayak sesi, şingirt dıgırt kapı açıldı.” “Annem beni dört top iple bağlasa öyle tortop olmazdım.”
Konuşturma/ Kişileştirme	Cansız varlıkları veya hayvanları insanmış gibi gösterme, canlandırma, teşhis (TDK, 2005).	“Arı gezer çiçekleri, O da der ki: Kalma geri,

		Bak, kaldı mı gökte yıldız, Sabah oldu, vız vız vız vız!"
İsimlendirme	Metin karakterlerine özgün isimler verme, Ad uydurma.	"Çıtırıcık bana iki arkadaş geliyor diye sevindi."
Gerçek Dışılık/ Hayali Durum	Gerçekte var olmayan, gerçek olmayan, fantastik, ütöpik (TDK, 2005).	"Bayanlar ve baylar! Diye başladı dedem. İşte huzurlarınızda 'Görüntülü Kokulu Tıngır Mıngır Muhteşem Masal Anlatır'. Battaniyeyi çekti ve makinenin düğmesine bastı. Masal makinesi pır pır ederek çalıştı."

Veriler analiz edilirken eş araştırmacı kullanılmıştır. Elde edilen veriler iki araştırmacı tarafından bağımsız analiz süreçlerine tabi tutulmuştur. Nitekim nitel veri analizinde deneyimli olan, dışarıdan bir araştırmacıdan faydalanmak çalışmaya katkı sağlayabilir (Yıldırım ve Şimşek, 2013).

Miles ve Huberman (1994), iyi bir nitel güvenirlik için kodlamanın güvenirliğinin en az %80 uyum düzeyinde olması gerektiğini ifade eder. Bu nedenle iki araştırmacının analizleri için uyuşum yüzdesi (agreement percentage) formülü kullanılmıştır. Uyuşum yüzdesi; uyuşum miktarının 100 ile çarpımının, uyuşum miktarı ve uyuşmazlık miktarının toplamına bölünmesi ile elde edilir. Çalışmada, iki araştırmacı arasındaki uyuşum yüzdesi %92 olarak hesaplanmıştır. Bu şekilde veri analizinin iyi bir güvenirlik yüzdesine sahip olduğu ortaya çıkmıştır.

BÖLÜM IV

BULGULAR VE YORUM

Bu bölümde, araştırmanın bulgularına ve bulgulara ilişkin yorumlara yer verilmiştir. Araştırmanın bulguları, çalışmanın alt problemlerine göre sınıflandırılarak betimlenmiştir.

İlkokul Türkçe Ders Kitaplarında Yer Alan Mizah Öğelerinin Temalara Göre Dağılımı

Bu bölümde; “İlkokul Türkçe ders kitaplarında yer alan mizahi öğeler, temalara göre nasıl dağılım göstermektedir?” alt problemine ilişkin elde edilen bulgular yer almaktadır.

Çalışma kapsamında incelenen, Milli Eğitim Bakanlığı Yayınevi ve çeşitli yayınevlerine ait toplam 8 kitapta yer alan temalar hem sınıf düzeyi hem de yayınevi faktörüne göre bakıldığında tamamen bir uyum görülememektedir. Kitapların hazırlanmasında esas alınan 2005 İlkokul Türkçe Dersi Öğretim Programı’nda belirtildiği üzere temaların 4’ü zorunlu temalardır. Bu nedenle; “Birey ve Toplum”, “Atatürk”, “Sağlık ve Çevre” ve “Değerlerimiz” temaları tüm kitaplarda yer almış diğer temalar ise kitaplara göre farklılık göstermiştir. Böyle bir durumda temalar arasında kıyaslama yapabilmek amacıyla kitapların tamamında yer alan bu 4 temadan başlanarak tüm temalar betimlenmiştir.

“Birey ve Toplum” Temasında Yer Alan Mizahi Ögeler

Çalışmanın veri kaynakları olan 8 kitabın tamamında yer alan “Birey ve Toplum” teması incelendiğinde; tüm kitapların “Birey ve Toplum” temalarında toplam 72 mizah ögesi bulunduğu görülmektedir. Bu ögelerden 34’ü 4. sınıf kitaplarında, 17’si 3. sınıf kitaplarına, 14’ü 2. sınıf kitaplarında, 7’si ise 1. sınıf kitaplarında yer almaktadır. Buradan da anlaşıldığı üzere mizah ögesi bulundurma düzeyi ile sınıf seviyesi arasında doğru orantılı bir ilişki olduğunu söylemek mümkündür. Yani, kitaplarda bulunan mizah ögesi sayısı 4. sınıftan 1. sınıfa doğru azalmaktadır. Yayınevi farklılığı açısından bakıldığında ise “Birey ve Toplum” temasında Milli Eğitim Bakanlığı Yayınevi’ne ait kitaplarda toplam 48, özel yayınevlerine ait kitaplarda ise toplam 24 mizah unsurunun yer aldığı görülmektedir. 3. sınıf kitapları haricindeki kitapların tamamında Milli Eğitim Bakanlığı Yayınevi’ne ait kitaplarda yer alan mizah ögesi sayısının özel yayınevlerine ait kitaplarda yer alan mizah ögesi sayısına göre fazla olduğu görülmektedir.

“Birey ve Toplum” temasında yer alan mizahi ögelerin dağılımı Tablo 3’te gösterilmiştir.

Tablo 3:

“Birey ve Toplum” Temasında Yer Alan Mizahi Ögelerin Dağılımı (Ders Kitapları)

Yayınevi	Sınıf Seviyesi	Mizah Ögesi Sayısı	Mizah Ögesi Türü
Milli Eğitim Bakanlığı	1	4	Karikatür (4)
Özel-1	1	3	Karikatür (3)
Milli Eğitim Bakanlığı	2	13	Karikatür (8), Benzetme (1), Tekerleme/ Uyaklı Sözcük (1), Mecaz/ Kinaye (1), Yansıma (1), İsimlendirme (1)
Özel-2	2	1	Dalga Geçme/ Alay Etme (1)
Milli Eğitim Bakanlığı	3	7	Karikatür (4), Deyim/ Atasözü (2), İkileme/ Pekiştirme (1)
Özel-3	3	10	Karikatür (4), Deyim/ Atasözü (2), İkileme/ Pekiştirme (1)
Milli Eğitim Bakanlığı	4	24	Karikatür (4), Ünlem (3), İkileme/ Pekiştirme (3), Yansıma (3), Benzetme (2), Yanlış Anlama (2), Abartma (2), Dalga Geçme/ Alay Etme (2), Tezat (1), Konuşurma/ Kişileştirme (1), Mecaz/ Kinaye (1)
Özel-4	4	10	Karikatür (3), Mecaz/ Kinaye (3), Benzetme (2), Konuşurma/ Kişileştirme (2)

“Atatürk” Temasında Yer Alan Mizahi Ögeler

Tüm kitaplarda yer alan “Atatürk” teması incelendiğinde; tüm kitapların “Atatürk” temalarında toplam 24 mizah ögesinin yer aldığı görülmektedir. Bu ögelerden 14’ü 1. sınıf kitaplarında, 10’u 3. sınıf kitaplarında yer almaktadır. 2. ve 4. Sınıf kitaplarının “Atatürk” temalarında mizah ögesine rastlanılmamıştır. Yayınevi farklılığı açısından bakıldığında ise “Atatürk” temasında Milli Eğitim Bakanlığı Yayınevi’ne ait kitaplarda toplam 20, özel yayınevlerine ait kitaplarda ise toplam 4 mizah unsuru yer almaktadır. Buradan anlaşıldığı üzere; Milli Eğitim Bakanlığı Yayınevi’ne ait kitapların “Atatürk” temasında yer alan mizah

ögesi sayısının özel yayınevlerine ait kitaplarda yer alan mizah ögesi sayısına göre fazla olduğu görülmektedir.

“Atatürk” temasında yer alan mizah öğelerinin dağılımı Tablo 4’te gösterilmiştir.

Tablo 4:

“Atatürk” Temasında Yer Alan Mizahi Öğelerin Dağılımı (Ders Kitapları)

Yayınevi	Sınıf Seviyesi	Mizah Ögesi Sayısı	Mizah Ögesi Türü
Milli Eğitim Bakanlığı	1	13	Karikatür (13)
Özel-1	1	1	Karikatür (1)
Milli Eğitim Bakanlığı	2	0	
Özel-2	2	0	
Milli Eğitim Bakanlığı	3	7	Monolog (2), Dalga Geçme/ Alay Etme (2), Benzetme (1), Karikatür (1), Ünlem (1)
Özel-3	3	3	İkileme/ Pekiştirme (1), Taklit (1), Ünlem (1)
Milli Eğitim Bakanlığı	4	0	
Özel-4	4	0	

“Sağlık ve Çevre” Temasında Yer Alan Mizahi Öğeler

Tüm kitaplarda yer alan “Sağlık ve Çevre” teması incelendiğinde; tüm kitapların “Sağlık ve Çevre” temalarında toplam 117 mizah ögesinin yer aldığı görülmektedir. Bu öğelerden 25’i 4. sınıf kitaplarında, 28’i 3. sınıf kitaplarına, 32’si 2. sınıf kitaplarında, 32’si ise 1. sınıf kitaplarında yer almaktadır. Buradan da anlaşıldığı üzere mizah ögesi bulundurma düzeyi ile sınıf seviyesi arasında ters orantılı bir ilişki olduğu söylenebilir. Yani, kitaplarda bulunan mizah ögesi sayısı 1. ve 2. sınıflarda aynı olmak üzere, 4. sınıftan 1. sınıfa doğru artmaktadır. Yayınevi farklılığı açısından bakıldığında ise “Sağlık ve Çevre” temasında Milli Eğitim Bakanlığı Yayınevi’ne ait kitaplarda toplam 73, özel yayınevlerine ait kitaplarda ise toplam 44 mizah unsurunun yer aldığı görülmektedir. Buradan hareketle, Milli Eğitim Bakanlığı

Yayınevi’ne ait kitaplarda yer alan mizah ögesi sayısının özel yayınevlerine ait kitaplarda yer alan mizah ögesi sayısına göre fazla olduğu görülmektedir.

“Sağlık ve Çevre” temasında yer alan mizah öğelerinin dağılımı Tablo 5’te gösterilmiştir.

Tablo 5:

“Sağlık ve Çevre” Temasında Yer Alan Mizahi Öğelerin Dağılımı (Ders Kitapları)

Yayınevi	Sınıf Seviyesi	Mizah Ögesi Sayısı	Mizah Ögesi Türü
Milli Eğitim Bakanlığı	1	15	Tekerleme/ Uyaklı Sözcük (7), Karikatür (6), Fıkra (1), Yansıma (1)
Özel-1	1	17	Karikatür (15), Konuşturma/ Kişileştirme (2)
Milli Eğitim Bakanlığı	2	24	Karikatür (13), İsimlendirme (3), Tekerleme/ Uyaklı Sözcük (2), İkileme/ Pekiştirme (2), Benzetme (1), Konuşturma/ Kişileştirme (1), Mecaz/ Kinaye (1), Yansıma (1)
Özel-2	2	8	Karikatür (3), Konuşturma/ Kişileştirme (3), Tekerleme/ Uyaklı Sözcük (1), Yansıma (1)
Milli Eğitim Bakanlığı	3	19	Karikatür (8), Deyim/ Atasözü (3), Yansıma (3), İkileme/ Pekiştirme (2), Tekerleme/ Uyaklı Sözcük (1), Konuşturma/ Kişileştirme (1), Ünlem (1)
Özel-3	3	9	Karikatür (3), Yansıma (1), Benzetme (1), Tekerleme/ Uyaklı Sözcük (1), Mecaz/ Kinaye (1), Abartma (1), Gerçek Dışılık/ Hayali Durum (1)
Milli Eğitim Bakanlığı	4	15	Yansıma (3), İkileme (3), Karikatür (2), Benzetme (1), Tekerleme/ Uyaklı Sözcük (1), Deyim/ Atasözü (1), Yanlış Anlama (1), Abartma (1), Konuşturma/ Kişileştirme (1), Mecaz/ Kinaye (1)
Özel-4	4	10	Karikatür (3), Gerçek Dışılık/ Hayali Durum (3), Benzetme (1), Tekerleme/ Uyaklı Sözcük (1), Yansıma (1), İkileme/ Pekiştirme (1)

“Değerlerimiz” Temasında Yer Alan Mizahi Öğeler

Tüm kitaplarda yer alan “Değerlerimiz” teması incelendiğinde; tüm kitapların “Değerlerimiz” temalarında toplam 97 mizah ögesinin yer aldığı görülmektedir. Bu ögelerden 21’i 4. sınıf kitaplarında, 25’i 3. sınıf kitaplarına, 19’u 2. sınıf kitaplarında, 32’si ise 1. sınıf kitaplarında yer almaktadır. Buradan da anlaşıldığı üzere; en fazla mizah ögesi bulundurması bakımından sınıf seviyelerinde 1. sınıf, 3. sınıf, 4. sınıf ve 2. sınıf şeklinde bir sıralama olduğu görülmektedir. Yayınevi farklılığı açısından bakıldığında ise “Değerlerimiz” temasında Milli Eğitim Bakanlığı Yayınevi’ne ait kitaplarda toplam 51, özel yayınevlerine ait kitaplarda ise toplam 40 mizah unsurunun yer aldığı görülmektedir. Buradan hareketle, Milli Eğitim Bakanlığı Yayınevi’ne ait kitaplarda yer alan mizah ögesi sayısının özel yayınevlerine ait kitaplarda yer alan mizah ögesi sayısına göre fazla olduğu görülmektedir.

“Değerlerimiz” temasında yer alan mizah ögelerinin dağılımı Tablo 6’da gösterilmiştir.

Tablo 6:

“Değerlerimiz” Temasında Yer Alan Mizahi Ögelerin Dağılımı (Ders Kitapları)

Yayınevi	Sınıf Seviyesi	Mizah Ögesi Sayısı	Mizah Ögesi Türü
Milli Eğitim Bakanlığı	1	7	Karikatür (4), Tekerleme/ Uyaklı Sözcük (1), Ünlem (1), Dalga Geçme/ Alay Etme (1)
Özel-1	1	25	Tekerleme/ Uyaklı Sözcük (11), Karikatür (8), Yansıma (5), Fıkra (1)
Milli Eğitim Bakanlığı	2	11	Yanlış Anlama (6), Tekerleme/ Uyaklı Sözcük (1), Monolog (1), Karikatür (1), Fıkra (1), Dalga Geçme/ Alay Etme (1)
Özel-2	2	8	Karikatür (7), Benzetme (1)
Milli Eğitim Bakanlığı	3	15	Karikatür (6), Mecaz/ Kinaye (3), Deyim/ Atasözü (1), Benzetme (1), Yanlış Anlama (1), Ünlem (1), İkileme/ Pekiştirme (1)
Özel-3	3	10	Karikatür (5), Benzetme (2), Tekerleme/ Uyaklı Sözcük (1), Fıkra (1), Gerçek Dışılık/ Hayali Durum (1)

Milli Eğitim Bakanlığı	4	18	Tekerleme/ Uyaklı Sözcük (5), Karikatür (4), Deyim/ Atasözü (2), Abartma (2), İkileme/ Pekiştirme (2), Benzetme (1), Konuşturma/ Kişileştirme (1), Gerçek Dışılık/ Hayali Durum (1)
Özel-4	4	3	Benzetme (3)

“Üretim, Tüketim ve Verimlilik” Temasında Yer Alan Mizahi Ögeler

“Üretim, Tüketim ve Verimlilik” teması, 3. sınıf Özel-3 Yayınevi haricindeki tüm kitaplarda yer almaktadır. Bu tema incelendiğinde; 7 kitabın “Üretim, Tüketim ve Verimlilik” temalarında toplam 84 mizah ögesi bulunduğu görülmektedir. Bu ögelerden 25’i 4. sınıf kitaplarında, 26’sı 3. sınıf kitabında, 20’si 2. sınıf kitaplarında, 13’ü ise 1. sınıf kitaplarında yer almaktadır. Buradan da anlaşıldığı üzere mizah ögesi bulundurma düzeyi ile sınıf seviyesi arasında doğru orantılı bir ilişki olduğu söylenebilir. Yani, kitaplarda bulunan mizah ögesi sayısı 4. sınıftan 1. sınıfa doğru azalmaktadır. Yayınevi farklılığı açısından bakıldığında ise “Üretim, Tüketim ve Verimlilik” temasında Milli Eğitim Bakanlığı Yayınevi’ne ait kitaplarda toplam 83, özel yayınevlerine ait kitaplarda ise toplam 4 mizah unsurunun yer aldığı görülmektedir. Buradan anlaşıldığı üzere; Milli Eğitim Bakanlığı Yayınevi’ne ait kitapların “Üretim, Tüketim ve Verimlilik” temasında yer alan mizah ögesi sayısının özel yayınevlerine ait kitaplarda yer alan mizah ögesi sayısına göre fazla olduğu görülmektedir.

“Üretim, Tüketim ve Verimlilik” temasında yer alan mizah ögelerinin dağılımı Tablo 7’de gösterilmiştir.

Tablo 7:

“Üretim, Tüketim ve Verimlilik” Temasında Yer Alan Mizahi Ögelerin Dağılımı (Ders Kitapları)

Yayınevi	Sınıf Seviyesi	Mizah Ögesi Sayısı	Mizah Ögesi Türü
Milli Eğitim Bakanlığı	1	11	Karikatür (8), Tekerleme/ Uyaklı Sözcük (2), Yansıma (1)
Özel-1	1	2	Karikatür (2)
Milli Eğitim Bakanlığı	2	19	Karikatür (15), Konuşturma/ Kişileştirme (3), Yansıma (1)

Özel-2	2	1	Benzetme (1)
Milli Eğitim Bakanlığı	3	26	Karikatür (7), Benzetme (6), Deyim/ Atasözü (4), Tekerleme/ Uyaklı Sözcük (3), Abartma (2), Mecaz/ Kinaye (2), Yansıma (1), İkileme/ Pekiştirme (1)
Milli Eğitim Bakanlığı	4	24	Yansıma (7), Karikatür (6), Benzetme (4), Deyim/ Atasözü (4), Konuşturma/ Kişileştirme (2), Ünlem (1)
Özel-4	4	1	Mecaz/ Kinaye (1)

“Hayal Gücü” Temasında Yer Alan Mizahi Ögeler

Analiz edilen kitaplardan, “Özel-1 Yayınevi 1. sınıf Türkçe ders kitabı”, “Özel-2 Yayınevi 2. sınıf Türkçe ders kitabı” ve “Özel-4 Yayınevi 4. sınıf Türkçe ders kitabı” haricindeki kitapların tamamında “Hayal Gücü” teması yer almaktadır. Bu tema incelendiğinde; 5 kitabın “Hayal Gücü” temalarında toplam 104 mizah ögesi bulunduğu görülmektedir. Bu ögelerden 29’u 4. sınıf kitaplarında, 39’u 3. sınıf kitabında, 16’sı 2. sınıf kitaplarında, 20’si ise 1. sınıf kitaplarında yer almaktadır. Buradan da anlaşıldığı üzere; en fazla mizah ögesi bulundurması bakımından sınıf seviyelerinde 3. sınıf, 1. sınıf, 4. sınıf ve 2. sınıf şeklinde bir sıralama olduğu görülmektedir. Yayınevi farklılığı açısından bakıldığında ise “Hayal Gücü” temasında Milli Eğitim Bakanlığı Yayınevi’ne ait kitaplarda toplam 89, özel yayınevlerine ait kitapta ise toplam 15 mizah unsurunun yer aldığı görülmektedir. Buradan hareketle, Milli Eğitim Bakanlığı Yayınevi’ne ait kitaplarda yer alan mizah ögesi sayısının özel yayınevlerine ait kitaplarda yer alan mizah ögesi sayısına göre fazla olduğu görülmektedir.

“Hayal Gücü” temasında yer alan mizah ögelerinin dağılımı Tablo 8’de gösterilmiştir.

Tablo 8:

“Hayal Gücü” Temasında Yer Alan Mizahi Ögelerin Dağılımı (Ders Kitapları)

Yayınevi	Sınıf Seviyesi	Mizah Ögesi Sayısı	Mizah Ögesi Türü
Milli Eğitim Bakanlığı	1	20	Karikatür (13), Gerçek Dışılık/ Hayali Durum (3), Konuşturma/ Kişileştirme (2), Mecaz/ Kinaye (1), Tekerleme/ Uyaklı Sözcük (1)

Milli Eğitim Bakanlığı	2	16	Karikatür (10), Tekerleme/ Uyaklı Sözcük (3), Mecaz/ Kinaye (2), Konuşturma/ Kişileştirme (1)
Milli Eğitim Bakanlığı	3	24	Karikatür (5), Ünlem (4), Mecaz/ Kinaye (4), Yansıma (4), Tekerleme/ Uyaklı Sözcük (2), Abartma (2), Gerçek Dışılık/ Hayali Durum (2), Dalga Geçme/ Alay Etme (1)
Özel-3	3	15	Karikatür (9), Benzetme (1), Tekerleme/ Uyaklı Sözcük (1), Deyim/ Atasözü (1), Monolog (1), Konuşturma/ Kişileştirme (1), Yansıma (1)
Milli Eğitim Bakanlığı	4	29	İkileme/ Pekiştirme (7), Karikatür (5), Benzetme (4), Yansıma (3), Deyim/ Atasözü (2), Monolog (2), Abartma (2), Tekerleme/ Uyaklı Sözcük (1), Tezat (1), Ünlem (1), Gerçek Dışılık/ Hayali Durum (1)

“Oyun ve Spor” Temasında Yer Alan Mizahi Ögeler

“Oyun ve Spor” teması, 3. sınıf Özel-3 Yayınevi, 4. sınıf Milli Eğitim Bakanlığı Yayınevi ve 4. sınıf Özel-4 Yayınevi haricindeki tüm kitaplarda yer almaktadır. Bu tema incelendiğinde; 5 kitabın “Oyun ve Spor” temalarında toplam 51 mizah ögesi bulunduğu görülmektedir. Bu ögelerden 12’si 3. sınıf kitabında, 19’u 2. sınıf kitaplarında, 20’si ise 1. sınıf kitaplarında yer almaktadır. Buradan da anlaşıldığı üzere; en fazla mizah ögesi bulundurma bakımından sınıf seviyelerinde 1. sınıf, 2. sınıf ve 3. sınıf şeklinde bir sıralama olduğu görülmektedir. Yayınevi farklılığı açısından bakıldığında ise “Oyun ve Spor” temasında Milli Eğitim Bakanlığı Yayınevi’ne ait kitaplarda toplam 43, özel yayınevlerine ait kitapta ise toplam 8 mizah unsurunun yer aldığı görülmektedir. Buradan hareketle, Milli Eğitim Bakanlığı Yayınevi’ne ait kitaplarda yer alan mizah ögesi sayısının özel yayınevlerine ait kitaplarda yer alan mizah ögesi sayısına göre fazla olduğu görülmektedir.

“Oyun ve Spor” temasında yer alan mizah ögelerinin dağılımı Tablo 9’da gösterilmiştir.

Tablo 9:

“Oyun ve Spor” Temasında Yer Alan Mizahi Ögelerin Dağılımı (Ders Kitapları)

Yayınevi	Sınıf Seviyesi	Mizah Ögesi Sayısı	Mizah Ögesi Türü
Milli Eğitim Bakanlığı	1	16	Karikatür (8), Tekerleme/ Uyaklı Sözcük (3), Konuşturma/ Kişileştirme (2), Dalga Geçme/ Alay Etme (1), Yansıma (1), İsimlendirme (1)

Özel-1	1	4	Karikatür (4)
Milli Eğitim Bakanlığı	2	15	Karikatür (10), Tekerleme/ Uyaklı Sözcük (2), İkileme/ Pekiştirme (2), Gerçek Dışılık/ Hayali Durum (1)
Özel-2	2	4	Karikatür (3), Benzetme (1)
Milli Eğitim Bakanlığı	3	12	Karikatür (4), Tekerleme/ Uyaklı Sözcük (4), Benzetme (2), Monolog (1), Dalga Geçme/ Alay Etme (1)

“Dünya’mız ve Uzay” Temasında Yer Alan Mizahi Ögeler

“Dünya’mız ve Uzay” teması, 1. sınıf kitapları, 2. sınıf Milli Eğitim Bakanlığı Yayınevi ve 4. sınıf Milli Eğitim Bakanlığı Yayınevi haricindeki kitaplarda yer almaktadır. Bu tema incelendiğinde; 4 kitabın “Dünya’mız ve Uzay” temalarında toplam 44 mizah ögesi bulunduğu görülmektedir. Bu ögelerden 22’si 3. sınıf kitaplarında, 13’ü 4. sınıf kitabında, 9’u ise 2. sınıf kitabında yer almaktadır. Buradan da anlaşıldığı üzere; en fazla mizah ögesi bulundurması bakımından sınıf seviyelerinde 3. sınıf, 4. sınıf ve 1. sınıf şeklinde bir sıralama olduğu görülmektedir. Yayınevi farklılığı açısından bakıldığında ise “Dünya’mız ve Uzay” temasında Milli Eğitim Bakanlığı Yayınevi’ne ait kitaplarda toplam 11, özel yayınevlerine ait kitapta ise toplam 33 mizah unsurunun yer aldığı görülmektedir. Buradan hareketle, Milli Eğitim Bakanlığı Yayınevi’ne ait kitaplarda yer alan mizah ögesi sayısının özel yayınevlerine ait kitaplarda yer alan mizah ögesi sayısına göre daha az olduğu görülmektedir.

“Dünya’mız ve Uzay” temasında yer alan mizah ögelerinin dağılımı Tablo 10’da gösterilmiştir.

Tablo 10:

“Dünya’mız ve Uzay” Temasında Yer Alan Mizahi Ögelerin Dağılımı (Ders Kitapları)

Yayınevi	Sınıf Seviyesi	Mizah Ögesi Sayısı	Mizah Ögesi Türü
----------	----------------	--------------------	------------------

Özel-2	2	9	Karikatür (3), Konuşturma/ Kişileştirme (2), Mecaz/ Kinaye (1), Yansıma (1), Gerçek Dışılık/ Hayali Durum (2)
Milli Eğitim Bakanlığı	3	11	Karikatür (4), Benzetme (3), Tekerleme/ Uyaklı Sözcük (2), Abartma (1), Konuşturma/ Kişileştirme (1)
Özel-3	3	11	Karikatür (5), Konuşturma/ Kişileştirme (2), Tekerleme/ Uyaklı Sözcük (1), Ünlem (1), Yansıma (1), Gerçek Dışılık/ Hayali Durum (1)
Özel-4	4	13	Benzetme (6), Ünlem (2), İkileme (2), Tekerleme/ Uyaklı Sözcük (1), Mecaz/ Kinaye (1), Yansıma (1)

“Güzel Ülkem Türkiye” Temasında Yer Alan Mizahi Ögeler

“Güzel Ülkem Türkiye” teması, 1. sınıf kitapları, 2. sınıf Milli Eğitim Bakanlığı Yayınevi ve 3. sınıf Milli Eğitim Bakanlığı Yayınevi haricindeki kitaplarda yer almaktadır. Bu tema incelendiğinde; 4 kitabın “Güzel Ülkem Türkiye” temalarında toplam 29 mizah ögesi bulunduğu görülmektedir. Bu ögelerden 5’i 3. sınıf kitabında, 21’i 4. sınıf kitaplarında, 3’ü ise 2. sınıf kitabında yer almaktadır. Buradan da anlaşıldığı üzere; en fazla mizah ögesi bulundurması bakımından sınıf seviyelerinde 4. sınıf, 3. sınıf ve 2. sınıf şeklinde bir sıralama olduğu görülmektedir. Yayınevi farklılığı açısından bakıldığında ise “Güzel Ülkem Türkiye” temasında Milli Eğitim Bakanlığı Yayınevi’ne ait kitaplarda toplam 7, özel yayınevlerine ait kitapta ise toplam 22 mizah unsurunun yer aldığı görülmektedir. Buradan hareketle, Milli Eğitim Bakanlığı Yayınevi’ne ait kitaplarda yer alan mizah ögesi sayısının özel yayınevlerine ait kitaplarda yer alan mizah ögesi sayısına göre daha az olduğu görülmektedir.

“Güzel Ülkem Türkiye” temasında yer alan mizah ögelerinin dağılımı Tablo 11’de gösterilmiştir.

Tablo 11:

“Güzel Ülkem Türkiye” Temasında Yer Alan Mizahi Ögelerin Dağılımı (Ders Kitapları)

Yayınevi	Sınıf Seviyesi	Mizah Ögesi Sayısı	Mizah Ögesi Türü
Özel-2	2	3	Mecaz/ Kinaye (1), Yansıma (1), İkileme/ Pekiştirme (1)
Özel-3	3	5	Karikatür (3), Benzetme (1), İsimlendirme (1)
Milli Eğitim Bakanlığı	4	7	Abartma (2), Yansıma (2), Konuşturma/ Kişileştirme (1), Karikatür (1), İkileme/ Pekiştirme (1)
Özel-4	4	14	Benzetme (6), Monolog (2), Ünlem (2), İkileme/ Pekiştirme (1), Konuşturma/ Kişileştirme (1), Mecaz/ Kinaye (1), Yansıma (1)

“Eğitsel ve Sosyal Etkinlikler” Temasında Yer Alan Mizahi Ögeler

“Eğitsel ve Sosyal Etkinlikler” teması, 1. sınıf ve 2. sınıf Milli Eğitim Bakanlığı Yayınevi kitaplarında yer almaktadır. Bu tema incelendiğinde; 2 kitabın “Eğitsel ve Sosyal Etkinlikler” temalarında toplam 32 mizah ögesi bulunduğu görülmektedir. Bu ögelerden 28’i 1. sınıf kitabında, 4’ü 2. sınıf kitabında yer almaktadır. Buradan da anlaşıldığı üzere; 1. sınıf kitabında, 2. sınıf kitabından daha fazla mizah ögesi yer aldığı görülmektedir.

“Eğitsel ve Sosyal Etkinlikler” temasında yer alan mizah ögelerinin dağılımı Tablo 12’de gösterilmiştir.

Tablo 12:

“Eğitsel ve Sosyal Etkinlikler” Temasında Yer Alan Mizahi Ögelerin Dağılımı (Ders Kitapları)

Yayınevi	Sınıf Seviyesi	Mizah Ögesi Sayısı	Mizah Ögesi Türü
Milli Eğitim Bakanlığı	1	28	Karikatür (16), Yansıma (6), Konuşturma/ Kişileştirme (3), Monolog (1), Ünlem (1), İsimlendirme (1)

“Hayvanlar” Temasında Yer Alan Mizahi Öğeler

“Hayvanlar” teması sadece 3. sınıf Özel-3 Yayınevi kitabında yer almaktadır. Bu tema incelendiğinde kitapta toplam 9 mizah ögesinin olduğu görülmektedir.

“Hayvanlar” temasında yer alan mizah öğelerinin dağılımı Tablo 13’te gösterilmiştir.

Tablo 13:

“Hayvanlar” Temasında Yer Alan Mizahi Ögelerin Dağılımı (Ders Kitapları)

Yayınevi	Sınıf Seviyesi	Mizah Ögesi Sayısı	Mizah Ögesi Türü
Özel-3	3	9	Karikatür (3), Benzetme (2), Mecaz/ Kinaye (2), Monolog (1), Ünlem (1)

“Yenilik ve Gelişmeler” Temasında Yer Alan Mizahi Ögeler

“Yenilik ve Gelişmeler” teması sadece 4. sınıf Milli Eğitim Bakanlığı Yayınevi kitabında yer almaktadır. Bu tema incelendiğinde kitapta toplam 20 mizah ögesinin olduğu görülmektedir.

“Yenilik ve Gelişmeler” temasında yer alan mizah ögelerinin dağılımı Tablo 14’te gösterilmiştir.

Tablo 14:

“Yenilik ve Gelişmeler” Temasında Yer Alan Mizahi Ögelerin Dağılımı (Ders Kitapları)

Yayınevi	Sınıf Seviyesi	Mizah Ögesi Sayısı	Mizah Ögesi Türü
Milli Eğitim Bakanlığı	4	20	Gerçek Dışılık/ Hayali Durum (7), Karikatür (5), İkileme/ Pekiştirme (3), Tekerleme/ Uyaklı Sözcük (2), Yansıma (2), Ünlem (1)

“Bilim ve Yaşam” Temasında Yer Alan Mizahi Ögeler

“Bilim ve Yaşam” teması sadece 4. sınıf Özel-4 Yayınevi kitabında yer almaktadır. Bu tema incelendiğinde kitapta toplam 3 mizah ögesinin olduğu görülmektedir.

“Bilim ve Yaşam” temasında yer alan mizah ögelerinin dağılımı Tablo 15’te gösterilmiştir.

Tablo 15:

“Bilim ve Yaşam” Temasında Yer Alan Mizahi Ögelerin Dağılımı (Ders Kitapları)

Yayınevi	Sınıf Seviyesi	Mizah Ögesi Sayısı	Mizah Ögesi Türü
Özel-4	4	3	Deyim/ Atasözü (1), Yanlış Anlama (1), Dalga Geçme/ Alay Etme (1)

“Masal Dünyası” Temasında Yer Alan Mizahi Ögeler

“Masal Dünyası” teması sadece 1. sınıf Özel-1 Yayınevi kitabında yer almaktadır. Bu tema incelendiğinde kitapta toplam 11 mizah ögesinin olduğu görülmektedir.

“Masal Dünyası” temasında yer alan mizah ögelerinin dağılımı Tablo 16’da gösterilmiştir.

Tablo 16:

“Masal Dünyası” Temasında Yer Alan Mizahi Ögelerin Dağılımı (Ders Kitapları)

Yayınevi	Sınıf Seviyesi	Mizah Ögesi Sayısı	Mizah Ögesi Türü
Özel-1	1	11	Karikatür (7), Tekerleme/ Uyaklı Sözcük (2), Benzetme (1), Konuşturma/ Kişileştirme (1)

“Sevgi” Temasında Yer Alan Mizahi Ögeler

“Sevgi” teması sadece 1. sınıf Özel-1 Yayınevi kitabında yer almaktadır. Bu tema incelendiğinde kitapta toplam 6 mizah ögesinin olduğu görülmektedir.

“Sevgi” temasında yer alan mizah ögelerinin dağılımı Tablo 17’de gösterilmiştir.

Tablo 17:

“Sevgi” Temasında Yer Alan Mizahi Ögelerin Dağılımı (Ders Kitapları)

Yayınevi	Sınıf Seviyesi	Mizah Ögesi Sayısı	Mizah Ögesi Türü
Özel-1	1	6	Karikatür (5), İsimlendirme (1)

Milli Eğitim Bakanlığı Yayınevi 1. Sınıf Türkçe Ders Kitabı'nda Yer Alan Mizahi Ögelerin Temalara Göre Dağılımı

Milli Eğitim Bakanlığı Yayınevi tarafından hazırlanan 1. sınıf Türkçe ders kitabı mizah unsurları açısından incelenmiştir. Mizah unsurlarının temalara göre dağılımı aşağıdaki gibidir.

- “Birey ve Toplum” temasında (1. Tema) toplam 4 mizahi unsur yer aldığı görülmektedir. Bu unsurların tamamı karikatür türüne aittir.
- “Atatürk” temasında (2. Tema) toplam 13 mizah unsuru yer aldığı görülmektedir. Bu unsurların tamamı karikatür türüne aittir.
- “Üretim, Tüketim ve Verimlilik” temasında (3. Tema) toplam 11 mizahi unsur yer aldığı görülmektedir. Bu unsurların 8’i karikatür, 2’si tekerleme/ uyaklı sözcük ve 1’i yansıma sözcük türüne aittir.
- “Sağlık ve Çevre” temasında (4. Tema) toplam 15 mizahi unsur yer aldığı görülmektedir. Bu unsurların 7’si tekerleme/ uyaklı sözcük, 6’sı karikatür, 1’i fıkra ve 1’i yansıma sözcük türüne aittir.
- “Hayal Gücü” temasında (5. Tema) toplam 20 mizahi unsur yer aldığı görülmektedir. Bu unsurların 13’ü karikatür, 2’si konuşurma/ kişileştirme, 1’i mecaz/ kinayeli ifade ve 1’i tekerleme/ uyaklı sözcük türüne aittir. Ayrıca bu temada; gerçek dışılık/ hayali durum türüne ait 3 mizah ögesi yer almaktadır.
- “Eğitsel ve Sosyal Etkinlikler” temasında (6. Tema) toplam 28 mizahi unsur yer aldığı görülmektedir. Bu unsurların 16’sı karikatür, 6’sı yansıma sözcük, 3’ü konuşurma/ kişileştirme, 1’i monolog ve 1’i ünlem türüne aittir. Ayrıca bu temada; isimlendirme türüne ait 1 mizah ögesi yer almaktadır.
- “Değerlerimiz” temasında (7. Tema) toplam 7 mizahi unsur yer aldığı görülmektedir. Bu unsurların 4’ü karikatür, 1’i tekerleme/ uyaklı sözcük, 1’i ünlem ve 1’i dalga geçme/ alay etme türüne aittir.
- “Oyun ve Spor” temasında (8. Tema) toplam 16 mizahi unsur yer aldığı görülmektedir. Bu unsurların 8’i karikatür, 3’ü tekerleme/ uyaklı sözcük, 2’si konuşurma/ kişileştirme, 1’i dalga geçme/ alay etme ve 1’i yansıma türüne aittir. Ayrıca bu temada; isimlendirme türüne ait 1 mizah ögesi yer almaktadır.

Milli Eğitim Bakanlığı Yayınevi 1. sınıf Türkçe ders kitabında yer alan mizahi öğelerin temalara göre dağılımı Tablo 18’de gösterilmektedir.

Tablo 18:

Milli Eğitim Bakanlığı Yayınevi 1. Sınıf Türkçe Ders Kitabında Yer Alan Mizahi Öğelerin Temalara Göre Dağılımı

Tema	Mizah Ögesi Sayısı	Mizah Ögesi Türü
Birey ve Toplum	4	Karikatür (4)
Atatürk	13	Karikatür (13)
Üretim, Tüketim ve Verimlilik	11	Karikatür (8), Tekerleme/ Uyaklı Sözcük (2), Yansıma (1)
Sağlık ve Çevre	15	Tekerleme/ Uyaklı Sözcük (7), Karikatür (6), Fıkra (1), Yansıma (1)
Hayal Gücü	20	Karikatür (13), Konuşturma/ Kişileştirme (2), Mecaz/ Kinaye (1), Tekerleme/ Uyaklı Sözcük (1), Gerçek Dışılık/ Hayali Durum (3)
Eğitsel ve Sosyal Etkinlikler	28	Karikatür (16), Yansıma (6), Konuşturma/ Kişileştirme (3), Monolog (1), Ünlem (1), İsimlendirme (1)
Değerlerimiz	7	Karikatür (4), Ünlem (1), Dalga Geçme/ Alay Etme (1), Tekerleme/ Uyaklı Sözcük (1)
Oyun ve Spor	16	Karikatür (8), Tekerleme/ Uyaklı Sözcük (3), Konuşturma/ Kişileştirme (2), Dalga Geçme/ Alay Etme (1), Yansıma (1), İsimlendirme (1)

Özel-1 Yayınevi 1. Sınıf Türkçe Ders Kitabı’nda Yer Alan Mizahi Öğelerin Temalara Göre Dağılımı

Özel-1 Yayınevi tarafından hazırlanan 1. sınıf Türkçe ders kitabı mizah unsurları açısından incelenmiştir. Mizah unsurlarının temalara göre dağılımı aşağıdaki gibidir.

- “Birey ve Toplum” temasında (1. Tema) toplam 3 mizahi unsur yer aldığı görülmektedir. Bu unsurların tamamı karikatür türüne aittir.
- “Oyun ve Spor” temasında (2. Tema) toplam 4 mizahi unsur yer aldığı görülmektedir. Bu unsurların tamamı karikatür türüne aittir.
- “Üretim, Tüketim ve Verimlilik” temasında (3. Tema) toplam 2 mizahi unsur yer aldığı görülmektedir. Bu unsurların tamamı karikatür türüne aittir.
- “Değerlerimiz” temasında (4. Tema) toplam 25 mizahi unsur yer aldığı görülmektedir. Bu unsurların 11’i tekerleme/ uyaklı sözcük, 8’i karikatür, 5’i yansıma sözcük ve 1’i fıkra türüne aittir.
- “Masal Dünyası” temasında (5. Tema) toplam 11 mizahi unsur yer aldığı görülmektedir. Bu unsurların 7’si karikatür, 2’si tekerleme/ uyaklı sözcük ve 1’i benzetme ve 1’i konuşurma/ kişileştirme türüne aittir.
- “Atatürk” temasında (6. Tema) toplam 1 mizahi unsur yer aldığı görülmektedir. Bu unsur karikatür türüne aittir.
- “Sağlık ve Çevre” temasında (7. Tema) toplam 17 mizahi unsur yer aldığı görülmektedir. Bu unsurların 15’i karikatür ve 2’si ve konuşurma/ kişileştirme türüne aittir.
- “Sevgi” temasında (8. Tema) toplam 6 mizahi unsur yer aldığı görülmektedir. Bu unsurların 5’i karikatür türüne aittir. Ayrıca bu temada; isimlendirme türüne ait 1 mizah ögesi yer almaktadır.

Özel-1 Yayınevi 1. sınıf Türkçe ders kitabında yer alan mizahi öğelerin temalara göre dağılımı Tablo 19’da gösterilmektedir.

Tablo 19:

Özel-1 Yayınevi 1. Sınıf Türkçe Ders Kitabında Yer Alan Mizahi Ögelerin Temalara Göre Dağılımı

Tema	Mizah Ögesi Sayısı	Mizah Ögesi Türü
Birey ve Toplum	3	Karikatür (3)
Oyun ve Spor	4	Karikatür (4)
Üretim, Tüketim ve Verimlilik	2	Karikatür (2)
Değerlerimiz	25	Tekerleme/ Uyaklı Sözcük (11), Karikatür (8), Yansıma (5), Fıkra (1)
Masal Dünyası	11	Karikatür (7), Tekerleme/ Uyaklı Sözcük (2), Konuşturma/ Kişileştirme (1), Benzetme (1)
Atatürk	1	Karikatür (1)
Sağlık ve Çevre	17	Karikatür (15), Konuşturma/ Kişileştirme (2)
Sevgi	6	Karikatür (5), İsimlendirme (1)

Milli Eğitim Bakanlığı Yayınevi 2. Sınıf Türkçe Ders Kitabı'nda Yer Alan Mizahi Ögelerin Temalara Göre Dağılımı

Milli Eğitim Bakanlığı Yayınevi tarafından hazırlanan 2. sınıf Türkçe ders kitabı mizah unsurları açısından incelenmiştir. Mizah unsurlarının temalara göre dağılımı aşağıdaki gibidir.

- “Birey ve Toplum” temasında (1. Tema) toplam 13 mizahi unsur yer aldığı görülmektedir. Bu unsurların 8'i karikatür, 1'i benzetme, 1'i tekerleme/ uyaklı sözcük, 1'i mecaz/ kinayeli ifade ve 1'i ve yansıma türüne aittir. Ayrıca bu temada; isimlendirme türüne ait 1 mizah ögesi yer almaktadır.
- “Atatürk” temasında (2. Tema) hiç mizahi unsura rastlanılmamıştır.
- “Üretim, Tüketim ve Verimlilik” temasında (3. Tema) toplam 19 mizahi unsur yer aldığı görülmektedir. Bu unsurların 15'i karikatür, 3'ü konuşturma/ kişileştirme ve 1'i yansıma türüne aittir.

- “Oyun ve Spor” temasında (4. Tema) toplam 15 mizahi unsur yer aldığı görülmektedir. Bu unsurların 10’u karikatür, 2’si tekerleme/ uyaklı sözcük ve 2’si ikileme/ pekiştirme türüne aittir. Ayrıca bu temada; gerçek dışılık/ hayali durum türüne ait 1 mizah ögesi yer almaktadır.
- “Hayal Gücü” temasında (5. Tema) toplam 16 mizahi unsur yer aldığı görülmektedir. Bu unsurların 10’u karikatür, 3’ü tekerleme/ uyaklı sözcük, 2’si mecaz/ kinayeli ifade ve 1’i konuşturma/ kişileştirme türüne aittir.
- “Sağlık ve Çevre” temasında (6. Tema) toplam 24 mizahi unsur yer aldığı görülmektedir. Bu unsurların 13’ü karikatür ve 2’si tekerleme/ uyaklı sözcük, 2’si ikileme/ pekiştirme, 1’i benzetme, 1’i konuşturma/ kişileştirme, 1’i mecaz/ kinayeli ifade ve 1’i yansıma sözcük türüne aittir. Ayrıca bu temada; isimlendirme türüne ait 3 mizah ögesi yer almaktadır.
- “Değerlerimiz” temasında (7. Tema) toplam 11 mizahi unsur yer aldığı görülmektedir. Bu unsurların 6’sı yanlış anlama, 1’i tekerleme/ uyaklı sözcük, 1’i monolog, 1’i karikatür, 1’i fıkra ve 1’i dalga geçme/ alay etme türüne aittir.
- “Eğitsel ve Sosyal Etkinlikler” temasında (8. Tema) toplam 4 mizahi unsur yer aldığı görülmektedir. Bu unsurların tamamı karikatür türüne aittir.

Milli Eğitim Bakanlığı Yayınevi 2. sınıf Türkçe ders kitabında yer alan mizahi öğelerin temalara göre dağılımı Tablo 20’de gösterilmiştir.

Tablo 20:

Milli Eğitim Bakanlığı Yayınevi 2. Sınıf Türkçe Ders Kitabında Yer Alan Mizahi Ögelerin Temalara Göre Dağılımı

Tema	Mizah Ögesi Sayısı	Mizah Ögesi Türü
Birey ve Toplum	13	Karikatür (8), Benzetme (1), Tekerleme/ Uyaklı Sözcük (1), Mecaz/ Kinaye (1), Yansıma (1), İsimlendirme (1)
Atatürk	0	
Üretim, Tüketim ve Verimlilik	19	Karikatür (15), Konuşturma/ Kişileştirme (3), Yansıma (1)
Oyun ve Spor	15	Karikatür (10), Tekerleme/ Uyaklı Sözcük (2), İkileme/ Pekiştirme (2), Gerçek Dışılık/ Hayali Durum (1)
Hayal Gücü	16	Karikatür (10), Tekerleme/ Uyaklı Sözcük (3), Mecaz/ Kinaye (2), Konuşturma/ Kişileştirme (1)
Sağlık ve Çevre	24	Karikatür (13), İsimlendirme (3), Tekerleme/ Uyaklı Sözcük (2), İkileme/ Pekiştirme (2), Benzetme (1), Konuşturma/ Kişileştirme (1), Mecaz/ Kinaye (1), Yansıma (1)
Değerlerimiz	11	Yanlış Anlama (6), Tekerleme/ Uyaklı Sözcük (1), Monolog (1), Karikatür (1), Fıkra (1), Dalga Geçme/ Alay Etme (1)
Eğitsel ve Sosyal Etkinlikler	4	Karikatür (4)

Özel-2 Yayınevi 2. Sınıf Türkçe Ders Kitabı'nda Yer Alan Mizahi Ögelerin Temalara Göre Dağılımı

Özel-2 Yayınevi tarafından hazırlanan 2. sınıf Türkçe ders kitabı mizah unsurları açısından incelenmiştir. Mizah unsurlarının temalara göre dağılımı aşağıdaki gibidir.

- “Birey ve Toplum” temasında (1. Tema) toplam 1 mizahi unsur yer aldığı görülmektedir. Bu mizah ögesi dalga geçme/ alay etme türüne aittir.
- “Atatürk” temasında (2. Tema) hiç mizahi unsura rastlanılmamıştır.
- “Sağlık ve Çevre” temasında (3. Tema) toplam 8 mizahi unsur yer aldığı görülmektedir. Bu unsurların 3’ü karikatür, 3’ü konuşurma/ kişileştirme, 1’i tekerleme/ uyaklı sözcük ve 1’i yansıma türüne aittir.
- “Üretim, Tüketim ve Verimlilik” temasında (4. Tema) toplam 1 mizahi unsur yer aldığı görülmektedir. Bu mizah ögesi benzetme türüne aittir.
- “Dünya’mız ve Uzay” temasında (5. Tema) toplam 9 mizahi unsur yer aldığı görülmektedir. Bu unsurların 3’ü karikatür, 2’si konuşurma/ kişileştirme, 1’i mecaz/ kinayeli ifade ve 1’i yansıma türüne aittir. Ayrıca bu temada; gerçek dışılık/ hayali durum türüne ait 2 mizah ögesi yer almaktadır.
- “Değerlerimiz” temasında (6. Tema) toplam 2 mizahi unsur yer aldığı görülmektedir. Bu unsurların 1’i karikatür ve 1’i benzetme türüne aittir.
- “Oyun ve Spor” temasında (7. Tema) toplam 4 mizahi unsur yer aldığı görülmektedir. Bu unsurların 3’ü karikatür ve 1’i benzetme türüne aittir.
- “Güzel Ülkem Türkiye” temasında (8. Tema) toplam 3 mizahi unsur yer aldığı görülmektedir. Bu unsurların 1’i mecaz/ kinayeli ifade, 1’i yansıma sözcük ve 1’i ikileme/ pekiştirme türüne aittir.

Özel-2 Yayınevi 2. sınıf Türkçe ders kitabında yer alan mizahi ögelerin temalara göre dağılımı Tablo 21’de gösterilmiştir.

Tablo 21:

Özel-2 Yayınevi 2. Sınıf Türkçe Ders Kitabında Yer Alan Mizahi Ögelerin Temalara Göre Dağılımı

Tema	Mizah Ögesi Sayısı	Mizah Ögesi Türü
Birey ve Toplum	1	Dalga Geçme/ Alay Etme (1)
Atatürk	0	
Sağlık ve Çevre	8	Karikatür (3), Konuşturma/ Kişileştirme (3), Tekerleme/ Uyaklı Sözcük (1), Yansıma (1)
Üretim, Tüketim ve Verimlilik	1	Benzetme (1)
Dünya'mız ve Uzay	9	Karikatür (3), Konuşturma/ Kişileştirme (2), Yansıma (1), Mecaz/ Kinaye (1), Gerçek Dışılık/ Hayali Durum (2)
Değerlerimiz	2	Karikatür (1), Benzetme (1)
Oyun ve Spor	4	Karikatür (3), Benzetme (1)
Güzel Ülkem Türkiye	3	Mecaz/ Kinaye (1), Yansıma (1), İkileme/ Pekiştirme (1)

Milli Eğitim Bakanlığı Yayınevi 3. Sınıf Türkçe Ders Kitabı'nda Yer Alan Mizahi Ögelerin Temalara Göre Dağılımı

Milli Eğitim Bakanlığı Yayınevi tarafından hazırlanan 3. sınıf Türkçe ders kitabı mizah unsurları açısından incelenmiştir. Mizah unsurlarının temalara göre dağılımı aşağıdaki gibidir.

- “Birey ve Toplum” temasında (1. Tema) toplam 7 mizahi unsur yer aldığı görülmektedir. Bu unsurların 4’ü karikatür, 2’si deyim/ atasözü ve 1’i ikileme/ pekiştirme türüne aittir.
- “Atatürk” temasında (2. Tema) toplam 7 mizah unsuru yer aldığı görülmektedir. Bu unsurların 2’si monolog, 2’si dalga geçme/ alay etme, 1’i benzetme, 1’i karikatür ve 1’i ünlem türüne aittir.
- “Hayal Gücü” temasında (3. Tema) toplam 24 mizahi unsur yer aldığı görülmektedir. Bu unsurların 5’i karikatür, 4’ü ünlem, 4’ü mecaz/ kinayeli ifade, 4’ü yansıma, 2’si tekerleme/ uyaklı sözcük, 2’si abartma ve 1’i dalga geçme/ alay etme türüne aittir. Ayrıca bu temada; gerçek dışılık/ hayali durum türüne ait 2 mizah ögesi yer almaktadır.

- “Oyun ve Spor” temasında (4. Tema) toplam 12 mizahi unsur yer aldığı görülmektedir. Bu unsurların 4’ü tekerleme/ uyaklı sözcük, 4’ü karikatür, 2’si benzetme, 1’i monolog ve 1’i dalga geçme/ alay etme türüne aittir.
- “Sağlık ve Çevre” temasında (5. Tema) toplam 19 mizahi unsur yer aldığı görülmektedir. Bu unsurların 8’i karikatür, 3’ü deyim/ atasözü, 3’ü yansıma, 2’si ikileme/ pekiştirme, 1’i tekerleme/ uyaklı sözcük, 1’i konuşurma/ kişileştirme ve 1’i ünlem türüne aittir.
- “Değerlerimiz” temasında (6. Tema) toplam 15 mizahi unsur yer aldığı görülmektedir. Bu unsurların 6’sı karikatür, 3’ü mecaz/ kinayeli ifade, 2’si deyim ve atasözü, 1’i benzetme, 1’i yanlış anlama, 1’i ünlem ve 1’i ikileme/ pekiştirme türüne aittir.
- “Dünya’mız ve Uzay” temasında (7. Tema) toplam 11 mizahi unsur yer aldığı görülmektedir. Bu unsurların 4’ü karikatür, 3’ü benzetme, 2’si tekerleme/ uyaklı sözcük, 1’i abartma ve 1’i konuşurma/ kişileştirme türüne aittir.
- “Üretim, Tüketim ve Verimlilik” temasında (8. Tema) toplam 26 mizahi unsur yer aldığı görülmektedir. Bu unsurların 7’si karikatür, 6’sı benzetme, 4’ü deyim/ atasözü, 3’ü tekerleme/ uyaklı sözcük, 2’si abartma, 2’si mecaz/ kinayeli ifade, 1’i yansıma ve 1’i ikileme/ pekiştirme türüne aittir.

Milli Eğitim Bakanlığı Yayınevi 3. sınıf Türkçe ders kitabında yer alan mizahi öğelerin temalara göre dağılımı Tablo 22’de gösterilmiştir.

Tablo 22:

Milli Eğitim Bakanlığı Yayınevi 3. Sınıf Türkçe Ders Kitabında Yer Alan Mizahi Ögelerin Temalara Göre Dağılımı

Tema	Mizah Ögesi Sayısı	Mizah Ögesi Türü
Birey ve Toplum	7	Karikatür (4), Deyim/ Atasözü (2), İkileme/ Pekiştirme (1)
Atatürk	7	Monolog (2), Dalga Geçme/ Alay Etme (2), Benzetme (1), Karikatür (1), Ünlem (1)
Hayal Gücü	24	Karikatür (5), Ünlem (4), Mecaz/ Kinaye (4), Yansıma (4), Tekerleme/ Uyaklı Sözcük (2), Abartma (2), Dalga Geçme/ Alay Etme (1), Gerçek Dışılık/ Hayali Durum (2)
Oyun ve Spor	12	Karikatür (4), Tekerleme/ Uyaklı Sözcük (4), Benzetme (2), Monolog (1), Dalga Geçme/ Alay Etme (1)
Sağlık ve Çevre	19	Karikatür (8), Deyim/ Atasözü (3), Yansıma (3), İkileme/ Pekiştirme (2), Tekerleme/ Uyaklı Sözcük (1), Konuşturma/ Kişileştirme (1), Ünlem (1)
Değerlerimiz	15	Karikatür (6), Mecaz/ Kinaye (3), Deyim/ Atasözü (2), Benzetme (1), Yanlış Anlama (1), Ünlem (1), İkileme/ Pekiştirme (1)
Dünya'mız ve Uzay	11	Karikatür (4), Benzetme (3), Tekerleme/ Uyaklı Sözcük (2), Abartma (1), Konuşturma/ Kişileştirme (1)
Üretim, Tüketim ve Verimlilik	26	Karikatür (7), Benzetme (6), Deyim/ Atasözü (4), Tekerleme/ Uyaklı Sözcük (3), Abartma (2), Mecaz/ Kinaye (2), Yansıma (1), İkileme/ Pekiştirme (1)

Özel-3 Yayınevi 3. Sınıf Türkçe Ders Kitabı'nda Yer Alan Mizahi Öğelerin Temalara Göre Dağılımı

Özel-3 Yayınevi tarafından hazırlanan 3. sınıf Türkçe ders kitabı mizah unsurları açısından incelenmiştir. Mizah unsurlarının temalara göre dağılımı aşağıdaki gibidir.

- “Birey ve Toplum” temasında (1. Tema) toplam 10 mizahi unsur yer aldığı görülmektedir. Bu unsurların 3’ü karikatür, 2’si ikileme/ pekiştirme, 2’si yansıma, 1’i benzetme, 1’i tekerleme/ uyaklı sözcük ve 1’i mecaz/ kinayeli ifade türüne aittir.
- “Atatürk” temasında (2. Tema) toplam 3 mizah unsuru yer aldığı görülmektedir. Bu unsurların 1’i taklit, 1’i ünlem ve 1’i ikileme/ pekiştirme türüne aittir.
- “Hayal Gücü” temasında (3. Tema) toplam 15 mizahi unsur yer aldığı görülmektedir. Bu unsurların 9’u karikatür, 1’i benzetme, 1’i tekerleme/ uyaklı sözcük, 1’i deyim/ atasözü, 1’i monolog, 1’i konuşturma/ kişileştirme ve 1’i yansıma türüne aittir.
- “Hayvanlar” temasında (4. Tema) toplam 9 mizahi unsur yer aldığı görülmektedir. Bu unsurların 3’ü karikatür, 2’si benzetme, 2’si mecaz/ kinayeli ifade, 1’i monolog ve 1’i ünlem türüne aittir.
- “Dünya’mız ve Uzay” temasında (5. Tema) toplam 11 mizahi unsur yer aldığı görülmektedir. Bu unsurların 5’i karikatür, 2’si konuşturma/ kişileştirme, 1’i tekerleme/ uyaklı sözcük, 1’i ünlem ve 1’i yansıma sözcük türüne aittir. Ayrıca bu temada; gerçek dışılık/ hayali durum türüne ait 1 mizah ögesi yer almaktadır.
- “Sağlık ve Çevre” temasında (6. Tema) toplam 9 mizahi unsur yer aldığı görülmektedir. Bu unsurların 3’ü karikatür, 1’i benzetme, 1’i tekerleme/ uyaklı sözcük, 1’i abartma, 1’i yansıma ve 1’i mecaz/ kinayeli ifade türüne aittir. Ayrıca bu temada; gerçek dışılık/ hayali durum türüne ait 1 mizah ögesi yer almaktadır.
- “Değerlerimiz” temasında (7. Tema) toplam 10 mizahi unsur yer aldığı görülmektedir. Bu unsurların 5’i karikatür, 2’si benzetme, 1’i tekerleme/ uyaklı sözcük ve 1’i fıkra türüne aittir. Ayrıca bu temada; gerçek dışılık/ hayali durum türüne ait 1 mizah ögesi yer almaktadır.
- “Güzel Ülkem Türkiye” temasında (8. Tema) toplam 5 mizahi unsur yer aldığı görülmektedir. Bu unsurların 3’ü karikatür ve 1’i benzetme türüne aittir. Ayrıca bu temada; isimlendirme türüne ait 1 mizah ögesi yer almaktadır.

Özel-3 Yayınevi 3. sınıf Türkçe ders kitabında yer alan mizahi öğelerin temalara göre dağılımı Tablo 23'te gösterilmiştir.

Tablo 23:

Özel-3 Yayınevi 3. Sınıf Türkçe Ders Kitabında Yer Alan Mizahi Öğelerin Temalara Göre Dağılımı

Tema	Mizah Ögesi Sayısı	Mizah Ögesi Türü
Birey ve Toplum	10	Karikatür (3), İkileme/ Pekiştirme (2), Yansıma (2), Benzetme (1), Tekerleme/ Uyaklı Sözcük (1), Mecaz/ Kinaye (1)
Atatürk	3	Ünlem (1), Ses Değiştirme (1), İkileme/ Pekiştirme (1)
Hayal Gücü	15	Karikatür (9), Benzetme (1), Tekerleme/ Uyaklı Sözcük (1), Deyim/ Atasözü (1), Monolog (1), Konuşurma/ Kişileştirme (1), Yansıma (1)
Hayvanlar	9	Karikatür (3), Benzetme (2), Mecaz/ Kinaye (2), Monolog (1), Ünlem (1)
Dünya'mız ve Uzay	11	Karikatür (5), Konuşurma/ Kişileştirme (2), Tekerleme/ Uyaklı Sözcük (1), Yansıma (1), Ünlem (1), Gerçek Dışılık/ Hayali Durum (1)
Sağlık ve Çevre	9	Karikatür (3), Benzetme (1), Tekerleme/ Uyaklı Sözcük (1), Abartma (1), Yansıma (1), Mecaz/ Kinaye (1), Gerçek Dışılık/ Hayali Durum (1)
Değerlerimiz	10	Karikatür (5), Benzetme (2), Tekerleme/ Uyaklı Sözcük (1), Fıkra (1), Gerçek Dışılık/ Hayali Durum (1)
Güzel Ülkem Türkiye	5	Karikatür (3), Benzetme (1), İsimlendirme (1)

Milli Eğitim Bakanlığı Yayınevi 4. Sınıf Türkçe Ders Kitabı'nda Yer Alan Mizahi Öğelerin Temalara Göre Dağılımı

Milli Eğitim Bakanlığı Yayınevi tarafından hazırlanan 4. sınıf Türkçe ders kitabı mizah unsurları açısından incelenmiştir. Mizah unsurlarının temalara göre dağılımı aşağıdaki gibidir.

- “Birey ve Toplum” temasında (1. Tema) toplam 24 mizahi unsur yer aldığı görülmektedir. Bu unsurların 4’ü karikatür, 3’ü ünlem, 3’ü ikileme/ pekiştirme, 3’ü yansıma, 2’si benzetme, 2’si yanlış anlama, 2’si abartma, 2’si dalga geçme/ alay etme, 1’i tezat, 1’i konuşturma/ kişileştirme ve 1’i mecaz/ kinayeli ifade türüne aittir.
- “Atatürk” temasında (2. Tema) hiç mizahi unsura rastlanılmamıştır.
- “Üretim, Tüketim ve Verimlilik” temasında (3. Tema) toplam 24 mizahi unsur yer aldığı görülmektedir. Bu unsurların 7’si yansıma, 6’sı karikatür, 4’ü benzetme, 4’ü deyim/ atasözü, 2’si konuşturma/ kişileştirme ve 1’i ünlem türüne aittir.
- “Yenilikler ve Gelişmeler” temasında (4. Tema) toplam 20 mizahi unsur yer aldığı görülmektedir. Bu unsurların 5’i karikatür, 3’ü ikileme/ pekiştirme, 2’si tekerleme/ uyaklı sözcük, 2’si yansıma ve 1’i ünlem türüne aittir. Ayrıca bu temada; gerçek dışılık/ hayali durum türüne ait 7 mizah ögesi yer almaktadır.
- “Sağlık ve Çevre” temasında (5. Tema) toplam 15 mizahi unsur yer aldığı görülmektedir. Bu unsurların 3’ü yansıma, 3’ü ikileme, 2’si karikatür, 1’i benzetme, 1’i tekerleme/ uyaklı sözcük, 1’i deyim/ atasözü, 1’i yanlış anlama, 1’i abartma, 1’i konuşturma/ kişileştirme ve 1’i mecaz/ kinayeli ifade türüne aittir.
- “Güzel Ülkem Türkiye” temasında (6. Tema) toplam 7 mizahi unsur yer aldığı görülmektedir. Bu unsurların 2’si abartma, 2’si yansıma, 1’i konuşturma/ kişileştirme, 1’i karikatür ve 1’i ikileme/ pekiştirme türüne aittir.
- “Değerlerimiz” temasında (7. Tema) toplam 18 mizahi unsur yer aldığı görülmektedir. Bu unsurların 5’i tekerleme/ uyaklı sözcük, 4’ü karikatür, 2’si deyim/ atasözü, 2’si abartma, 2’si ikileme/ pekiştirme, 1’i benzetme ve 1’i konuşturma/ kişileştirme türüne aittir. Ayrıca bu temada; gerçek dışılık/ hayali durum türüne ait 1 mizah ögesi yer almaktadır.
- “Hayal Gücü” temasında (8. Tema) toplam 29 mizahi unsur yer aldığı görülmektedir. Bu unsurların 7’si ikileme/ pekiştirme, 5’i karikatür, 4’ü benzetme, 3’ü yansıma, 2’si deyim/ atasözü, 2’si monolog, 2’si abartma, 1’i tekerleme/ uyaklı sözcük, 1’i tezat ve 1’i ünlem türüne aittir. Ayrıca bu temada; gerçek dışılık/ hayali durum türüne ait 1 mizah ögesi yer almaktadır.

Milli Eğitim Bakanlığı Yayınevi 4. sınıf Türkçe ders kitabında yer alan mizahi öğelerin temalara göre dağılımı Tablo 24’te gösterilmiştir.

Tablo 24:

Milli Eğitim Bakanlığı Yayınevi 4. Sınıf Türkçe Ders Kitabında Yer Alan Mizahi Ögelerin Temalara Göre Dağılımı

Tema	Mizah Ögesi Sayısı	Mizah Ögesi Türü
Birey ve Toplum	24	Karikatür (4), Ünlem (3), İkileme/ Pekiştirme (3), Yansıma (3), Benzetme (2), Yanlış Anlama (2), Abartma (2), Dalga Geçme/ Alay Etme (2), Tezat (1), Konuşturma/ Kişileştirme (1), Mecaz/ Kinaye (1)
Atatürk	0	
Üretim, Tüketim ve Verimlilik	24	Yansıma (7), Karikatür (6), Benzetme (4), Deyim/ Atasözü (4), Konuşturma/ Kişileştirme (2), Ünlem (1)
Yenilikler ve Gelişmeler	20	Gerçek Dışılık/ Hayali Durum (7), Karikatür (5), İkileme/ Pekiştirme (3), Tekerleme/ Uyaklı Sözcük (2), Yansıma (2), Ünlem (1)
Sağlık ve Çevre	15	Yansıma (3), İkileme/ Pekiştirme (3), Karikatür (2), Benzetme (1), Tekerleme/ Uyaklı Sözcük (1), Deyim/ Atasözü (1), Yanlış Anlama (1), Abartma (1), Konuşturma/ Kişileştirme (1), Mecaz/ Kinaye (1)
Güzel Ülkem Türkiye	7	Abartma (2), Yansıma (2), Konuşturma/ Kişileştirme (1), Karikatür (1), İkileme/ Pekiştirme (1)
Değerlerimiz	18	Tekerleme/ Uyaklı Sözcük (5), Karikatür (4), Deyim/ Atasözü (2), Abartma (2), İkileme/ Pekiştirme (2), Benzetme (1), Konuşturma/ Kişileştirme (1), Gerçek Dışılık/ Hayali Durum (1)
Hayal Gücü	29	İkileme/ Pekiştirme (7), Karikatür (5), Benzetme (4), Yansıma (3), Deyim/ Atasözü (2), Monolog (2), Abartma (2), Tekerleme/ Uyaklı Sözcük (1), Tezat (1), Ünlem (1), Gerçek Dışılık/ Hayali Durum (1)

Özel-4 Yayınevi 4. Sınıf Türkçe Ders Kitabı'nda Yer Alan Mizahi Öğelerin Temalara Göre Dağılımı

Özel-4 Yayınevi tarafından hazırlanan 4. sınıf Türkçe ders kitabı mizah unsurları açısından incelenmiştir. Mizah unsurlarının temalara göre dağılımı aşağıdaki gibidir.

- “Birey ve Toplum” temasında (1. Tema) toplam 10 mizahi unsur yer aldığı görülmektedir. Bu unsurların 3’ü karikatür, 3’ü mecaz/ kinayeli ifade, 2’si benzetme ve 2’si konuşturma/ kişileştirme türüne aittir.
- “Atatürk” temasında (2. Tema) hiç mizahi unsura rastlanılmamıştır.
- “Sağlık ve Çevre” temasında (3. Tema) toplam 10 mizahi unsur yer aldığı görülmektedir. Bu unsurların 3’ü karikatür, 1’i benzetme, 1’i tekerleme/ uyaklı sözcük, 1’i yansıma ve 1’i ikileme/ pekiştirme türüne aittir. Ayrıca bu temada; gerçek dışılık/ hayali durum türüne ait 3 mizah ögesi yer almaktadır.
- “Üretim, Tüketim ve Verimlilik” temasında (4. Tema) toplam 1 mizahi unsur yer aldığı görülmektedir. Bu unsur mecaz/ kinayeli ifade türüne aittir.
- “Bilim ve Yaşam” temasında (5. Tema) toplam 3 mizahi unsur yer aldığı görülmektedir. Bu unsurların 1’i deyim/ atasözü, 1’i yanlış anlama ve 1’i dalga geçme/ alay etme türüne aittir.
- “Değerlerimiz” temasında (6. Tema) toplam 3 mizahi unsur yer aldığı görülmektedir. Bu unsur benzetme türüne aittir.
- “Güzel Ülkem Türkiye” temasında (7. Tema) toplam 14 mizahi unsur yer aldığı görülmektedir. Bu unsurların 6’sı benzetme, 2’si monolog, 2’si ünlem, 1’i konuşturma/ kişileştirme, 1’i mecaz/ kinayeli ifade, 1’i yansıma ve 1’i ikileme/ pekiştirme türüne aittir.
- “Dünya’mız ve Uzay” temasında (8. Tema) toplam 13 mizahi unsur yer aldığı görülmektedir. Bu unsurların 6’sı benzetme, 2’si ünlem, 2’si ikileme/ pekiştirme, 1’i tekerleme/ uyaklı sözcük, 1’i mecaz/ kinayeli ifade ve 1’i yansıma türüne aittir.

Özel-4 Yayınevi 4. sınıf Türkçe ders kitabında yer alan mizahi öğelerin temalara göre dağılımı Tablo 25’te gösterilmiştir.

Tablo 25:

Özel-4 Yayınevi 4. Sınıf Türkçe Ders Kitabı'nda Yer Alan Mizahi Ögelerin Temalara Göre Dağılımı

Tema	Mizah Ögesi Sayısı	Mizah Ögesi Türü
Birey ve Toplum	10	Karikatür (3), Mecaz/ Kinaye (3), Benzetme (2), Konuşturma/ Kişileştirme (2)
Atatürk	0	
Sağlık ve Çevre	10	Karikatür (3), Benzetme (1), Tekerleme/ Uyaklı Sözcük (1), Yansıma (1), İkileme/ Pekiştirme (1), Gerçek Dışılık/ Hayali Durum (3)
Üretim, Tüketim ve Verimlilik	1	Mecaz/ Kinaye (1)
Bilim ve Yaşam	3	Deyim/ Atasözü (1), Yanlış Anlama (1), Dalga Geçme/ Alay Etme (1)
Değerlerimiz	3	Benzetme (3)
Güzel Ülkem Türkiye	14	Benzetme (6), Monolog (2), Ünlem (2), Konuşturma/ Kişileştirme (1), Mecaz/ Kinaye (1), Yansıma (1), İkileme/ Pekiştirme (1)
Dünya'mız ve Uzay	13	Benzetme (6), Ünlem (2), İkileme/ Pekiştirme (2), Tekerleme/ Uyaklı Sözcük (1), Mecaz/ Kinaye (1), Yansıma (1)

İlkokul Türkçe Öğrenci Çalışma Kitaplarında Yer Alan Mizahi Unsurların Temalara Göre Dağılımı

Bu bölümde; “İlkokul Türkçe öğrenci çalışma kitaplarında yer alan mizahi ögeler, temalara göre nasıl dağılım göstermektedir?” alt problemine ilişkin elde edilen bulgular yer almaktadır.

Çalışma kapsamında incelenen, Milli Eğitim Bakanlığı Yayınevi ve çeşitli özel yayınevlerine ait toplam 8 kitapta yer alan temalar hem sınıf düzeyi hem de yayınevi faktörüne göre bakıldığında tamamen bir uyum görülememektedir. Kitapların hazırlanmasında esas alınan 2005 İlkokul Türkçe Dersi Öğretim Programı'nda belirtildiği üzere temaların 4'ü zorunlu temalardır. Bu nedenle; “Birey ve Toplum”, “Atatürk”, “Sağlık ve Çevre” ve “Değerlerimiz” temaları tüm kitaplarda yer almış diğer temalar ise kitaplara göre farklılık göstermiştir. Böyle bir durumda temalar arasında kıyaslama yapabilmek

amacıyla kitapların tamamında yer alan bu 4 temadan başlanarak tüm temalar betimlenmiştir.

“Birey ve Toplum” Temasında Yer Alan Mizahi Ögeler

Çalışmanın veri kaynakları olan 8 kitabın tamamında yer alan “Birey ve Toplum” teması incelendiğinde; tüm kitapların “Birey ve Toplum” temalarında toplam 9 mizah ögesi bulunduğu görülmektedir. Bu ögelerden 5’i 4. sınıf kitaplarında, 4’ü 2. sınıf kitaplarında yer almaktadır. 1. ve 3. sınıf kitaplarındaki “Birey ve Toplum” temalarında mizah unsuru bulunmamaktadır. Yayınevi farklılığı açısından bakıldığında ise “Birey ve Toplum” temasındaki tüm mizah ögelerinin Milli Eğitim Bakanlığı Yayınevi’ne ait kitaplarda yer aldığı görülmektedir.

“Birey ve Toplum” temasında yer alan mizahi ögelerin dağılımı Tablo 26’da gösterilmektedir.

Tablo 26:

“Birey ve Toplum” Temasında Yer Alan Mizahi Ögelerin Dağılımı (Öğrenci Çalışma Kitapları)

Yayınevi	Sınıf Seviyesi	Mizah Ögesi Sayısı	Mizah Ögesi Türü
Milli Eğitim Bakanlığı	1	0	
Özel-1	1	0	
Milli Eğitim Bakanlığı	2	4	Karikatür (4)
Özel-2	2	0	
Milli Eğitim Bakanlığı	3	0	
Özel-3	3	0	
Milli Eğitim Bakanlığı	4	5	Karikatür (2), Fıkra (2), Tekerleme/ Uyaklı Sözcük (1)
Özel-4	4	0	

“Atatürk” Temasında Yer Alan Mizahi Ögeler

Tüm kitaplarda yer “Atatürk” teması incelendiğinde; kitapların hiçbirinde “Atatürk” temalarında mizah ögesine rastlanılmamıştır.

Tablo 27:

“Atatürk” Temasında Yer Alan Mizahi Ögelerin Dağılımı (Öğrenci Çalışma Kitapları)

Yayınevi	Sınıf Seviyesi	Mizah Ögesi Sayısı	Mizah Ögesi Türü
Milli Eğitim Bakanlığı	1	0	
Özel-1	1	0	
Milli Eğitim Bakanlığı	2	0	
Özel-2	2	0	
Milli Eğitim Bakanlığı	3	0	
Özel-3	3	0	
Milli Eğitim Bakanlığı	4	0	
Özel-4	4	0	

“Sağlık ve Çevre” Temasında Yer Alan Mizahi Ögeler

Tüm kitaplarda yer alan “Sağlık ve Çevre” teması incelendiğinde; tüm kitapların “Sağlık ve Çevre” temalarında toplam 8 mizah ögesinin yer aldığı görülmektedir. Bu ögelerden 4’ü 4. sınıf kitaplarında, 1’i 3. sınıf kitaplarına, 1’i 2. sınıf kitaplarında, 2’si ise 1. sınıf kitaplarında yer almaktadır. Yayınevi farklılığı açısından bakıldığında ise “Sağlık ve Çevre” temasında Milli Eğitim Bakanlığı Yayınevi’ne ait kitaplarda toplam 6, özel yayınevlerine ait kitaplarda ise toplam 2 mizah unsurunun yer aldığı görülmektedir. Buradan hareketle, Milli Eğitim Bakanlığı Yayınevi’ne ait kitaplarda yer alan mizah ögesi sayısının özel yayınevlerine ait kitaplarda yer alan mizah ögesi sayısına göre fazla olduğu görülmektedir.

“Sağlık ve Çevre” temasında yer alan mizahi ögelerin dağılımı Tablo 28’de gösterilmektedir.

Tablo 28:

“Sağlık ve Çevre” Temasında Yer Alan Mizahi Ögelerin Dağılımı (Öğrenci Çalışma Kitapları)

Yayınevi	Sınıf Seviyesi	Mizah Ögesi Sayısı	Mizah Ögesi Türü
Milli Eğitim Bakanlığı	1	0	
Özel-1	1	2	Tekerleme/ Uyaklı Sözcük (1), Karikatür (1),
Milli Eğitim Bakanlığı	2	1	Konuşturma/ Kişileştirme (1)
Özel-2	2	0	
Milli Eğitim Bakanlığı	3	1	Karikatür (1)
Özel-3	3	0	
Milli Eğitim Bakanlığı	4	4	Karikatür (4)
Özel-4	4	0	

“Değerlerimiz” Temasında Yer Alan Mizahi Ögeler

Tüm kitaplarda yer alan “Değerlerimiz” teması incelendiğinde; tüm kitapların “Değerlerimiz” temalarında toplam 16 mizah ögesinin yer aldığı görülmektedir. Bu ögelerden 1’i 4. sınıf kitaplarında, 7’si 3. sınıf kitaplarına, 4’ü 2. sınıf kitaplarında, 4’ü ise 1. sınıf kitaplarında yer almaktadır. Buradan da anlaşıldığı üzere; en fazla mizah ögesi bulundurması bakımından sınıf seviyelerinde 3. sınıf, 1. ve 2. sınıflar ve 4. sınıf şeklinde bir sıralama olduğu görülmektedir. Yayınevi farklılığı açısından bakıldığında ise “Değerlerimiz” temasında Milli Eğitim Bakanlığı Yayınevi’ne ait kitaplarda toplam 11, özel yayınevlerine ait kitaplarda ise toplam 5 mizah unsurunun yer aldığı görülmektedir. Buradan hareketle, Milli Eğitim Bakanlığı Yayınevi’ne ait kitaplarda yer alan mizah ögesi sayısının özel yayınevlerine ait kitaplarda yer alan mizah ögesi sayısına göre fazla olduğu görülmektedir.

“Değerlerimiz” temasında yer alan mizahi ögelerin dağılımı Tablo 29’da gösterilmektedir.

Tablo 29:

“Değerlerimiz” Temasında Yer Alan Mizahi Ögelerin Dağılımı (Öğrenci Çalışma Kitapları)

Yayınevi	Sınıf Seviyesi	Mizah Ögesi Sayısı	Mizah Ögesi Türü
Milli Eğitim Bakanlığı Özel-1	1	4	Tekerleme/ Uyaklı Sözcük (2), Fıkra (2)
Milli Eğitim Bakanlığı Özel-2	2	3	
Milli Eğitim Bakanlığı Özel-3	3	3	Karikatür (3)
Milli Eğitim Bakanlığı Özel-4	4	1	Fıkra (1)
Milli Eğitim Bakanlığı Özel-5	5	4	Karikatür (2), Fıkra (1)
Milli Eğitim Bakanlığı Özel-6	6	4	Karikatür (4)
Milli Eğitim Bakanlığı Özel-7	7	1	Karikatür (1)
Milli Eğitim Bakanlığı Özel-8	8	0	

“Üretim, Tüketim ve Verimlilik” Temasında Yer Alan Mizahi Ögeler

“Üretim, Tüketim ve Verimlilik” teması, 3. sınıf Özel-3 Yayınevi haricindeki tüm kitaplarda yer almaktadır. Bu tema incelendiğinde; 7 kitabın “Üretim, Tüketim ve Verimlilik” temalarında toplam 18 mizah ögesi bulunduğu görülmektedir. Bu ögelerden 11’i 4. sınıf kitaplarında, 7’si ise 2. sınıf kitaplarında yer almaktadır. 1. ve 3. sınıf kitaplarında mizah ögesi bulunmamaktadır. Yayınevi farklılığı açısından bakıldığında ise “Üretim, Tüketim ve Verimlilik” temasındaki tüm mizah unsurlarının Milli Eğitim Bakanlığı Yayınevi’ne ait kitaplarda yer aldığı görülmektedir.

“Üretim, Tüketim ve Verimlilik” temasında yer alan mizahi ögelerin dağılımı Tablo 30’da gösterilmektedir.

Tablo 30:

“Üretim, Tüketim ve Verimlilik” Temasında Yer Alan Mizahi Ögelerin Dağılımı (Öğrenci Çalışma Kitapları)

Yayınevi	Sınıf Seviyesi	Mizah Ögesi Sayısı	Mizah Ögesi Türü
Milli Eğitim Bakanlığı Özel-1	1	0	
Milli Eğitim Bakanlığı Özel-2	2	7	Tekerleme/ Uyaklı Sözcük (7)
Milli Eğitim Bakanlığı Özel-3	3	0	
Milli Eğitim Bakanlığı Özel-4	4	11	Deyim/ Atasözü (6), Tekerleme/ Uyaklı Sözcük (2), Taklit (1), Karikatür (1), Gerçek Dışılık/ Hayali Durum (1)
Özel-4	4	0	

“Hayal Gücü” Temasında Yer Alan Mizahi Ögeler

Analiz edilen kitaplardan, “Özel-1 Yayınevi 1. sınıf Türkçe öğrenci çalışma kitabı”, “Özel-2 Yayınevi 2. sınıf Türkçe öğrenci çalışma kitabı” ve “Özel-4 Yayınevi 4. sınıf Türkçe öğrenci çalışma kitabı” haricindeki kitapların tamamında “Hayal Gücü” teması yer almaktadır. Bu tema incelendiğinde; 5 kitabın “Hayal Gücü” temalarında toplam 24 mizah ögesi bulunduğu görülmektedir. Bu ögelerden 7’si 4. sınıf kitaplarında, 12’si 3. sınıf kitaplarında, 5’i ise 1. sınıf kitaplarında yer almaktadır. 2. sınıf kitaplarında mizah unsuru bulunmamaktadır. Buradan da anlaşıldığı üzere; en fazla mizah ögesi bulundurması bakımından sınıf seviyelerinde 3. sınıf, 4. sınıf, 1. sınıf ve 2. sınıf şeklinde bir sıralama olduğu görülmektedir. Yayınevi farklılığı açısından bakıldığında ise “Hayal Gücü” temasında Milli Eğitim Bakanlığı Yayınevi’ne ait kitaplarda toplam 20, özel yayınevlerine ait kitapta ise toplam 4 mizah unsurunun yer aldığı görülmektedir. Buradan hareketle, Milli Eğitim Bakanlığı Yayınevi’ne ait kitaplarda yer alan mizah ögesi sayısının özel yayınevlerine ait kitaplarda yer alan mizah ögesi sayısına göre fazla olduğu görülmektedir.

“Hayal Gücü” temasında yer alan mizahi ögelerin dağılımı Tablo 31’de gösterilmektedir.

Tablo 31:

“Hayal Gücü” Temasında Yer Alan Mizahi Ögelerin Dağılımı (Öğrenci Çalışma Kitapları)

Yayınevi	Sınıf Seviyesi	Mizah Ögesi Sayısı	Mizah Ögesi Türü
Milli Eğitim Bakanlığı	1	5	Konuşturma/ Kişileştirme (4), Tekerleme/ Uyaklı Sözcük (1)
Milli Eğitim Bakanlığı	2	0	
Milli Eğitim Bakanlığı	3	8	Karikatür (7), Tekerleme/ Uyaklı Sözcük (1)
Özel-3	3	4	Karikatür (4)
Milli Eğitim Bakanlığı	4	7	Ünlem (2), İkileme/ Pekiştirme (1), Karikatür (1), Yansıma (1), Abartma (1), Tekerleme/ Uyaklı Sözcük (1)

“Oyun ve Spor” Temasında Yer Alan Mizahi Ögeler

“Oyun ve Spor” teması, 3. sınıf Özel-3 Yayınevi, 4. sınıf Milli Eğitim Bakanlığı Yayınevi ve 4. sınıf Özel-4 Yayınevi haricindeki tüm kitaplarda yer almaktadır. Bu tema incelendiğinde; 5 kitabın “Oyun ve Spor” temalarında toplam 15 mizah ögesi bulunduğu görülmektedir. Bu ögelerden 8’i 1. sınıf, 7’si ise 2. sınıf kitaplarında yer almaktadır. 3. sınıf kitabında ise mizah unsuru bulunmamaktadır. Yayınevi farklılığı açısından bakıldığında ise “Oyun ve Spor” temasında Milli Eğitim Bakanlığı Yayınevi’ne ait kitaplarda toplam 14, özel yayınevlerine ait kitapta ise toplam 1 mizah unsurunun yer aldığı görülmektedir. Buradan hareketle, Milli Eğitim Bakanlığı Yayınevi’ne ait kitaplarda yer alan mizah ögesi sayısının özel yayınevlerine ait kitaplarda yer alan mizah ögesi sayısına göre fazla olduğu görülmektedir.

“Oyun ve Spor” temasında yer alan mizahi ögelerin dağılımı Tablo 32’de gösterilmektedir.

Tablo 32:

“Oyun ve Spor” Temasında Yer Alan Mizahi Öğelerin Dağılımı (Öğrenci Çalışma Kitapları)

Yayınevi	Sınıf Seviyesi	Mizah Ögesi Sayısı	Mizah Ögesi Türü
Milli Eğitim Bakanlığı	1	8	Karikatür (8)
Özel-1	1	0	Karikatür (4)
Milli Eğitim Bakanlığı	2	6	Yansıma (6)
Özel-2	2	1	Tekerleme/ Uyaklı Sözcük (1)
Milli Eğitim Bakanlığı	3	0	

“Dünya’mız ve Uzay” Temasında Yer Alan Mizahi Öğeler

“Dünya’mız ve Uzay” teması, 1. Sınıf kitapları, 2. sınıf Milli Eğitim Bakanlığı Yayınevi ve 4. sınıf Milli Eğitim Bakanlığı Yayınevi haricindeki kitaplarda yer almaktadır. Bu tema incelendiğinde; 4 kitabın “Dünya’mız ve Uzay” temalarında toplam 9 mizah ögesi bulunduğu görülmektedir. Bu öğelerden tamamı 3. sınıf kitaplarında yer almaktadır. 2. ve 4. sınıf kitaplarında mizah unsuru bulunmamaktadır. Yayınevi farklılığı açısından bakıldığında ise “Dünya’mız ve Uzay” temasında Milli Eğitim Bakanlığı Yayınevi’ne ait kitaplarda toplam 4, özel yayınevlerine ait kitapta ise toplam 5 mizah unsurunun yer aldığı görülmektedir. Buradan hareketle, Milli Eğitim Bakanlığı Yayınevi’ne ait kitaplarda yer alan mizah ögesi sayısının özel yayınevlerine ait kitaplarda yer alan mizah ögesi sayısına göre daha az olduğu görülmektedir.

“Dünya’mız ve Uzay” temasında yer alan mizahi öğelerin dağılımı Tablo 33’te gösterilmektedir.

Tablo 33:

“Dünya’mız ve Uzay” Temasında Yer Alan Mizahi Ögelerin Dağılımı (Öğrenci Çalışma Kitapları)

Yayınevi	Sınıf Seviyesi	Mizah Ögesi Sayısı	Mizah Ögesi Türü
Özel-2	2	0	
Milli Eğitim Bakanlığı	3	4	Yansıma (3), Tekerleme/ Uyaklı Sözcük (1)
Özel-3	3	5	Karikatür (5)
Özel-4	4	0	

“Güzel Ülkem Türkiye” Temasında Yer Alan Mizahi Ögeler

“Güzel Ülkem Türkiye” teması, 1. Sınıf kitapları, 2. sınıf Milli Eğitim Bakanlığı Yayınevi ve 3. sınıf Milli Eğitim Bakanlığı Yayınevi haricindeki kitaplarda yer almaktadır. Bu tema incelendiğinde; 4 kitabın “Güzel Ülkem Türkiye” temalarında toplam 2 mizah ögesi bulunduğu görülmektedir. Bu ögelerin tamamı 4. sınıf kitabında yer almaktadır. Yayınevi farklılığı açısından bakıldığında ise “Güzel Ülkem Türkiye” temasında yer alan mizah ögelerinin tamamı Milli Eğitim Bakanlığı Yayınevi’ne ait kitaplarda yer almaktadır.

“Güzel Ülkem Türkiye” temasında yer alan mizahi ögelerin dağılımı Tablo 34’te gösterilmektedir.

Tablo 34:

“Güzel Ülkem Türkiye” Temasında Yer Alan Mizahi Ögelerin Dağılımı (Öğrenci Çalışma Kitapları)

Yayınevi	Sınıf Seviyesi	Mizah Ögesi Sayısı	Mizah Ögesi Türü
Özel-2	2	0	
Özel-3	3	0	
Milli Eğitim Bakanlığı	4	2	Karikatür (1), Tekerleme/ Uyaklı Sözcük (1)
Özel-4	4	0	

“Eğitsel ve Sosyal Etkinlikler” Temasında Yer Alan Mizahi Ögeler

“Eğitsel ve Sosyal Etkinlikler” teması, 1. sınıf ve 2. sınıf Milli Eğitim Bakanlığı Yayınevi kitaplarında yer almaktadır. Bu tema incelendiğinde; 2 kitabın “Eğitsel ve Sosyal Etkinlikler” temalarında toplam 6 mizah ögesi bulunduğu görülmektedir. Mizah ögelerinin tamamı 1. sınıf kitabında yer almaktadır.

“Eğitsel ve Sosyal Etkinlikler” temasında yer alan mizahi ögelerin dağılımı Tablo 35’te gösterilmektedir.

Tablo 35:

“Eğitsel ve Sosyal Etkinlikler” Temasında Yer Alan Mizahi Ögelerin Dağılımı (Öğrenci Çalışma Kitapları)

Yayınevi	Sınıf Seviyesi	Mizah Ögesi Sayısı	Mizah Ögesi Türü
Milli Eğitim Bakanlığı	1	6	Tekerleme/ Uyaklı Sözcük (5), Karikatür (1)
Milli Eğitim Bakanlığı	2	0	

“Hayvanlar” Temasında Yer Alan Mizahi Ögeler

“Hayvanlar” teması sadece 3. sınıf Özel-3 Yayınevi kitabında yer almaktadır. Bu tema incelendiğinde kitapta toplam 1 mizah ögesinin olduğu görülmektedir.

“Hayvanlar” temasında yer alan mizahi ögelerin dağılımı Tablo 36’da gösterilmektedir.

Tablo 36:

“Hayvanlar” Temasında Yer Alan Mizahi Ögelerin Dağılımı (Öğrenci Çalışma Kitapları)

Yayınevi	Sınıf Seviyesi	Mizah Ögesi Sayısı	Mizah Ögesi Türü
Özel-3	3	1	Tekerleme/ Uyaklı Sözcük (1)

“Yenilik ve Gelişmeler” Temasında Yer Alan Mizahi Ögeler

“Yenilik ve Gelişmeler” teması sadece 4. sınıf Milli Eğitim Bakanlığı Yayınevi kitabında yer almaktadır. Bu tema incelendiğinde kitapta toplam 1 mizah ögesinin olduğu görülmektedir.

“Yenilik ve Gelişmeler” temasında yer alan mizahi ögelerin dağılımı Tablo 37’de gösterilmektedir.

Tablo 37:

“Yenilik ve Gelişmeler” Temasında Yer Alan Mizahi Ögelerin Dağılımı (Öğrenci Çalışma Kitapları)

Yayınevi	Sınıf Seviyesi	Mizah Ögesi Sayısı	Mizah Ögesi Türü
Milli Eğitim Bakanlığı	4	1	Fıkra (1)

“Bilim ve Yaşam” Temasında Yer Alan Mizahi Ögeler

“Bilim ve Yaşam” teması sadece 4. sınıf Özel-4 Yayınevi kitabında yer almaktadır. Bu tema incelendiğinde kitapta toplam 1 mizah ögesinin olduğu görülmektedir.

“Bilim ve Yaşam” temasında yer alan mizahi ögelerin dağılımı Tablo 38’de gösterilmektedir.

Tablo 38:

“Bilim ve Yaşam” Temasında Yer Alan Mizahi Ögelerin Dağılımı (Öğrenci Çalışma Kitapları)

Yayınevi	Sınıf Seviyesi	Mizah Ögesi Sayısı	Mizah Ögesi Türü
Özel-4	4	1	Karikatür (1)

“Masal Dünyası” Temasında Yer Alan Mizahi Ögeler

“Masal Dünyası” teması sadece 1. sınıf Özel-1 Yayınevi kitabında yer almaktadır. Bu tema incelendiğinde kitapta toplam 3 mizah ögesinin olduğu görülmektedir.

“Masal Dünyası” temasında yer alan mizahi ögelerin dağılımı Tablo 39’da gösterilmektedir.

Tablo 39:

“Masal Dünyası” Temasında Yer Alan Mizahi Ögelerin Dağılımı (Öğrenci Çalışma Kitapları)

Yayınevi	Sınıf Seviyesi	Mizah Ögesi Sayısı	Mizah Ögesi Türü
Özel-1	1	3	Karikatür (2), Tekerleme/ Uyaklı Sözcük (1)

“Sevgi” Temasında Yer Alan Mizahi Ögeler

“Sevgi” teması sadece 1. sınıf Özel-1 Yayınevi kitabında yer almaktadır. Bu tema incelendiğinde kitapta mizah ögesinin bulunmadığı görülmüştür.

“Sevgi” temasında yer alan mizahi ögelerin dağılımı Tablo 40’ta gösterilmektedir.

Tablo 40:

“Sevgi” Temasında Yer Alan Mizahi Ögelerin Dağılımı (Öğrenci Çalışma Kitapları)

Yayınevi	Sınıf Seviyesi	Mizah Ögesi Sayısı	Mizah Ögesi Türü
Özel-1	1	0	

Milli Eğitim Bakanlığı Yayınevi 1. Sınıf Türkçe Öğrenci Çalışma Kitabı’nda Yer Alan Mizah Ögelerinin Temalara Göre Dağılımı

Milli Eğitim Bakanlığı Yayınevi tarafından hazırlanan 1. sınıf Türkçe öğrenci çalışma kitabı mizah unsurları açısından incelenmiştir. Mizah unsurlarının temalara göre dağılımı aşağıdaki gibidir.

- “Birey ve Toplum” temasında (1. Tema) hiç mizahi unsura rastlanılmamıştır.
- “Atatürk” temasında (2. Tema) hiç mizahi unsura rastlanılmamıştır.
- “Üretim, Tüketim ve Verimlilik” temasında (3. Tema) hiç mizahi unsura rastlanılmamıştır.
- “Sağlık ve Çevre” temasında (4. Tema) hiç mizahi unsura rastlanılmamıştır.
- “Hayal Gücü” temasında (5. Tema) toplam 5 mizahi unsur yer aldığı görülmektedir. Bu unsurların 4’ü tekerleme/ uyaklı sözcük ve 1’i konuşurma/ kişileştirme türüne aittir.
- “Eğitsel ve Sosyal Etkinlikler” temasında (6. Tema) toplam 6 mizahi unsur yer aldığı görülmektedir. Bu unsurların 5’i tekerleme/ uyaklı sözcük, 1’i karikatür türüne aittir.
- “Değerlerimiz” temasında (7. Tema) toplam 4 mizahi unsur yer aldığı görülmektedir. Bu unsurların 2’si tekerleme/ uyaklı sözcük ve 2’si fıkra türüne aittir.
- “Oyun ve Spor” temasında (8. Tema) toplam 8 mizahi unsur yer aldığı görülmektedir. Bu unsurların tamamı karikatür türüne aittir.

Milli Eğitim Bakanlığı Yayınevi 1. sınıf Türkçe öğrenci çalışma kitabında yer alan mizahi ögelerin temalara göre dağılımı Tablo 41’de gösterilmiştir.

Tablo 41:

Milli Eğitim Bakanlığı Yayınevi 1. Sınıf Türkçe Öğrenci Çalışma Kitabı 'nda Yer Alan Mizahi Öğelerin Temalara Göre Dağılımı

Tema	Mizah Ögesi Sayısı	Mizah Ögesi Türü
Birey ve Toplum	0	
Atatürk	0	
Üretim, Tüketim ve Verimlilik	0	
Sağlık ve Çevre	0	
Hayal Gücü	5	Tekerleme/ Uyaklı Sözcük (4), Konuşturma/ Kişileştirme (1)
Eğitsel ve Sosyal Etkinlikler	6	Tekerleme/ Uyaklı Sözcük (5), Karikatür (1)
Değerlerimiz	4	Tekerleme/ Uyaklı Sözcük (2), Fıkra (2)
Oyun ve Spor	8	Karikatür (8)

Özel-1 Yayınevi 1. Sınıf Türkçe Öğrenci Çalışma Kitabı'nda Yer Alan Mizahi Öğelerin Temalara Göre Dağılımı

Özel-1 Yayınevi tarafından hazırlanan 1. sınıf Türkçe öğrenci çalışma kitabı mizah unsurları açısından incelenmiştir. Mizah unsurlarının temalara göre dağılımı aşağıdaki gibidir.

- “Birey ve Toplum” temasında (1. Tema) hiç mizahi unsura rastlanılmamıştır.
- “Oyun ve Spor” temasında (2. Tema) hiç mizahi unsura rastlanılmamıştır.
- “Üretim, Tüketim ve Verimlilik” temasında (3. Tema) hiç mizahi unsura rastlanılmamıştır.
- “Değerlerimiz” temasında (4. Tema) hiç mizahi unsura rastlanılmamıştır.
- “Masal Dünyası” temasında (5. Tema) toplam 3 mizahi unsur yer aldığı görülmektedir. Bu unsurların 2’si karikatür ve 1’i tekerleme/ uyaklı sözcük türüne aittir.
- “Atatürk” temasında (6. Tema) hiç mizahi unsura rastlanılmamıştır.

- “Sağlık ve Çevre” temasında (7. Tema) toplam 2 mizahi unsur yer aldığı görülmektedir. Bu unsurların 1’i karikatür ve 1’i ve tekerleme/ uyaklı sözcük türüne aittir.
- “Sevgi” temasında (8. Tema) hiç mizahi unsura rastlanılmamıştır.

Özel-1 Yayınevi 1. sınıf Türkçe öğrenci çalışma kitabında yer alan mizahi öğelerin temalara göre dağılımı Tablo 42’de gösterilmiştir.

Tablo 42:

Özel-1 Yayınevi 1. Sınıf Türkçe Öğrenci Çalışma Kitabı’nda Yer Alan Mizahi Öğelerin Temalara Göre Dağılımı

Tema	Mizah Ögesi Sayısı	Mizah Ögesi Türü
Birey ve Toplum	0	
Oyun ve Spor	0	
Üretim, Tüketim ve Verimlilik	0	
Değerlerimiz	0	
Masal Dünyası	3	Karikatür (2), Tekerleme/ Uyaklı Sözcük (1)
Atatürk	0	
Sağlık ve Çevre	2	Karikatür (1), Tekerleme/ Uyaklı Sözcük (1)
Sevgi	0	

Milli Eğitim Bakanlığı Yayınevi 2. Sınıf Türkçe Öğrenci Çalışma Kitabı'nda Yer Alan Mizahi Öğelerin Temalara Göre Dağılımı

Milli Eğitim Bakanlığı Yayınevi tarafından hazırlanan 2. sınıf Türkçe öğrenci çalışma kitabı mizah unsurları açısından incelenmiştir. Mizah unsurlarının temalara göre dağılımı aşağıdaki gibidir.

- “Birey ve Toplum” temasında (1. Tema) toplam 4 mizahi unsur yer aldığı görülmektedir. Bu unsurların tamamı karikatür türüne aittir.
- “Atatürk” temasında (2. Tema) hiç mizahi unsura rastlanılmamıştır.
- “Üretim, Tüketim ve Verimlilik” temasında (3. Tema) toplam 7 mizahi unsur yer aldığı görülmektedir. Bu unsurların tamamı tekerleme/ uyaklı sözcük türüne aittir.
- “Oyun ve Spor” temasında (4. Tema) toplam 6 mizahi unsur yer aldığı görülmektedir. Bu unsurların tamamı yansıma türüne aittir.
- “Hayal Gücü” temasında (5. Tema) hiç mizahi unsura rastlanılmamıştır.
- “Sağlık ve Çevre” temasında (6. Tema) toplam 1 mizahi unsur yer aldığı görülmektedir. Bu unsur konuşurma/ kişileştirme türüne aittir.
- “Değerlerimiz” temasında (7. Tema) toplam 3 mizahi unsur yer aldığı görülmektedir. Bu unsurların tamamı karikatür türüne aittir.
- “Eğitsel ve Sosyal Etkinlikler” temasında (8. Tema) hiç mizahi unsura rastlanılmamıştır.

Milli Eğitim Bakanlığı Yayınevi 2. sınıf Türkçe öğrenci çalışma kitabında yer alan mizahi öğelerin temalara göre dağılımı Tablo 43'te gösterilmiştir.

Tablo 43:

Milli Eğitim Bakanlığı Yayinevi 2. Sınıf Türkçe Öğrenci Çalışma Kitabı'nda Yer Alan Mizahi Öğelerin Temalara Göre Dağılımı

Tema	Mizah Ögesi Sayısı	Mizah Ögesi Türü
Birey ve Toplum	4	Karikatür (4)
Atatürk	0	
Üretim, Tüketim ve Verimlilik	7	Tekerleme/ Uyaklı Sözcük (7)
Oyun ve Spor	6	Yansıma (6)
Hayal Gücü	0	
Sağlık ve Çevre	1	Konuşturma/ Kişileştirme (1)
Değerlerimiz	3	Karikatür (3)
Eğitsel ve Sosyal Etkinlikler	0	

Özel-2 Yayinevi 2. Sınıf Türkçe Öğrenci Çalışma Kitabı'nda Yer Alan Mizah Öğelerinin Temalara Göre Dağılımı

Özel-2 Yayinevi tarafından hazırlanan 2. sınıf Türkçe öğrenci çalışma kitabı mizah unsurları açısından incelenmiştir. Mizah unsurlarının temalara göre dağılımı aşağıdaki gibidir.

- “Birey ve Toplum” temasında (1. Tema) hiç mizahi unsura rastlanılmamıştır.
- “Atatürk” temasında (2. Tema) hiç mizahi unsura rastlanılmamıştır.
- “Sağlık ve Çevre” temasında (3. Tema) hiç mizahi unsura rastlanılmamıştır.
- “Üretim, Tüketim ve Verimlilik” temasında (4. Tema) hiç mizahi unsura rastlanılmamıştır.
- “Dünya’mız ve Uzay” temasında (5. Tema) hiç mizahi unsura rastlanılmamıştır.
- “Değerlerimiz” temasında (6. Tema) toplam 1 mizahi unsur yer aldığı görülmektedir. Bu unsur fıkra türüne aittir.

- “Oyun ve Spor” temasında (7. Tema) toplam 1 mizahi unsur yer aldığı görülmektedir. Bu unsur tekerleme/ uyaklı sözcük türüne aittir.
- “Güzel Ülkem Türkiye” temasında (8. Tema) hiç mizahi unsura rastlanılmamıştır.

Özel-2 Yayınevi 2. sınıf Türkçe öğrenci çalışma kitabında yer alan mizahi öğelerin temalara göre dağılımı Tablo 44’te gösterilmiştir.

Tablo 44:

Özel-2 Yayınevi 2. Sınıf Türkçe Ders Kitabında Yer Alan Mizahi Öğelerin Temalara Göre Dağılımı

Tema	Mizah Ögesi Sayısı	Mizah Ögesi Türü
Birey ve Toplum	0	
Atatürk	0	
Sağlık ve Çevre	0	
Üretim, Tüketim ve Verimlilik	0	
Dünya’mız ve Uzay	0	
Değerlerimiz	1	Fıkra (1)
Oyun ve Spor	1	Tekerleme/ Uyaklı Sözcük (1)
Güzel Ülkem Türkiye	0	

Milli Eğitim Bakanlığı Yayınevi 3. Sınıf Türkçe Öğrenci Çalışma Kitabı’nda Yer Alan Mizahi Öğelerin Temalara Göre Dağılımı

Milli Eğitim Bakanlığı Yayınevi tarafından hazırlanan 3. sınıf Türkçe öğrenci çalışma kitabı mizah unsurları açısından incelenmiştir. Mizah unsurlarının temalara göre dağılımı aşağıdaki gibidir.

- “Birey ve Toplum” temasında (1. Tema) hiç mizahi unsura rastlanılmamıştır.
- “Atatürk” temasında (2. Tema) hiç mizahi unsura rastlanılmamıştır.
- “Hayal Gücü” temasında (3. Tema) toplam 8 mizahi unsur yer aldığı görülmektedir. Bu unsurların 7’si karikatür ve 1’i tekerleme/ uyaklı sözcük türüne aittir.
- “Oyun ve Spor” temasında (4. Tema) hiç mizahi unsura rastlanılmamıştır.

- “Sağlık ve Çevre” temasında (5. Tema) toplam 1 mizahi unsur yer aldığı görülmektedir. Bu unsur karikatür türüne aittir.
- “Değerlerimiz” temasında (6. Tema) toplam 3 mizahi unsur yer aldığı görülmektedir. Bu unsurların 2’si karikatür ve 1’i fıkra türüne aittir.
- “Dünya’mız ve Uzay” temasında (7. Tema) toplam 4 mizahi unsur yer aldığı görülmektedir. Bu unsurların 3’ü yansıma ve 1’i tekerleme/ uyaklı sözcük türüne aittir.
- “Üretim, Tüketim ve Verimlilik” temasında (8. Tema) hiç mizahi unsura rastlanılmamıştır.

Milli Eğitim Bakanlığı Yayınevi 3. sınıf Türkçe öğrenci çalışma kitabında yer alan mizahi öğelerin temalara göre dağılımı Tablo 45’te gösterilmiştir.

Tablo 45:

Milli Eğitim Bakanlığı Yayınevi 3. Sınıf Türkçe Öğrenci Çalışma Kitabı’nda Yer Alan Mizahi Öğelerin Temalara Göre Dağılımı

Tema	Mizah Ögesi Sayısı	Mizah Ögesi Türü
Birey ve Toplum	0	
Atatürk	0	
Hayal Gücü	8	Karikatür (7), Tekerleme/ Uyaklı Sözcük (1)
Oyun ve Spor	0	
Sağlık ve Çevre	1	Karikatür (1)
Değerlerimiz	3	Karikatür (2), Fıkra (1)
Dünya’mız ve Uzay	4	Yansıma (3), Tekerleme/ Uyaklı Sözcük (1)
Üretim, Tüketim ve Verimlilik	0	

Özel-3 Yayınevi 3. Sınıf Türkçe Öğrenci Çalışma Kitabı’nda Yer Alan Mizahi Öğelerin Temalara Göre Dağılımı

Özel-3 Yayınevi tarafından hazırlanan 3. sınıf Türkçe öğrenci çalışma kitabı mizah unsurları açısından incelenmiştir. Mizah unsurlarının temalara göre dağılımı aşağıdaki gibidir.

- “Birey ve Toplum” temasında (1. Tema) hiç mizahi unsura rastlanılmamıştır.
- “Atatürk” temasında (2. Tema) hiç mizahi unsura rastlanılmamıştır.
- “Hayal Gücü” temasında (3. Tema) toplam 4 mizahi unsur yer aldığı görülmektedir. Bu unsurların tamamı karikatür türüne aittir.
- “Hayvanlar” temasında (4. Tema) toplam 1 mizahi unsur yer aldığı görülmektedir. Bu unsur tekerleme/ uyaklı sözcük türüne aittir.
- “Dünya’mız ve Uzay” temasında (5. Tema) toplam 5 mizahi unsur yer aldığı görülmektedir. Bu unsurların tamamı karikatür türüne aittir.
- “Sağlık ve Çevre” temasında (6. Tema) hiç mizahi unsura rastlanılmamıştır.
- “Değerlerimiz” temasında (7. Tema) toplam 4 mizahi unsur yer aldığı görülmektedir. Bu unsurların tamamı karikatür türüne aittir.
- “Güzel Ülkem Türkiye” temasında (8. Tema) hiç mizahi unsura rastlanılmamıştır.

Özel-3 Yayınevi 3. sınıf Türkçe öğrenci çalışma kitabında yer alan mizahi öğelerin temalara göre dağılımı Tablo 46’da gösterilmiştir.

Tablo 46:

Özel-3 Yayınevi 3. Sınıf Türkçe Öğrenci Çalışma Kitabı’nda Yer Alan Mizahi Öğelerin Temalara Göre Dağılımı

Tema	Mizah Ögesi Sayısı	Mizah Ögesi Türü
Birey ve Toplum	0	
Atatürk	0	
Hayal Gücü	4	Karikatür (4)
Hayvanlar	1	Tekerleme/ Uyaklı Sözcük (1)
Dünya’mız ve Uzay	5	Karikatür (5)
Sağlık ve Çevre	0	
Değerlerimiz	4	Karikatür (4)
Güzel Ülkem Türkiye	0	

Milli Eğitim Bakanlığı Yayınevi 4. Sınıf Türkçe Öğrenci Çalışma Kitabı’nda Yer Alan Mizahi Öğelerin Temalara Göre Dağılımı

Milli Eğitim Bakanlığı Yayınevi tarafından hazırlanan 4. sınıf Türkçe öğrenci çalışma kitabı mizah unsurları açısından incelenmiştir. Mizah unsurlarının temalara göre dağılımı aşağıdaki gibidir.

- “Birey ve Toplum” temasında (1. Tema) toplam 5 mizahi unsur yer aldığı görülmektedir. Bu unsurların 2’si karikatür, 2’si fıkra ve 1’i tekerleme/ uyaklı sözcük türüne aittir.
- “Atatürk” temasında (2. Tema) hiç mizahi unsura rastlanılmamıştır.
- “Üretim, Tüketim ve Verimlilik” temasında (3. Tema) toplam 11 mizahi unsur yer aldığı görülmektedir. Bu unsurların 6’sı deyim/ atasözü, 2’si tekerleme/ uyaklı sözcük, 1’i taklit ve 1’i karikatür türüne aittir. Ayrıca bu temada; gerçek dışılık/ hayali durum türüne ait 1 mizah ögesi yer almaktadır.
- “Yenilikler ve Gelişmeler” temasında (4. Tema) toplam 1 mizahi unsur yer aldığı görülmektedir. Bu unsur fıkra türüne aittir.
- “Sağlık ve Çevre” temasında (5. Tema) toplam 4 mizahi unsur yer aldığı görülmektedir. Bu unsurların tamamı karikatür türüne aittir.
- “Güzel Ülkem Türkiye” temasında (6. Tema) toplam 2 mizahi unsur yer aldığı görülmektedir. Bu unsurların 1’i tekerleme/ uyaklı sözcük ve 1’i karikatür türüne aittir.
- “Değerlerimiz” temasında (7. Tema) toplam 1 mizahi unsur yer aldığı görülmektedir. Bu unsur karikatür türüne aittir.
- “Hayal Gücü” temasında (8. Tema) toplam 7 mizahi unsur yer aldığı görülmektedir. Bu unsurların 2’si ünlem, 1’i tekerleme/ uyaklı sözcük, 1’i abartma, 1’i karikatür, 1’i yansıma ve 1’i ikileme/ pekiştirme türüne aittir.

Milli Eğitim Bakanlığı Yayınevi 4. sınıf Türkçe öğrenci çalışma kitabında yer alan mizahi öğelerin temalara göre dağılımı Tablo 47’de gösterilmiştir.

Tablo 47:

Milli Eğitim Bakanlığı Yayınevi 4. Sınıf Türkçe Öğrenci Çalışma Kitabı'nda Yer Alan Mizahi Öğelerin Temalara Göre Dağılımı

Tema	Mizah Ögesi Sayısı	Mizah Ögesi Türü
Birey ve Toplum	5	Karikatür (2), Fıkra (2), Tekerleme/ Uyaklı Sözcük (1)
Atatürk	0	
Üretim, Tüketim ve Verimlilik	11	Deyim/ Atasözü (6), Tekerleme/ Uyaklı Sözcük (2), Ses Değiştirme (1), Karikatür (1), Gerçek Dışılık/ Hayali Durum (1)
Yenilikler ve Gelişmeler	1	Fıkra (1)
Sağlık ve Çevre	4	Karikatür (4)
Güzel Ülkem Türkiye	2	Karikatür (1), Tekerleme/ Uyaklı Sözcük (1)
Değerlerimiz	1	Karikatür (1)
Hayal Gücü	7	Ünlem (2), Tekerleme/ Uyaklı Sözcük (1), Abartma (1), Karikatür (1), Yansıma (1), İkileme/ Pekiştirme (1)

Özel-4 Yayınevi 4. Sınıf Türkçe Öğrenci Çalışma Kitabı'nda Yer Alan Mizahi Öğelerin Temalara Göre Dağılımı

Özel-4 Yayınevi tarafından hazırlanan 4. sınıf Türkçe öğrenci çalışma kitabı mizah unsurları açısından incelenmiştir. Mizah unsurlarının temalara göre dağılımı aşağıdaki gibidir.

- “Birey ve Toplum” temasında (1. Tema) hiç mizahi unsura rastlanılmamıştır.
- “Atatürk” temasında (2. Tema) hiç mizahi unsura rastlanılmamıştır.
- “Sağlık ve Çevre” temasında (3. Tema) hiç mizahi unsura rastlanılmamıştır.
- “Üretim, Tüketim ve Verimlilik” temasında (4. Tema) hiç mizahi unsura rastlanılmamıştır.
- “Bilim ve Yaşam” temasında (5. Tema) toplam 1 mizahi unsur yer aldığı görülmektedir. Bu unsur karikatür türüne aittir.

- “Değerlerimiz” temasında (6. Tema) hiç mizahi unsura rastlanılmamıştır.
- “Güzel Ülkem Türkiye” temasında (7. Tema) hiç mizahi unsura rastlanılmamıştır.
- “Dünya’mız ve Uzay” temasında (8. Tema) hiç mizahi unsura rastlanılmamıştır.

Özel-4 Yayınevi 4. sınıf Türkçe öğrenci çalışma kitabında yer alan mizahi öğelerin temalara göre dağılımı Tablo 48’de gösterilmiştir.

Tablo 48:

Özel-4 Yayınevi 4. Sınıf Türkçe Öğrenci Çalışma Kitabı’nda Yer Alan Mizahi Öğelerin Temalara Göre Dağılımı

Tema	Mizah Ögesi Sayısı	Mizah Ögesi Türü
Birey ve Toplum	0	
Atatürk	0	
Sağlık ve Çevre	0	
Üretim, Tüketim ve Verimlilik	0	
Bilim ve Yaşam	1	Karikatür (1)
Değerlerimiz	0	
Güzel Ülkem Türkiye	0	
Dünya’mız ve Uzay	0	

İlkokul Türkçe Ders Kitaplarında Yer Alan Mizahi Öğelerin Yayınevlerine Göre Dağılımı

Bu bölümde; “İlkokul Türkçe ders kitaplarında yer alan mizahi öğeler, yayınevlerine göre nasıl bir dağılım göstermektedir?” alt problemine ilişkin elde edilen bulgular yer almaktadır.

Milli Eğitim Bakanlığı Yayınevi 1. Sınıf Türkçe Ders Kitabı’nda Yer Alan Mizahi Öğelerin Dağılımı

Milli Eğitim Bakanlığı Yayınevi tarafından hazırlanan 1. sınıf Türkçe ders kitabı mizah unsurları açısından incelendiğinde; kitabın tamamında toplam 114 mizah unsuru yer aldığı görülmüştür. Mizah unsurlarının 72'si karikatür, 14'ü tekerleme/ uyaklı sözcük, 9'u yansıma sözcük, 7'si konuşturma/ kişileştirme, 2'si ünlem, 2'si dalga geçme/ alay etme, 1'i monolog, 1'i fıkra, 1'i mecaz/ kinayeli ifade, türüne aittir. Ayrıca isimlendirme türüne ait 2, gerçek dışılık/ hayali durum türüne ait 3 mizah unsuru da dikkat çekmektedir.

Milli Eğitim Bakanlığı Yayınevi 1. sınıf Türkçe ders kitabında yer alan mizahi öğelerin dağılımı Tablo 49'da gösterilmiştir.

Tablo 49:

Milli Eğitim Bakanlığı Yayınevi 1. Sınıf Türkçe Ders Kitabı'nda Yer Alan Mizahi Öğelerin Dağılımı

Mizah Ögesi Türü	Sayısı
Benzetme	0
Karikatür	72
Yansıma	9
Tekerleme/ Uyaklı Sözcük	14
Deyim/ Atasözü	0
Tezat	0
Fıkra	1
Monolog	1
Yanlış Telaffuz	0
Yanlış Anlama	0
Abartma	0
Ünlem	2
Dalga Geçme/ Alay Etme	2
Mecaz/ Kinayeli İfade	1
Taklit	0
Yöresel Söyleyiş	0
İkileme/ Pekiştirme	0
Konuşturma/ Kişileştirme	7
İsimlendirme	2
Gerçek Dışılık/ Hayali Durum	3
TOPLAM	114

Yukarıda yer alan verilere göre Milli Eğitim Bakanlığı Yayınevi 1. sınıf Türkçe ders kitabında en fazla karikatür türüne ait mizah unsuru bulunmaktadır. Bunun nedeni; birinci sınıf düzeyinde kitapta metinlerden çok çizgi çalışmaları, ses tanıtımları gibi çalışmaların

çoğunlukta olmasıdır. Birinci sınıfın, özellikle ilk aylarının okuma yazma öğretimi çalışmalarıyla geçmesi nedeniyle metinlere değil görsel öğelere fazlaca yer verilmiştir. Bu nedenle birinci sınıf kitabında, mizah unsurlarından karikatür, diğer öğelere nazaran daha fazla bulunmaktadır.

Kitapta karikatürlerden sonra en fazla bulunan mizah unsuru tekerleme/ uyaklı sözcüklerdir. 2005 ilkokul öğretim programında, ilkokuma yazma öğretiminde, ses temelli cümle yöntemi benimsenmiştir. Bu nedenle, birinci sınıf kitabında mizah unsuru olarak tekerleme/ uyaklı sözcüklerin fazla sayıda olması, okuma yazma öğretimi çalışmalarının devam ediyor olması ile ilgilidir. Çünkü ses temelli cümle yöntemi ile okuma yazma öğretiminde tekerlemeler, şarkılar, şiirler gibi belirgin ses özellikleri olan uyaklı sözcükler çokça kullanılmaktadır.

Kitapta yer alan diğer bir mizah türü de yansıma sözcüklerdir. Yansıma sözcüklerin kullanılması da okuma yazma öğretim yönteminin sese dayalı olmasıyla alakalıdır. Örnek vermek gerekirse; “ü” sesinin öğretiminde horoz sesi taklit edilerek ve ettirilerek öğretim ortamında kullanılmıştır. Çünkü öğrencinin sesi hissetmesi için yansıma sözcüklere ihtiyaç vardır.

Yukarıda açıklanan mizah türlerinden başka kitapta konuşurma/ kişileştirme, ünlem, dalga geçme/ alay etme, monolog, fıkra ve mecaz/ kinayeli ifadeler de yer verildiği görülmektedir. Bu türlere ait unsurların az sayıda bulunmasının yanı sıra benzetme, deyim/atasözü, tezat, yanlış telaffuz, yanlış anlama, abartma, taklit, yöresel söyleyişler ve ikileme gibi mizahi özellik taşıyan unsurlara ise yer verilmediği görülmektedir.

Özel-1 Yayınevi 1. Sınıf Türkçe Ders Kitabı’nda Yer Alan Mizahi Öğelerin Dağılımı

Özel-1 Yayınevi tarafından hazırlanan 1. sınıf Türkçe ders kitabı mizah unsurları açısından incelendiğinde; kitabın tamamında toplam 69 mizah unsuru yer aldığı görülmüştür. Mizah unsurlarının 45’i karikatür, 13’ü tekerleme/ uyaklı sözcük, 5’i yansıma sözcük, 3’ü konuşurma/ kişileştirme, 1’i benzetme, 1’i isimlendirme ve 1’i fıkra türüne aittir.

Özel-1 Yayınevi 1. sınıf Türkçe ders kitabında yer alan mizahi öğelerin dağılımı Tablo 50’de gösterilmiştir.

Tablo 50:

Özel-1 Yayınevi 1. Sınıf Türkçe Ders Kitabı'nda Yer Alan Mizahi Öğelerin Dağılımı

Mizah Ögesi Türü	Sayısı
Benzetme	1
Karikatür	45
Yansıma	5
Tekerleme/ Uyaklı Sözcük	13
Deyim/ Atasözü	0
Tezat	0
Fıkra	1
Monolog	0
Yanlış Telaffuz	0
Yanlış Anlama	0
Abartma	0
Ünlem	0
Dalga Geçme/ Alay Etme	0
Mecaz/ Kinayeli İfade	0
Taklit	0
Yöresel Söyleyiş	0
İkileme/ Pekiştirme	0
Konuşturma/ Kişileştirme	3
İsimlendirme	1
Gerçek Dışılık/ Hayali Durum	0
TOPLAM	69

Yukarıda yer alan verilere göre Özel-1 Yayınevi 1. sınıf Türkçe ders kitabında en fazla karikatür türüne ait mizah unsuru bulunmaktadır. Bunun nedeni; birinci sınıf düzeyinde kitapta metinlerden çok çizgi çalışmaları, ses tanıtımları gibi çalışmaların çoğunlukta olmasıdır. Birinci sınıfın, özellikle ilk aylarının okuma yazma öğretimi çalışmalarıyla geçmesi nedeniyle metinlere değil görsel öğelere fazlaca yer verilmiştir. Bu nedenle birinci sınıf kitabında, mizah unsurlarından karikatür, diğer öğelere nazaran daha fazla bulunmaktadır.

Kitapta karikatürlerden sonra en fazla bulunan mizah unsuru tekerleme/ uyaklı sözcüklerdir. 2005 ilköğretim programında, ilköğretil yazma öğretiminde, ses temelli cümle yöntemi benimsenmiştir. Bu nedenle, birinci sınıf kitabında mizah unsuru olarak tekerleme/ uyaklı sözcüklerin fazla sayıda olması, okuma yazma öğretimi çalışmalarının devam ediyor olması ile ilgilidir. Çünkü ses temelli cümle yöntemi ile okuma yazma öğretiminde tekerlemeler, şarkılar, şiirler gibi belirgin ses özellikleri olan uyaklı sözcükler çokça kullanılmaktadır.

Kitapta yer alan diğer bir mizah türü de yansıma sözcüklerdir. Yansıma sözcüklerin kullanılması da okuma yazma öğretim yönteminin sese dayalı olmasıyla alakalıdır. Örnek vermek gerekirse; “ü” sesinin öğretiminde horoz sesi taklit edilerek ve ettirilerek öğretim ortamında kullanılmıştır. Çünkü öğrencinin sesi hissetmesi için yansıma sözcüklere ihtiyaç vardır.

Yukarıda açıklanan mizah türlerinden başka kitapta konuşurma/ kişileştirme, benzetme ve fıkra gibi mizah içerikli unsurlara da yer verildiği görülmektedir. Bu türlere ait unsurların az sayıda bulunmasının yanı sıra deyim/ atasözü, tezat, monolog, yanlış telaffuz, yanlış anlama, abartma, ünlem, dalga geçme/ alay etme, mecaz/ kinayeli ifadeler, taklit, yöresel söyleyişler ve ikileme gibi mizahi özellik taşıyan unsurlara ise yer verilmediği görülmektedir.

Milli Eğitim Bakanlığı Yayinevi 2. Sınıf Türkçe Ders Kitabı'nda Yer Alan Mizahi Öğelerin Dağılımı

Milli Eğitim Bakanlığı Yayinevi tarafından hazırlanan 2. sınıf Türkçe ders kitabı mizah unsurları açısından incelendiğinde; kitabın tamamında toplam 102 mizah unsuru yer aldığı görülmüştür. Mizah unsurlarının 61'i karikatür, 9'u tekerleme/ uyaklı sözcük, 6'sı yanlış anlama, 5'i konuşurma/ kişileştirme, 4'ü mecaz/ kinayeli ifade, 4'ü ikileme/ pekiştirme, 3'ü yansıma sözcükler, 2'si benzetme, 1'i monolog, 1'i fıkra ve 1'i dalga geçme/ alay etme türüne aittir. Ayrıca isimlendirme türüne ait 4, gerçek dışılık/ hayali durum türüne ait 1 mizah unsuru da dikkat çekmektedir.

Milli Eğitim Bakanlığı Yayinevi 2. sınıf Türkçe ders kitabında yer alan mizahi öğelerin dağılımı Tablo 51'de gösterilmiştir.

Tablo 51:

Milli Eğitim Bakanlığı Yayinevi 2. Sınıf Türkçe Ders Kitabı 'nda Yer Alan Mizahi Ögelerin Dağılımı

Mizah Ögesi Türü	Sayısı
Benzetme	2
Karikatür	61
Yansıma	3
Tekerleme/ Uyaklı Sözcük	9
Deyim/ Atasözü	0
Tezat	0
Fıkra	1
Monolog	1
Yanlış Telaffuz	0
Yanlış Anlama	6
Abartma	0
Ünlem	0
Dalga Geçme/ Alay Etme	1
Mecaz/ Kinayeli İfade	4
Taklit	0
Yöresel Söyleyiş	0
İkileme/ Pekiştirme	4
Konuşturma/ Kişileştirme	5
İsimlendirme	4
Gerçek Dışılık/ Hayali Durum	1
TOPLAM	102

Yukarıda yer alan verilere göre Milli Eğitim Bakanlığı Yayinevi 2. sınıf Türkçe ders kitabında en fazla karikatür türüne ait mizah unsuru bulunmaktadır. Bunun nedeni; görsel ögelerin kitapta fazlaca kullanılmış olmasıdır. İlkokul çağı çocuklarının öğrenmelerine ve derse olan tutumlarına olumlu katkı yapan resim, fotoğraf, karikatür gibi görsel öğeler eğitimsel açıdan ve çocukların gelişim özellikleri göz önünde bulundurularak ilkokul ders kitaplarında yoğun bir şekilde kullanıldığı için mizahi içerikli unsurların başında karikatürler gelmektedir.

Karikatürlerden başka kitapta; tekerleme/ uyaklı sözcük, yanlış anlama, konuşturma/ kişileştirme, fıkra, dalga geçme/ alay etme, mecaz/ kinayeli ifade, ikileme/ pekiştirme, yansıma sözcükler, benzetme ve monolog gibi mizah unsurları da az sayıda yer almaktadır. Bununla birlikte kitapta; deyim/ atasözü, tezat, yanlış telaffuz, abartma, ünlem, taklit ve yöresel söyleyişler gibi mizah unsurlarına yer verilmediği görülmektedir.

Özel-2 Yayınevi 2. Sınıf Türkçe Ders Kitabı'nda Yer Alan Mizahi Öğelerin Dağılımı

Özel-2 Yayınevi tarafından hazırlanan 2. sınıf Türkçe ders kitabı mizah unsurları açısından incelendiğinde; kitabın tamamında toplam 28 mizah unsuru yer aldığı görülmüştür. Mizah unsurlarının 10'u karikatür, 5'i konuşturma/ kişileştirme, 3'ü benzetme, 3'ü yansıma, 2'si mecaz/ kinayeli ifade, 1'i tekerleme/ uyaklı sözcük, 1'i dalga geçme/ alay etme ve 1'i ikileme/ pekiştirme sözcükleri türüne aittir. Ayrıca gerçek dışılık/ hayali durum türüne ait 2 mizah unsuru da dikkat çekmektedir.

Özel-2 Yayınevi 2. sınıf Türkçe ders kitabında yer alan mizahi öğelerin dağılımı Tablo 52'de gösterilmiştir.

Tablo 52:

Özel-2 Yayınevi 2. Sınıf Türkçe Ders Kitabı'nda Yer Alan Mizahi Öğelerin Dağılımı

Mizah Ögesi Türü	Sayısı
Benzetme	3
Karikatür	10
Yansıma	3
Tekerleme/ Uyaklı Sözcük	1
Deyim/ Atasözü	0
Tezat	0
Fıkra	0
Monolog	0
Yanlış Telaffuz	0
Yanlış Anlama	0
Abartma	0
Ünlem	0
Dalga Geçme/ Alay Etme	1
Mecaz/ Kinayeli İfade	2
Taklit	0
Yöresel Söyleyiş	0
İkileme/ Pekiştirme	1
Konuşturma/ Kişileştirme	5
İsimlendirme	0
Gerçek Dışılık/ Hayali Durum	2
TOPLAM	28

Yukarıda yer alan verilere göre Özel-2 Yayınevi 2. Sınıf Türkçe ders kitabında en fazla karikatür türüne ait mizah unsuru bulunmaktadır.

Kitapta; karikatürlerden başka benzetme, tekerleme/ uyaklı sözcük, konuşturma/ kişileştirme, dalga geçme/ alay etme, mecaz/ kinayeli ifade, yansıma sözcükler, ikileme/ pekiştirme ifadeleri de çok az sayıda yer almaktadır. Bununla birlikte; deyim/ atasözü, tezat, monolog, yanlış telaffuz, yanlış anlama, abartma, ünlem, fıkra, taklit ve yöresel söyleyişler türlerine ait mizahi unsura yer verilmediği görülmektedir.

Milli Eğitim Bakanlığı Yayınevi 3. Sınıf Türkçe Ders Kitabı'nda Yer Alan Mizahi Öğelerin Dağılımı

Milli Eğitim Bakanlığı Yayınevi tarafından hazırlanan 3. sınıf Türkçe ders kitabı mizah unsurları açısından incelendiğinde; kitabın tamamında toplam 121 mizah unsuru yer aldığı görülmüştür. Mizah unsurlarının 39'u karikatür, 13'ü benzetme, 12'si tekerleme/ uyaklı sözcük, 11'i deyim/ atasözü, 9'u mecaz/ kinayeli ifade, 8'i yansıma, 7'si ünlem, 5'i abartma, 5'i ikileme/ pekiştirme, 4'ü dalga geçme/ alay etme, 3'ü monolog, 2'si konuşurma/ kişileştirme ve 1'i yanlış anlama türüne aittir. Ayrıca gerçek dışılık/ hayali durum türüne ait 2 mizah unsuru da dikkat çekmektedir.

Milli Eğitim Bakanlığı Yayınevi 3. sınıf Türkçe ders kitabında yer alan mizahi öğelerin dağılımı Tablo 53'te gösterilmiştir.

Tablo 53:

Milli Eğitim Bakanlığı Yayınevi 3. Sınıf Türkçe Ders Kitabı'nda Yer Alan Mizahi Öğelerin Dağılımı

Mizah Ögesi Türü	Sayısı
Benzetme	13
Karikatür	39
Yansıma	8
Tekerleme/ Uyaklı Sözcük	12
Deyim/ Atasözü	11
Tezat	0
Fıkra	0
Monolog	3
Yanlış Telaffuz	0
Yanlış Anlama	1
Abartma	5
Ünlem	7
Dalga Geçme/ Alay Etme	4
Mecaz/ Kinayeli İfade	9
Taklit	0
Yöresel Söyleyiş	0
İkileme/ Pekiştirme	5
Konuşurma/ Kişileştirme	2
İsimlendirme	0
Gerçek Dışılık/ Hayali Durum	2
TOPLAM	121

Yukarıda yer alan verilere göre Milli Eğitim Bakanlığı Yayinevi 3. sınıf Türkçe ders kitabında en fazla karikatür türüne ait mizah unsuru bulunmaktadır. Bunun nedeni; görsel öğelerin kitapta fazlaca kullanılmış olmasıdır. İlkokul çağı çocuklarının öğrenmelerine ve derse olan tutumlarına olumlu katkı yapan resim, fotoğraf, karikatür gibi görsel öğeler eğitimsel açıdan ve çocukların gelişim özellikleri göz önünde bulundurularak ilkokul ders kitaplarında yoğun bir şekilde kullanıldığı için mizahi içerikli unsurların başında karikatürler gelmektedir.

Karikatürlerden başka kitapta; benzetme, tekerleme/ uyaklı sözcükler, deyim/ atasözü, monolog, yanlış anlama, abartma, konuşturma/ kişileştirme, ünlem, dalga geçme/ alay etme, mecaz/ kinayeli ifade, yansıma sözcükler ve ikileme/ pekiştirme ifadelerine ait mizah unsurları yer almaktadır. Bununla birlikte kitapta yer almayan mizah unsurlarını şöyle sıralamak mümkündür: tezat, yanlış telaffuz, fıkra, taklit, yöresel söyleyişler.

Özel-3 Yayinevi 3. Sınıf Türkçe Ders Kitabı'nda Yer Alan Mizahi Öğelerin Dağılımı

Özel-3 Yayinevi tarafından hazırlanan 3. sınıf Türkçe ders kitabı mizah unsurları açısından incelendiğinde; kitabın tamamında toplam 72 mizah unsuru yer aldığı görülmüştür. Mizah unsurlarının 31'i karikatür, 8'i benzetme, 5'i yansıma, 5'i tekerleme/ uyaklı sözcük, 4'ü mecaz/ kinayeli ifade, 3'ü konuşturma/ kişileştirme, 3'ü ünlem, 3'ü ikileme/ pekiştirme, 2'si monolog, 1'i deyim/ atasözü, 1'i taklit, 1'i abartma ve 1'i fıkra türüne aittir. Ayrıca gerçek dışılık/ hayali durum türüne ait 3, isimlendirme türüne ait 1 mizah unsuru da dikkat çekmektedir.

Özel-3 Yayinevi 3. sınıf Türkçe ders kitabında yer alan mizahi öğelerin dağılımı Tablo 54'te gösterilmiştir.

Tablo 54:

Özel-3 Yayınevi 3. Sınıf Türkçe Ders Kitabı'nda Yer Alan Mizahi Öğelerin Dağılımı

Mizah Öğesi Türü	Sayısı
Benzetme	8
Karikatür	31
Yansıma	5
Tekerleme/ Uyaklı Sözcük	5
Deyim/ Atasözü	1
Tezat	0
Fıkra	1
Monolog	2
Yanlış Telaffuz	0
Yanlış Anlama	0
Abartma	1
Ünlem	3
Dalga Geçme/ Alay Etme	0
Mecaz/ Kinayeli İfade	4
Taklit	1
Yöresel Söyleyiş	0
İkileme/ Pekiştirme	3
Konuşturma/ Kişileştirme	3
İsimlendirme	1
Gerçek Dışılık/ Hayali Durum	3
TOPLAM	72

Yukarıda yer alan mizah türleri dışında, mizahi anlatımı sağlamak için kullanılan; tezat, yanlış telaffuz, yanlış anlama, dalga geçme/ alay etme ve yöresel söyleyişler gibi türlere kitapta yer verilmediği görülmektedir.

Milli Eğitim Bakanlığı Yayınevi 4. Sınıf Türkçe Ders Kitabı'nda Yer Alan Mizahi Öğelerin Dağılımı

Milli Eğitim Bakanlığı Yayınevi tarafından hazırlanan 4. sınıf Türkçe ders kitabı mizah unsurları açısından incelendiğinde; kitabın tamamında toplam 140 mizah unsuru yer aldığı görülmüştür. Mizah unsurlarının 27'si karikatür, 19'u ikileme/ pekiştirme, 20'si yansıma, 12'si benzetme, 9'u tekerleme/ uyaklı sözcük, 9'u deyim/ atasözü, 9'u abartma, 6'sı konuşturma/ kişileştirme, 6'sı ünlem, 3'ü yanlış anlama, 2'si tezat, 2'si monolog, 2'si dalga geçme/ alay etme ve 2'si mecaz/ kinayeli ifade türüne aittir. Ayrıca gerçek dışılık/ hayali durum türüne ait 9 mizah unsuru da dikkat çekmektedir.

Milli Eğitim Bakanlığı Yayınevi 4. sınıf Türkçe ders kitabında yer alan mizahi öğelerin dağılımı Tablo 55’te gösterilmiştir.

Tablo 55:

Milli Eğitim Bakanlığı Yayınevi 4. Sınıf Türkçe Ders Kitabı ’nda Yer Alan Mizahi Öğelerin Dağılımı

Mizah Ögesi Türü	Sayısı
Benzetme	12
Karikatür	27
Yansıma	20
Tekerleme/ Uyaklı Sözcük	9
Deyim/ Atasözü	9
Tezat	2
Fıkra	0
Monolog	2
Yanlış Telaffuz	0
Yanlış Anlama	3
Abartma	9
Ünlem	6
Dalga Geçme/ Alay Etme	2
Mecaz/ Kinayeli İfade	2
Taklit	0
Yöresel Söyleyiş	0
İkileme/ Pekiştirme	19
Konuşturma/ Kişileştirme	6
İsimlendirme	0
Gerçek Dışılık/ Hayali Durum	9
TOPLAM	137

Yukarıda yer alan verilere göre Milli Eğitim Bakanlığı Yayınevi 4. sınıf Türkçe ders kitabında en fazla karikatür türüne ait mizah unsuru bulunmakla birlikte ikileme/ pekiştirme ifadeleri ve yansıma sözcükler türlerine ait unsurların da çoğunlukta olduğu görülmektedir.

Kitapta yer almayan mizahi unsurları ise şöyle sıralamak mümkündür: yanlış telaffuz, fıkra, taklit ve yöresel söyleyişler.

Özel-4 Yayınevi 4. Sınıf Türkçe Ders Kitabı'nda Yer Alan Mizahi Öğelerin Dağılımı

Özel-4 Yayınevi tarafından hazırlanan 4. sınıf Türkçe ders kitabı mizah unsurları açısından incelendiğinde; kitabın tamamında toplam 54 mizah unsuru yer aldığı görülmüştür. Mizah unsurlarının 18'i benzetme, 6'sı karikatür, 6'sı mecaz/ kinayeli ifade, 4'ü ünlem, 4'ü ikileme/ pekiştirme, 3'ü konuşturma/ kişileştirme, 3'ü yansıma, 2'si tekerleme/ uyaklı sözcük, 2'si monolog, 1'i deyim/ atasözü, 1'i yanlış anlama ve 1'i dalga geçme/ alay etme türüne aittir. Ayrıca gerçek dışılık/ hayali durum türüne ait 3 mizah unsuru da dikkat çekmektedir.

Özel-4 Yayınevi 4. sınıf Türkçe ders kitabında yer alan mizahi öğelerin dağılımı Tablo 56'da gösterilmiştir.

Tablo 56:

Özel-4 Yayınevi 4. Sınıf Türkçe Ders Kitabı'nda Yer Alan Mizahi Öğelerin Dağılımı

Mizah Ögesi Türü	Sayısı
Benzetme	18
Karikatür	6
Yansıma	3
Tekerleme/ Uyaklı Sözcük	2
Deyim/ Atasözü	1
Tezat	0
Fıkra	0
Monolog	2
Yanlış Telaffuz	0
Yanlış Anlama	1
Abartma	0
Ünlem	4
Dalga Geçme/ Alay Etme	1
Mecaz/ Kinayeli İfade	6
Taklit	0
Yöresel Söyleyiş	0
İkileme/ Pekiştirme	4
Konuşturma/ Kişileştirme	3
İsimlendirme	0
Gerçek Dışılık/ Hayali Durum	3
TOPLAM	54

Yukarıda yer alan mizah türleri dışında, mizahi anlatımı sağlamak için kullanılan; tezat, yanlış telaffuz, abartma, fıkra, taklit ve yöresel söyleyişler gibi türlere, kitapta yer verilmediği görülmektedir.

İlkokul Türkçe ders kitaplarında yer alan mizah öğelerinin yayınevlerine göre dağılımı aşağıdaki tabloda verilmiştir.

Tablo 57:

İlkokul Türkçe Ders Kitaplarında Yer Alan Mizah Ögelerinin Yayınevlerine Göre Dağılımı

Sınıf Düzeyi	Yayınevi	Mizah Ögesi Sayısı
1	Milli Eğitim Bakanlığı	114
	Özel-1	69
2	Milli Eğitim Bakanlığı	102
	Özel-2	28
3	Milli Eğitim Bakanlığı	121
	Özel-3	72
4	Milli Eğitim Bakanlığı	137
	Özel-4	54

Tablo 57'ye göre; Milli Eğitim Bakanlığı Yayınevi'ne ait ders kitaplarında, özel yayınevlerine ait ders kitaplarına göre daha fazla mizah unsuru vardır.

İlkokul Türkçe Öğrenci Çalışma Kitaplarında Yer Alan Mizahi Unsurların Yayınevlerine Göre Dağılımı

Bu bölümde; “İlkokul Türkçe öğrenci çalışma kitaplarında yer alan mizahi ögeler, yayınevlerine göre nasıl dağılım göstermektedir?” alt problemine ilişkin elde edilen bulgular yer almaktadır.

Milli Eğitim Bakanlığı Yayınevi 1. Sınıf Türkçe Öğrenci Çalışma Kitabı'nda Yer Alan Mizahi Ögelerin Dağılımı

Milli Eğitim Bakanlığı Yayınevi tarafından hazırlanan 1. sınıf Türkçe öğrenci çalışma kitabı mizah unsurları açısından incelendiğinde; kitabın tamamında toplam 15 mizah unsuru yer aldığı görülmüştür. Mizah unsurlarının 11'i tekerleme/ uyaklı sözcükler, 2'si fıkra, 1'i konuşurma/ kişileştirme ve 1'i karikatür türüne aittir.

Milli Eğitim Bakanlığı Yayınevi 1. sınıf Türkçe öğrenci çalışma kitabında yer alan mizahi ögelerin dağılımı Tablo 58'de gösterilmiştir.

Tablo 58:

Milli Eğitim Bakanlığı Yayınevi 1. Sınıf Türkçe Öğrenci Çalışma Kitabı'nda Yer Alan Mizahi Öğelerin Dağılımı

Mizah Ögesi Türü	Sayısı
Benzetme	0
Karikatür	1
Yansıma	0
Tekerleme/ Uyaklı Sözcük	11
Deyim/ Atasözü	0
Tezat	0
Fıkra	2
Monolog	0
Yanlış Telaffuz	0
Yanlış Anlama	0
Abartma	0
Ünlem	0
Dalga Geçme/ Alay Etme	0
Mecaz/ Kinayeli İfade	0
Taklit	0
Yöresel Söyleyiş	0
İkileme/ Pekiştirme	0
Konuşturma/ Kişileştirme	1
İsimlendirme	0
Gerçek Dışılık/ Hayali Durum	0
TOPLAM	15

Yukarıda yer alan verilere göre Milli Eğitim Bakanlığı Yayınevi 1. sınıf Türkçe öğrenci çalışma kitabında en fazla tekerleme/ uyaklı sözcükler türüne ait mizah unsuru bulunmaktadır. Bunun yanı sıra kitapta; az sayıda fıkra, konuşturma/ kişileştirme ve karikatür türüne ait mizah unsuru yer almaktadır. Bunların dışında kitapta; benzetme, deyim/ atasözü, tezat, monolog, yanlış telaffuz, yanlış anlama, abartma, ünlem, dalga geçme/ alay etme, mecaz/ kinayeli ifade, yansıma sözcükler, taklit, yöresel söyleyişler ve ikileme/ pekiştirme türlerine ait mizah unsurunun bulunmadığı görülmektedir.

Özel-1 Yayınevi 1. Sınıf Türkçe Öğrenci Çalışma Kitabı'nda Yer Alan Mizahi Öğelerin Dağılımı

Özel-1 Yayınevi tarafından hazırlanan 1. sınıf Türkçe öğrenci çalışma kitabı mizah unsurları açısından incelendiğinde; kitabın tamamında toplam 5 mizah unsuru yer aldığı görülmüştür. Mizah unsurlarının 3'ü karikatür, 2'si tekerleme/ uyaklı sözcükler türüne aittir.

Özel-1 Yayınevi 1. sınıf Türkçe öğrenci çalışma kitabında yer alan mizahi öğelerin dağılımı Tablo 59'da gösterilmiştir.

Tablo 59:

Özel-1 Yayınevi 1. Sınıf Türkçe Öğrenci Çalışma Kitabı'nda Yer Alan Mizahi Öğelerin Dağılımı

Mizah Ögesi Türü	Sayısı
Benzetme	0
Karikatür	3
Yansıma	0
Tekerleme/ Uyaklı Sözcük	2
Deyim/ Atasözü	0
Tezat	0
Fıkra	0
Monolog	0
Yanlış Telaffuz	0
Yanlış Anlama	0
Abartma	0
Ünlem	0
Dalga Geçme/ Alay Etme	0
Mecaz/ Kinayeli İfade	0
Taklit	0
Yöresel Söyleyiş	0
İkileme/ Pekiştirme	0
Konuşturma/ Kişileştirme	0
İsimlendirme	0
Gerçek Dışılık/ Hayali Durum	0
TOPLAM	5

Yukarıda yer alan verilere göre; Özel-1 Yayınevi 1. sınıf Türkçe öğrenci çalışma kitabında; benzetme, deyim/ atasözü, tezat, monolog, ses, değiştirme, yanlış telaffuz, yanlış anlama, konuşturma/ kişileştirme, ünlem, fıkra, dalga geçme/ alay etme, mecaz/ kinayeli ifade, yansıma sözcük, taklit, yöresel söyleyişler ve ikileme/ pekiştirme türlerine ait mizahi içerikli unsur bulunmamaktadır.

Milli Eğitim Bakanlığı Yayınevi 2. Sınıf Türkçe Öğrenci Çalışma Kitabı'nda Yer Alan Mizahi Öğelerin Dağılımı

Milli Eğitim Bakanlığı Yayınevi tarafından hazırlanan 2. sınıf Türkçe öğrenci çalışma kitabı mizah unsurları açısından incelendiğinde; kitabın tamamında toplam 21 mizah unsuru yer aldığı görülmüştür. Mizah unsurlarının; 7'si karikatür, 7'si tekerleme/ uyaklı sözcük, 6'sı yansıma sözcük ve 1'i konuşurma/ kişileştirme türüne aittir.

Milli Eğitim Bakanlığı Yayınevi 2. sınıf Türkçe öğrenci çalışma kitabında yer alan mizahi öğelerin dağılımı Tablo 60'ta gösterilmiştir.

Tablo 60:

Milli Eğitim Bakanlığı Yayınevi 2. Sınıf Türkçe Öğrenci Çalışma Kitabı'nda Yer Alan Mizahi Öğelerin Dağılımı

Mizah Ögesi Türü	Sayısı
Benzetme	0
Karikatür	7
Yansıma	6
Tekerleme/ Uyaklı Sözcük	7
Deyim/ Atasözü	0
Tezat	0
Fıkra	0
Monolog	0
Yanlış Telaffuz	0
Yanlış Anlama	0
Abartma	0
Ünlem	0
Dalga Geçme/ Alay Etme	0
Mecaz/ Kinayeli İfade	0
Taklit	0
Yöresel Söyleyiş	0
İkileme/ Pekiştirme	0
Konuşurma/ Kişileştirme	1
İsimlendirme	0
Gerçek Dışılık/ Hayali Durum	0
TOPLAM	21

Yukarıda yer alan verilere göre Milli Eğitim Bakanlığı Yayınevi 2. sınıf Türkçe öğrenci çalışma kitabında en fazla karikatür ve tekerleme/ uyaklı sözcükler türüne ait mizah unsuru bulunmaktadır. Bunun yanı sıra kitapta; yansıma türüne ait mizah unsuru ve az sayıda konuşurma/ kişileştirme türüne ait mizah unsuru yer almaktadır. Bunların dışında kitapta; benzetme, deyim/ atasözü, tezat, monolog, yanlış telaffuz, yanlış anlama, abartma, ünlem,

fıkra, dalga geçme/ alay etme, mecaz/ kinayeli ifade, taklit, yöresel söyleyişler ve ikileme/ pekiştirme türlerine ait mizah unsurunun bulunmadığı görülmektedir.

Özel-2 Yayınevi 2. Sınıf Türkçe Öğrenci Çalışma Kitabı'nda Yer Alan Mizahi Öğelerin Dağılımı

Özel-2 Yayınevi tarafından hazırlanan 2. sınıf Türkçe öğrenci çalışma kitabı mizah unsurları açısından incelendiğinde; kitabın tamamında toplam 2 mizah unsuru yer aldığı görülmüştür. Mizah unsurlarının 1'i tekerleme/ uyaklı sözcükler, 1'i de fıkra türüne aittir.

Özel-2 Yayınevi 2. sınıf Türkçe öğrenci çalışma kitabında yer alan mizahi öğelerin dağılımı Tablo 61'de gösterilmiştir.

Tablo 61:

Özel-2 Yayınevi 2. Sınıf Türkçe Öğrenci Çalışma Kitabı'nda Yer Alan Mizahi Öğelerin Dağılımı

Mizah Ögesi Türü	Sayısı
Benzetme	0
Karikatür	0
Yansıma	0
Tekerleme/ Uyaklı Sözcük	1
Deyim/ Atasözü	0
Tezat	0
Fıkra	1
Monolog	0
Yanlış Telaffuz	0
Yanlış Anlama	0
Abartma	0
Ünlem	0
Dalga Geçme/ Alay Etme	0
Mecaz/ Kinayeli İfade	0
Taklit	0
Yöresel Söyleyiş	0
İkileme/ Pekiştirme	0
Konuşturma/ Kişileştirme	0
İsimlendirme	0
Gerçek Dışılık/ Hayali Durum	0
TOPLAM	2

Yukarıda yer alan verilere göre; Özel-2 Yayınevi 2. sınıf Türkçe öğrenci çalışma kitabında; benzetme, deyim/ atasözü, tezat, monolog, yanlış telaffuz, yanlış anlama, abartma, konuşturma/ kişileştirme, karikatür, ünlem, dalga geçme/ alay etme, mecaz/ kinayeli ifade, yansıma sözcük, taklit, yöresel söyleyiş ve ikileme/ pekiştirme türlerine ait mizah unsuru yer almamaktadır.

Milli Eğitim Bakanlığı Yayınevi 3. Sınıf Türkçe Öğrenci Çalışma Kitabı'nda Yer Alan Mizahi Öğelerin Dağılımı

Milli Eğitim Bakanlığı Yayınevi tarafından hazırlanan 3. sınıf Türkçe öğrenci çalışma kitabı mizah unsurları açısından incelendiğinde; kitabın tamamında toplam 15 mizah unsuru yer aldığı görülmüştür. Mizah unsurlarının; 10'u karikatür, 3'ü yansıma sözcük, 1'i tekerleme/ uyaklı sözcük ve 1'i fıkra türüne aittir.

Milli Eğitim Bakanlığı Yayınevi 3. sınıf Türkçe öğrenci çalışma kitabında yer alan mizahi öğelerin dağılımı Tablo 62'de gösterilmiştir.

Tablo 62:

Milli Eğitim Bakanlığı Yayınevi 3. Sınıf Türkçe Öğrenci Çalışma Kitabı'nda Yer Alan Mizahi Öğelerin Dağılımı

Mizah Ögesi Türü	Sayısı
Benzetme	0
Karikatür	10
Yansıma	3
Tekerleme/ Uyaklı Sözcük	1
Deyim/ Atasözü	0
Tezat	0
Fıkra	1
Monolog	0
Yanlış Telaffuz	0
Yanlış Anlama	0
Abartma	0
Ünlem	0
Dalga Geçme/ Alay Etme	0
Mecaz/ Kinayeli İfade	0
Taklit	0
Yöresel Söyleyiş	0
İkileme/ Pekiştirme	0

Konuşturma/ Kişileştirme	0
İsimlendirme	0
Gerçek Dışılık/ Hayali Durum	0
TOPLAM	15

Yukarıda yer alan verilere göre Milli Eğitim Bakanlığı Yayinevi 3. sınıf Türkçe öğrenci çalışma kitabında en fazla karikatür türüne ait mizah unsuru bulunmaktadır. Bunun yanı sıra kitapta; yansıma türüne ait mizah unsuru ve az sayıda fıkra ve tekerleme/ uyaklı sözcük türüne ait mizah unsuru yer almaktadır. Bunların dışında kitapta; benzetme, deyim/ atasözü, tezat, monolog, yanlış telaffuz, yanlış anlama, abartma, konuşturma/ kişileştirme, ünlem, dalga geçme/ alay etme, mecaz/ kinayeli ifade, taklit, yöresel söyleyişler ve ikileme/ pekiştirme türlerine ait mizah unsurunun bulunmadığı görölmektedir.

Özel-3 Yayinevi 3. Sınıf Türkçe Öğrenci Çalışma Kitabı'nda Yer Alan Mizahi Öğelerin Dağılımı

Özel-3 Yayinevi tarafından hazırlanan 3. sınıf Türkçe öğrenci çalışma kitabı mizah unsurları açısından incelendiğinde; kitabın tamamında toplam 14 mizah unsuru yer aldığı görölmüştür. Mizah unsurlarının; 13'ü karikatür ve 1'i tekerleme/ uyaklı sözcük türüne aittir.

Özel-3 Yayinevi 3. sınıf Türkçe öğrenci çalışma kitabında yer alan mizahi öğelerin dağılımı Tablo 63'te gösterilmiştir.

Tablo 63:

Özel-3 Yayınevi 3. Sınıf Türkçe Öğrenci Çalışma Kitabı'nda Yer Alan Mizahi Öğelerin Dağılımı

Mizah Ögesi Türü	Sayısı
Benzetme	0
Karikatür	13
Yansıma	0
Tekerleme/ Uyaklı Sözcük	1
Deyim/ Atasözü	0
Tezat	0
Fıkra	0
Monolog	0
Yanlış Telaffuz	0
Yanlış Anlama	0
Abartma	0
Ünlem	0
Dalga Geçme/ Alay Etme	0
Mecaz/ Kinayeli İfade	0
Taklit	0
Yöresel Söyleyiş	0
İkileme/ Pekiştirme	0
Konuşturma/ Kişileştirme	0
İsimlendirme	0
Gerçek Dışılık/ Hayali Durum	0
TOPLAM	14

Yukarıda yer alan verilere göre Özel-3 Yayınevi 3. sınıf Türkçe öğrenci çalışma kitabında en fazla karikatür türüne ait mizah unsuru bulunmaktadır. Bunun dışında kitapta; benzetme, deyim/ atasözü, tezat, monolog, yanlış telaffuz, yanlış anlama, abartma, konuşturma/ kişileştirme, ünlem, fıkra, dalga geçme/ alay etme, mecaz/ kinayeli ifade, yansıma sözcük, taklit, yöresel söyleyişler ve ikileme/ pekiştirme türlerine ait mizah unsurunun bulunmadığı görülmektedir.

Milli Eğitim Bakanlığı Yayınevi 4. Sınıf Türkçe Öğrenci Çalışma Kitabı'nda Yer Alan Mizahi Öğelerin Dağılımı

Milli Eğitim Bakanlığı Yayınevi tarafından hazırlanan 4. sınıf Türkçe öğrenci çalışma kitabı mizah unsurları açısından incelendiğinde; kitabın tamamında toplam 31 mizah unsuru yer aldığı görülmüştür. Mizah unsurlarının; 10'u karikatür, 6'sı deyim/ atasözü, 5'i tekerleme/

uyaklı sözcük, 3'ü fıkra, 2'si ünlem, 1'i taklit, 1'i abartma, 1'i yansıma ve 1'i ikileme/pekiştirme türüne aittir. Ayrıca gerçek dışılık/ hayali durum türüne ait 1 mizah unsuru da dikkat çekmektedir.

Milli Eğitim Bakanlığı Yayınevi 4. sınıf Türkçe öğrenci çalışma kitabında yer alan mizahi öğelerin dağılımı Tablo 64'te gösterilmiştir.

Tablo 64:

Milli Eğitim Bakanlığı Yayınevi 4. Sınıf Türkçe Öğrenci Çalışma Kitabı'nda Yer Alan Mizahi Öğelerin Dağılımı

Mizah Ögesi Türü	Sayısı
Benzetme	0
Karikatür	10
Yansıma	1
Tekerleme/ Uyaklı Sözcük	5
Deyim/ Atasözü	6
Tezat	0
Fıkra	3
Monolog	0
Yanlış Telaffuz	0
Yanlış Anlama	0
Abartma	1
Ünlem	2
Dalga Geçme/ Alay Etme	0
Mecaz/ Kinayeli İfade	0
Taklit	1
Yöresel Söyleyiş	0
İkileme/ Pekiştirme	1
Konuşturma/ Kişileştirme	0
İsimlendirme	0
Gerçek Dışılık/ Hayali Durum	1
TOPLAM	31

Yukarıda yer alan verilere göre Milli Eğitim Bakanlığı Yayınevi 4. sınıf Türkçe öğrenci çalışma kitabında en fazla karikatür türüne ait mizah unsuru bulunmaktadır. Bunun yanı sıra kitapta; deyim/ atasözü ve tekerleme/ uyaklı sözcük türlerine ait mizah unsuru ve az sayıda taklit, abartma, ünlem, fıkra, yansıma sözcük ve ikileme türlerine ait mizah unsuru yer almaktadır. Bunların dışında kitapta; benzetme, tezat, monolog, yanlış telaffuz, yanlış

anlama, konuşturma/ kişileştirme, dalga geçme/ alay etme, mecaz/ kinayeli ifade ve yöresel söyleyişler türlerine ait mizah unsurunun bulunmadığı görülmektedir.

Özel-4 Yayınevi 4. Sınıf Türkçe Öğrenci Çalışma Kitabı'nda Yer Alan Mizahi Öğelerin Dağılımı

Özel-4 Yayınevi tarafından hazırlanan 4. sınıf Türkçe öğrenci çalışma kitabı mizah unsurları açısından incelendiğinde; kitabın tamamında sadece 1 mizah unsuru yer aldığı görülmüştür. Sözü edilen mizah unsuru karikatür türüne aittir. Bunun dışında kitapta; benzetme, tekerleme/ uyaklı sözcük, deyim/ atasözü, tezat, monolog, yanlış telaffuz, yanlış anlama, abartma, konuşturma/ kişileştirme, ünlem, fıkra, dalga geçme/ alay etme, mecaz/ kinayeli ifade, yansıma sözcük, taklit ve yöresel söyleyişler türlerine ait mizah unsurunun bulunmadığı görülmektedir.

Özel-4 Yayınevi 4. sınıf Türkçe öğrenci çalışma kitabında yer alan mizahi öğelerin dağılımı Tablo 65'te gösterilmiştir.

Tablo 65:

Özel-4 Yayınevi 4. Sınıf Türkçe Öğrenci Çalışma Kitabı'nda Yer Alan Mizahi Öğelerin Dağılımı

Mizah Ögesi Türü	Sayısı
Benzetme	0
Karikatür	1
Yansıma	0
Tekerleme/ Uyaklı Sözcük	0
Deyim/ Atasözü	0
Tezat	0
Fıkra	0
Monolog	0
Yanlış Telaffuz	0
Yanlış Anlama	0
Abartma	0
Ünlem	0
Dalga Geçme/ Alay Etme	0
Mecaz/ Kinayeli İfade	0
Taklit	0
Yöresel Söyleyiş	0
İkileme/ Pekiştirme	0
Konuşturma/ Kişileştirme	0
İsimlendirme	0

Gerçek Dışılık/ Hayali Durum	0
TOPLAM	1

İlkokul Türkçe öğrenci çalışma kitaplarında yer alan mizah öğelerinin yayınevlerine göre dağılımı aşağıdaki tabloda verilmiştir.

Tablo 66:

İlkokul Türkçe Öğrenci Çalışma Kitaplarında Yer Alan Mizah Öğelerinin Yayınevlerine Göre Dağılımı

Sınıf Düzeyi	Yayınevi	Mizah Ögesi Sayısı
1	Milli Eğitim Bakanlığı	23
	Özel-1	5
2	Milli Eğitim Bakanlığı	21
	Özel-2	2
3	Milli Eğitim Bakanlığı	16
	Özel-3	14
4	Milli Eğitim Bakanlığı	31
	Özel-4	1

Tablo 66'ya göre; Milli Eğitim Bakanlığı Yayınevi'ne ait öğrenci çalışma kitaplarında, özel yayınevlerine ait çalışma kitaplarına göre daha fazla mizah unsuru vardır.

İlkokul Türkçe Ders Kitaplarında Yer Alan Mizahi Unsurların Sınıf Seviyelerine Göre Dağılımı

Bu bölümde; “İlkokul Türkçe ders kitaplarında yer alan mizahi öğeler, sınıf seviyelerine göre nasıl dağılım göstermektedir?” alt problemine ilişkin elde edilen bulgular yer almaktadır.

İlkokul 1.Sınıf Türkçe Ders Kitaplarında Yer Alan Mizahi Öğelerin Dağılımı

Milli Eğitim Bakanlığı Yayınevi tarafından hazırlanan 1. sınıf Türkçe ders kitabı mizah öğeleri açısından incelendiğinde; kitabın tamamında toplam 114 mizah ögesi yer aldığı görülmüştür. Mizah öğelerinin 72'si karikatür, 14'ü tekerleme/ uyaklı sözcük, 9'u yansıma sözcük, 7'si konuşurma/ kişileştirme, 2'si ünlem, 2'si dalga geçme/ alay etme, 1'i monolog, 1'i fıkra, 1'i mecaz/ kinayeli ifade, türüne aittir. Ayrıca isimlendirme türüne ait 2, gerçek dışılık/ hayali durum türüne ait 3 mizah ögesi da dikkat çekmektedir.

Özel-1 Yayınevi tarafından hazırlanan 1. sınıf Türkçe ders kitabı mizah öğeleri açısından incelendiğinde; kitabın tamamında toplam 69 mizah unsuru yer aldığı görülmüştür. Mizah unsurlarının 45'i karikatür, 13'ü tekerleme/ uyaklı sözcük, 5'i yansıma sözcük, 3'ü konuşurma/ kişileştirme, 1'i benzetme, 1'i isimlendirme ve 1'i fıkra türüne aittir.

İlkokul Türkçe 1. sınıf ders kitaplarında yer alan mizahi öğelerin dağılımı Tablo 67'de gösterilmiştir.

Tablo 67:

İlkokul Türkçe 1. Sınıf Ders Kitaplarında Yer Alan Mizah Öğelerinin Dağılımı

Yayınevi	Sınıf Seviyesi	Mizah Ögesi Sayısı	Mizah Ögesi Türü
Milli Eğitim Bakanlığı	1	114	Karikatür (72), Tekerleme/ Uyaklı Sözcük (14), Yansıma (9), Konuşurma/ Kişileştirme (7), Ünlem (2), Dalga Geçme/ Alay Etme (2), Monolog (1), Fıkra (1), Meczaz/ Kinaye (1), İsimlendirme (2), Gerçek Dışılık/ Hayali Durum (3)
Özel-1	1	69	Karikatür (45), Tekerleme/ Uyaklı Sözcük (13), Yansıma (5), Konuşurma/ Kişileştirme (3), Benzetme (1), Fıkra (1), İsimlendirme (1)
Toplam:		183	

İki farklı yayınevine ait ilkökul 1. sınıf Türkçe ders kitaplarında toplam 183 mizah unsuru yer aldığı görülmektedir. Mizah unsurlarının 117'si karikatür, 27'si tekerleme/ uyaklı sözcük, 14'ü yansıma sözcük, 10'u konuşturma/ kişileştirme, 2'si fıkra, 2'si ünlem, 2'si dalga geçme alay etme, 1'i monolog, 1'i mecaz/ kinayeli ifade, 1'i benzetme türüne aittir. Ayrıca 3'ü isimlendirme ve 3'ü gerçek dışılık/ hayali durum türlerine ait 6 mizah unsuru da dikkat çekmektedir.

İlkokul 2. Sınıf Türkçe Ders Kitaplarında Yer Alan Mizahi Öğelerin Dağılımı

Milli Eğitim Bakanlığı Yayınevi tarafından hazırlanan 2. sınıf Türkçe ders kitabı mizah unsurları açısından incelendiğinde; kitabın tamamında toplam 102 mizah unsuru yer aldığı görülmüştür. Mizah unsurlarının 61'i karikatür, 9'u tekerleme/ uyaklı sözcük, 6'sı yanlış anlama, 5'i konuşturma/ kişileştirme, 4'ü mecaz/ kinayeli ifade, 4'ü ikileme/ pekiştirme, 3'ü yansıma sözcükler, 2'si benzetme, 1'i monolog, 1'i fıkra ve 1'i dalga geçme/ alay etme türüne aittir. Ayrıca isimlendirme türüne ait 4, gerçek dışılık/ hayali durum türüne ait 1 mizah unsuru da dikkat çekmektedir.

Özel-2 Yayınevi tarafından hazırlanan 2. sınıf Türkçe ders kitabı mizah unsurları açısından incelendiğinde; kitabın tamamında toplam 28 mizah unsuru yer aldığı görülmüştür. Mizah unsurlarının 10'u karikatür, 5'i konuşturma/ kişileştirme, 3'ü benzetme, 3'ü yansıma, 2'si mecaz/ kinayeli ifade, 1'i tekerleme/ uyaklı sözcük, 1'i dalga geçme/ alay etme ve 1'i ikileme/ pekiştirme sözcükleri türüne aittir. Ayrıca gerçek dışılık/ hayali durum türüne ait 2 mizah unsuru da dikkat çekmektedir.

İlkokul Türkçe 2. sınıf ders kitaplarında yer alan mizahi öğelerin dağılımı Tablo 68'de gösterilmiştir.

Tablo 68:

İlkokul Türkçe 2. Sınıf Ders Kitaplarında Yer Alan Mizah Öğelerinin Dağılımı

Yayınevi	Sınıf Seviyesi	Mizah Öğesi Sayısı	Mizah Öğesi Türü
Milli Eğitim Bakanlığı	2	102	Karikatür (61), Tekerleme/ Uyaklı Sözcük (9), Yanlış Anlama (6), Konuşturma/ Kişileştirme (5), Mecaz/ Kinaye (4), İkileme/ Pekiştirme (4), Yansıma (3), Benzetme (2), Monolog (1), Fıkra (1), Dalga Geçme/ Alay Etme (1), İsimlendirme (4), Gerçek Dışılık/ Hayali Durum (1)
Özel-2	2	28	Karikatür (10), Konuşturma/ Kişileştirme (5), Benzetme (3), Yansıma (3), Mecaz/ Kinaye (2), Tekerleme/ Uyaklı Sözcük (1), Dalga Geçme/ Alay Etme (1), İkileme/ Pekiştirme (1), Gerçek Dışılık/ Hayali Durum (2)
Toplam:		130	

İki farklı yayınevine ait ilkökul 2. sınıf Türkçe ders kitaplarında toplam 130 mizah unsuru yer aldığı görülmektedir. Mizah unsurlarının 71'i karikatür, 10'u tekerleme/ uyaklı sözcük, 10'u konuşurma/ kişileştirme, 6'sı yanlış anlama, 6'sı mecaz/ kinayeli ifade, 6'sı yansıma sözcük, 5'i ikileme/ pekiştirme, 5'i benzetme, 2'si dalga geçme/ alay etme, 1'i monolog, 1'i fıkra türüne aittir. Ayrıca 4'ü isimlendirme ve 3'ü gerçek dışılık/ hayali durum türlerine ait 7 mizah unsuru da dikkat çekmektedir.

İlkokul 3. Sınıf Türkçe Ders Kitaplarında Yer Alan Mizahi Öğelerin Dağılımı

Milli Eğitim Bakanlığı Yayınevi tarafından hazırlanan 3. sınıf Türkçe ders kitabı mizah unsurları açısından incelendiğinde; kitabın tamamında toplam 121 mizah unsuru yer aldığı görülmüştür. Mizah unsurlarının 39'u karikatür, 13'ü benzetme, 12'si tekerleme/ uyaklı sözcük, 11'i deyim/ atasözü, 9'u mecaz/ kinayeli ifade, 8'i yansıma, 7'si ünlem, 5'i abartma, 5'i ikileme/ pekiştirme, 4'ü dalga geçme/ alay etme, 3'ü monolog, 2'si konuşurma/

kişileştirme ve 1'i yanlış anlama türüne aittir. Ayrıca gerçek dışılık/ hayali durum türüne ait 2 mizah unsuru da dikkat çekmektedir.

Özel-3 Yayınevi tarafından hazırlanan 3. sınıf Türkçe ders kitabı mizah unsurları açısından incelendiğinde; kitabın tamamında toplam 72 mizah unsuru yer aldığı görülmüştür. Mizah unsurlarının 31'i karikatür, 8'i benzetme, 5'i yansıma, 5'i tekerleme/ uyaklı sözcük, 4'ü mecaz/ kinayeli ifade, 3'ü konuşturma/ kişileştirme, 3'ü ünlem, 3'ü ikileme/ pekiştirme, 2'si monolog, 1'i deyim/ atasözü, 1'i taklit, 1'i abartma ve 1'i fıkra türüne aittir. Ayrıca gerçek dışılık/ hayali durum türüne ait 3, isimlendirme türüne ait 1 mizah unsuru da dikkat çekmektedir.

İlkokul Türkçe 3. sınıf ders kitaplarında yer alan mizahi öğelerin dağılımı Tablo 69'da gösterilmiştir.

Tablo 69:

İlkokul Türkçe 3. Sınıf Ders Kitaplarında Yer Alan Mizah Öğelerinin Dağılımı

Yayınevi	Sınıf Seviyesi	Mizah Öğesi Sayısı	Mizah Öğesi Türü
Milli Eğitim Bakanlığı	3	121	Karikatür (39), Tekerleme/ Uyaklı Sözcük (12), Yanlış Anlama (1), Konuşturma/ Kişileştirme (2), Mecaz/ Kinaye (9), İkileme/ Pekiştirme (5), Yansıma (8), Benzetme (13), Monolog (3), Dalga Geçme/ Alay Etme (4), Gerçek Dışılık/ Hayali Durum (2), Deyim/ Atasözü (11), Ünlem (7), Abartma (5)
Özel-3	3	72	Karikatür (31), Konuşturma/ Kişileştirme (3), Benzetme (8), Yansıma (5), Mecaz/ Kinaye (4), Tekerleme/ Uyaklı Sözcük (5), İkileme/ Pekiştirme (3), Gerçek Dışılık/ Hayali Durum (3), Ünlem (3), Monolog (2), Deyim/ Atasözü (1), Abartma (1), Taklit (1), Fıkra (1), İsimlendirme (1)
Toplam:		193	

İki farklı yayınevine ait ilkokul 3. sınıf Türkçe ders kitaplarında toplam 193 mizah unsuru yer aldığı görülmektedir. Mizah unsurlarının 70'i karikatür, 21'i benzetme, 17'si tekerleme/ uyaklı sözcük, 13'ü mecaz/ kinayeli ifade, 13'ü yansıma, 12'si deyim/ atasözü, 10'u ünlem, 8'i ikileme/ pekiştirme, 6'sı abartma, 5'i monolog, 5'i konuşturma/ kişileştirme, 4'ü dalga geçme/ alay etme, 1'i taklit, 1'i fıkra ve 1'i yanlış anlama türüne aittir. Ayrıca gerçek dışılık/ hayali durum türüne ait 5, isimlendirme türüne ait 1 mizah unsuru da dikkat çekmektedir.

İlkokul 4. Sınıf Türkçe Ders Kitaplarında Yer Alan Mizahi Öğelerin Dağılımı

Milli Eğitim Bakanlığı Yayınevi tarafından hazırlanan 4. sınıf Türkçe ders kitabı mizah unsurları açısından incelendiğinde; kitabın tamamında toplam 140 mizah unsuru yer aldığı görülmüştür. Mizah unsurlarının 27'si karikatür, 19'u ikileme/ pekiştirme, 20'si yansıma, 12'si benzetme, 9'u tekerleme/ uyaklı sözcük, 9'u deyim/ atasözü, 9'u abartma, 6'sı konuşturma/ kişileştirme, 6'sı ünlem, 3'ü yanlış anlama, 2'si tezat, 2'si monolog, 2'si dalga geçme/ alay etme ve 2'si mecaz/ kinayeli ifade türüne aittir. Ayrıca gerçek dışılık/ hayali durum türüne ait 9 mizah unsuru da dikkat çekmektedir.

Özel-4 Yayınevi tarafından hazırlanan 4. sınıf Türkçe ders kitabı mizah unsurları açısından incelendiğinde; kitabın tamamında toplam 54 mizah unsuru yer aldığı görülmüştür. Mizah unsurlarının 18'i benzetme, 6'sı karikatür, 6'sı mecaz/ kinayeli ifade, 4'ü ünlem, 4'ü ikileme/ pekiştirme, 3'ü konuşturma/ kişileştirme, 3'ü yansıma, 2'si tekerleme/ uyaklı sözcük, 2'si monolog, 1'i deyim/ atasözü, 1'i yanlış anlama ve 1'i dalga geçme/ alay etme türüne aittir. Ayrıca gerçek dışılık/ hayali durum türüne ait 3 mizah unsuru da dikkat çekmektedir.

İlkokul Türkçe 4. sınıf ders kitaplarında yer alan mizahi öğelerin dağılımı Tablo 70'te gösterilmiştir.

Tablo 70:

İlkokul Türkçe 4. Sınıf Ders Kitaplarında Yer Alan Mizah Ögelerinin Dağılımı

Yayınevi	Sınıf Seviyesi	Mizah Ögesi Sayısı	Mizah Ögesi Türü
Milli Eğitim Bakanlığı	4	137	Karikatür (27), Tekerleme/ Uyaklı Sözcük (9), Yanlış Anlama (3), Konuşturma/ Kişileştirme (6), Mecaz/ Kinaye (2), İkileme/ Pekiştirme (19), Yansıma (20), Benzetme (12), Monolog (2), Dalga Geçme/ Alay Etme (2), Gerçek Dışılık/ Hayali Durum (9), Deyim/ Atasözü (9), Ünlem (6), Abartma (9), Tezat (2)
Özel-4	4	54	Benzetme (18), Karikatür (6), Mecaz/ Kinaye (6), Ünlem (4), İkileme/ Pekiştirme (4), Konuşturma/ Kişileştirme (3), Yansıma (3), Tekerleme/ Uyaklı Sözcük (2), Monolog (2), Deyim/ Atasözü (1), Yanlış Anlama (1), Dalga Geçme/ Alay Etme (1), Gerçek Dışılık/ Hayali Durum (3)
Toplam:		191	

İki farklı yayınevine ait ilkökul 3. sınıf Türkçe öğrenci çalışma kitaplarında toplam 194 mizah unsuru yer aldığı görülmektedir. Mizah unsurlarının 33'ü karikatür, 30'u benzetme, 26'sı ikileme/ pekiştirme, 23'ü yansıma sözcük, 11'i tekerleme/ uyaklı sözcük, 10'u deyim/ atasözü, 10'u ünlem, 9'u abartma, 9'u konuşurma/ kişileştirme, 8'i mecaz/ kinayeli ifade, 4'ü yanlış anlama, 4'ü monolog, 3'ü dalga geçme/ alay etme ve 2'si tezat türüne aittir. Ayrıca gerçek dışılık/ hayali durum türüne ait toplam 12 mizah unsuru da dikkat çekmektedir.

İlkokul Türkçe ders kitaplarında yer alan mizah öğelerinin sınıf seviyesine göre dağılımı aşağıdaki tabloda verilmiştir.

Tablo 71:

İlkokul Türkçe Ders Kitaplarında Yer Alan Mizah Ögelerinin Sınıf Seviyesine Göre Dağılımı

Sınıf Düzeyi	Yayınevi	Mizah Ögesi Sayısı	Toplam
--------------	----------	--------------------	--------

1	Milli Eğitim Bakanlığı	114	183
	Özel-1	69	
2	Milli Eğitim Bakanlığı	102	130
	Özel-2	28	
3	Milli Eğitim Bakanlığı	121	193
	Özel-3	72	
4	Milli Eğitim Bakanlığı	137	191
	Özel-4	54	

Tablo 71’de görüldüğü üzere; ilkökul Türkçe ders kitaplarından en fazla mizah ögesi içeren üçüncü sınıf kitaplarıdır. Daha sonra dördüncü sınıf kitapları, birinci sınıf kitapları ve en az mizah ögesi içeren ikinci sınıf kitaplarıdır. Sıralama çoktan aza; 3. sınıf, 4. sınıf, 1. sınıf ve 2. sınıf şeklinde olduğu halde 2. sınıf kitapları haricindeki sınıf seviyelerinde kitapların birbirine yakın mizah ögesi içerdiği görülmektedir.

İlkokul Türkçe Öğrenci Çalışma Kitaplarında Yer Alan Mizahi Ögelerin Sınıf Seviyelerine Göre Dağılımı

Bu bölümde; “İlkokul Türkçe öğrenci çalışma kitaplarında yer alan mizahi ögeler, sınıf seviyelerine göre nasıl dağılım göstermektedir?” alt problemine ilişkin elde edilen bulgular yer almaktadır.

İlkokul 1. Sınıf Öğrenci Çalışma Kitaplarında Yer Alan Mizah Ögelerin Dağılımı

Milli Eğitim Bakanlığı Yayınevi tarafından hazırlanan 1. sınıf Türkçe öğrenci çalışma kitabı mizah unsurları açısından incelendiğinde; kitabın tamamında toplam 15 mizah unsuru yer aldığı görülmüştür. Mizah unsurlarının 11’i tekerleme/ uyaklı sözcükler, 2’si fıkra, 1’i konuşturma/ kişileştirme ve 1’i karikatür türüne aittir.

Özel-1 Yayınevi tarafından hazırlanan 1. sınıf Türkçe öğrenci çalışma kitabı mizah unsurları açısından incelendiğinde; kitabın tamamında toplam 5 mizah unsuru yer aldığı görülmüştür. Mizah unsurlarının 3’ü karikatür, 2’si tekerleme/ uyaklı sözcükler türüne aittir.

İlkokul Türkçe 1. sınıf öğrenci çalışma kitaplarında yer alan mizahi öğelerin dağılımı Tablo 72’de gösterilmiştir.

Tablo 72:

İlkokul Türkçe 1. Sınıf Öğrenci Çalışma Kitaplarında Yer Alan Mizah Öğelerinin Dağılımı

Yayınevi	Sınıf Seviyesi	Mizah Öğesi Sayısı	Mizah Öğesi Türü
Milli Eğitim Bakanlığı	1	15	Karikatür (1), Tekerleme/ Uyaklı Sözcük (11), Konuşturma/ Kişileştirme (1), Fıkra (2)
Özel-1	1	5	Karikatür (3), Tekerleme/ Uyaklı Sözcük (2),
Toplam:		20	

İki farklı yayınevine ait ilkokul 1. sınıf Türkçe öğrenci çalışma kitaplarında toplam 20 mizah unsuru yer aldığı görülmektedir. Mizah unsurlarının 13’ü tekerleme/ uyaklı sözcük, 4’ü karikatür, 2’si fıkra ve 1’i konuşturma/ kişileştirme türüne aittir.

İlkokul 2. Sınıf Türkçe Öğrenci Çalışma Kitaplarında Yer Alan Mizahi Öğelerin Dağılımı

Milli Eğitim Bakanlığı Yayınevi tarafından hazırlanan 2. sınıf Türkçe öğrenci çalışma kitabı mizah unsurları açısından incelendiğinde; kitabın tamamında toplam 21 mizah unsuru yer aldığı görülmüştür. Mizah unsurlarının; 7’si karikatür, 7’si tekerleme/ uyaklı sözcük, 6’sı yansıma sözcük ve 1’i konuşturma/ kişileştirme türüne aittir.

Özel-2 Yayınevi tarafından hazırlanan 2. sınıf Türkçe öğrenci çalışma kitabı mizah unsurları açısından incelendiğinde; kitabın tamamında toplam 2 mizah unsuru yer aldığı görülmüştür. Mizah unsurlarının 1’i tekerleme/ uyaklı sözcükler, 1’i de fıkra türüne aittir.

İlkokul Türkçe 2. sınıf öğrenci çalışma kitaplarında yer alan mizahi öğelerin dağılımı Tablo 73’te gösterilmiştir.

Tablo 73:

İlkokul Türkçe 2. Sınıf Öğrenci Çalışma Kitaplarında Yer Alan Mizah Ögelerinin Dağılımı

Yayınevi	Sınıf Seviyesi	Mizah Ögesi Sayısı	Mizah Ögesi Türü
Milli Eğitim Bakanlığı	2	21	Karikatür (7), Tekerleme/ Uyaklı Sözcük (7), Konuşturma/ Kişileştirme (1), Yansıma (6)
Özel-2	2	2	Tekerleme/ Uyaklı Sözcük (1), Fıkra (1)
Toplam:		23	

İki farklı yayınevine ait ilkokul 2. sınıf Türkçe öğrenci çalışma kitaplarında toplam 23 mizah unsuru yer aldığı görülmektedir. Mizah unsurlarının; 8'i tekerleme/ uyaklı sözcük, 7'si karikatür, 6'sı yansıma sözcük, 1'i fıkra ve 1'i konuşturma/ kişileştirme türüne aittir.

İlkokul 3. Sınıf Türkçe Öğrenci Çalışma Kitaplarında Yer Alan Mizahi Ögelerin Dağılımı

Milli Eğitim Bakanlığı Yayınevi tarafından hazırlanan 3. sınıf Türkçe öğrenci çalışma kitabı mizah unsurları açısından incelendiğinde; kitabın tamamında toplam 15 mizah unsuru yer aldığı görülmüştür. Mizah unsurlarının; 10'u karikatür, 3'ü yansıma sözcük, 1'i tekerleme/ uyaklı sözcük ve 1'i fıkra türüne aittir.

Özel-3 Yayınevi tarafından hazırlanan 3. sınıf Türkçe öğrenci çalışma kitabı mizah unsurları açısından incelendiğinde; kitabın tamamında toplam 14 mizah unsuru yer aldığı görülmüştür. Mizah unsurlarının; 13'ü karikatür ve 1'i tekerleme/ uyaklı sözcük türüne aittir.

İlkokul Türkçe 3. sınıf öğrenci çalışma kitaplarında yer alan mizahi ögelerin dağılımı Tablo 74'te gösterilmiştir.

Tablo 74:

İlkokul Türkçe 3. Sınıf Öğrenci Çalışma Kitaplarında Yer Alan Mizah Ögelerinin Dağılımı

Yayınevi	Sınıf Seviyesi	Mizah Ögesi Sayısı	Mizah Ögesi Türü
----------	----------------	--------------------	------------------

Milli Eğitim Bakanlığı	3	15	Karikatür (10), Tekerleme/ Uyaklı Sözcük (1), Yansıma (3), Fıkra (1)
Özel-3	3	14	Karikatür (13), Tekerleme/ Uyaklı Sözcük (1)
Toplam:		23	

İki farklı yayınevine ait ilkokul 3. sınıf Türkçe öğrenci çalışma kitaplarında toplam 29 mizah unsuru yer aldığı görülmektedir. Mizah unsurlarının 23'ü karikatür, 3'ü yansıma sözcük, 2'si tekerleme/ uyaklı sözcük ve 1'i fıkra türüne aittir.

İlkokul 4. Sınıf Türkçe Öğrenci Çalışma Kitaplarında Yer Alan Mizahi Öğelerin Dağılımı

Milli Eğitim Bakanlığı Yayınevi tarafından hazırlanan 4. sınıf Türkçe öğrenci çalışma kitabı mizah unsurları açısından incelendiğinde; kitabın tamamında toplam 31 mizah unsuru yer aldığı görülmüştür. Mizah unsurlarının; 10'u karikatür, 6'sı deyim/ atasözü, 5'i tekerleme/ uyaklı sözcük, 3'ü fıkra, 2'si ünlem, 1'i taklit, 1'i abartma, 1'i yansıma ve 1'i ikileme/ pekiştirme türüne aittir. Ayrıca gerçek dışılık/ hayali durum türüne ait 1 mizah unsuru da dikkat çekmektedir.

Özel-4 Yayınevi tarafından hazırlanan 4. sınıf Türkçe öğrenci çalışma kitabı mizah unsurları açısından incelendiğinde; kitabın tamamında sadece 1 mizah unsuru yer aldığı görülmüştür. Sözü edilen mizah unsuru karikatür türüne aittir.

İlkokul Türkçe 4. sınıf öğrenci çalışma kitaplarında yer alan mizahi öğelerin dağılımı Tablo 75'te gösterilmiştir.

Tablo 75:

İlkokul Türkçe 4. Sınıf Öğrenci Çalışma Kitaplarında Yer Alan Mizah Öğelerinin Dağılımı

Yayınevi	Sınıf Seviyesi	Mizah Ögesi Sayısı	Mizah Ögesi Türü
Milli Eğitim Bakanlığı	4	31	Karikatür (10), Deyim/ Atasözü (6), Tekerleme/ Uyaklı Sözcük (5), Fıkra

			(3), Ünlem (2), Taklit (1), Abartma (1), Yansıma (1), İkileme/ Pekiştirme (1), Gerçek Dışılık/ Hayali Durum (1)
Özel-4	4	1	Karikatür (1)
	Toplam:	32	

İki farklı yayınevine ait ilkökul 4. sınıf Türkçe öğrenci çalışma kitaplarında toplam 32 mizah unsuru yer aldığı görülmektedir. Mizah unsurlarının; 11'i karikatür, 6'sı deyim/ atasözü, 5'i tekerleme/ uyaklı sözcük, 3'ü fıkra, 2'si ünlem, 1'i taklit, 1'i abartma, 1'i yansıma ve 1'i ikileme/ pekiştirme türüne aittir. Ayrıca gerçek dışılık/ hayali durum türüne ait 1 mizah unsuru da dikkat çekmektedir.

İlkokul Türkçe öğrenci çalışma kitaplarında yer alan mizah öğelerinin sınıf seviyesine göre dağılımı aşağıdaki tabloda verilmiştir.

Tablo 76:

İlkokul Türkçe Öğrenci Çalışma Kitaplarında Yer Alan Mizah Öğelerinin Sınıf Seviyesine Göre Dağılımı

Sınıf Düzeyi	Yayınevi	Mizah Öğesi Sayısı	Toplam
1	Milli Eğitim Bakanlığı Özel-1	23 5	28
2	Milli Eğitim Bakanlığı Özel-2	21 2	23
3	Milli Eğitim Bakanlığı Özel-3	16 14	30
4	Milli Eğitim Bakanlığı Özel-4	31 1	32

Tablo 76'dan hareketle; ilkökul Türkçe öğrenci çalışma kitaplarında yer alan mizah öğesi sayılarının dört sınıf seviyesinde de birbirine yakın olduğu görülmektedir. Mizah içerme durumları bakımından ilkökul Türkçe öğrenci çalışma kitapları sıralanacak olursa; en fazla 4. sınıf kitapları sonra 3. sınıf kitapları daha sonra 1. sınıf kitapları ve son olarak 2. sınıf kitapları şeklinde bir dağılım olduğu görülmektedir.

İlkokul Türkçe Ders Kitaplarında Yer Alan Mizah Ögelerinin Kitaplarda Bulunan Kelime Sayılarına Göre Yoğunluğu

Bu bölümde; “İlkokul Türkçe ders kitaplarında yer alan mizah ögeleri kitaplarda bulunan kelime sayılarına göre yoğunluğu ne düzeydedir?” alt problemine ilişkin elde edilen bulgular yer almaktadır.

İlkokul Türkçe ders kitaplarında yer alan mizah ögelerinin kitaplarda bulunan kelime sayısına göre yoğunluğu Tablo 77’de gösterilmiştir.

Tablo 77:

İlkokul Türkçe Ders Kitaplarında Yer Alan Mizah Ögelerinin Kitaplarda Bulunan Kelime Sayılarına Göre Yoğunluğu

Sınıf Düzeyi	Yayınevi	Kelime Sayısı (Yaklaşık)	Yazılı Mizah Ögesi Sayısı	Mizahi Yoğunluk (Yazılı Mizah Ögesi Sayısı/ Kelime Sayısı)
1	Milli Eğitim Bakanlığı	7025	42	% 0,6
	Özel-1	8383	24	% 0,3
2	Milli Eğitim Bakanlığı	8977	41	% 0,5
	Özel-2	11659	18	% 0,2
3	Milli Eğitim Bakanlığı	12354	82	% 0,7
	Özel-3	11476	41	% 0,4
4	Milli Eğitim Bakanlığı	17614	110	% 0,6
	Özel-4	17655	48	% 0,3

Tablo 77’ye göre; kitapların mizahi yoğunluklarının % 0,2 ile % 0,7 arasında değişmekte olduğu görülmektedir. Mizahi yoğunluğu en fazla olan ilkokul Türkçe ders kitabı; Milli Eğitim Bakanlığı Yayınevi 3. sınıf Türkçe ders kitabıdır. En az mizahi yoğunluğa sahip olan kitap ise Özel-2 Yayınevi 2. sınıf Türkçe ders kitabıdır.

İlkokul Türkçe Öğrenci Çalışma Kitaplarında Yer Alan Mizah Ögelerinin Kitaplarda Bulunan Kelime Sayılarına Göre Yoğunluğu

Bu bölümde; “İlkokul Türkçe öğrenci çalışma kitaplarında yer alan mizah ögeleri kitaplarda bulunan kelime sayılarına göre yoğunluğu ne düzeydedir?” alt problemine ilişkin elde edilen bulgular yer almaktadır.

İlkokul Türkçe öğrenci çalışma kitaplarında yer alan mizah ögelerinin kitaplarda bulunan kelime sayısına göre yoğunluğu Tablo 78’de gösterilmiştir.

Tablo 78:

İlkokul Türkçe Öğrenci Çalışma Kitaplarında Yer Alan Mizah Ögelerinin Kitaplarda Bulunan Kelime Sayılarına Göre Yoğunluğu

Sınıf Düzeyi	Yayınevi	Kelime Sayısı (Yaklaşık)	Yazılı Mizah Ögesi Sayısı	Mizahi Yoğunluk (Yazılı Mizah Ögesi Sayısı/ Kelime Sayısı)
1	Milli Eğitim Bakanlığı	4070	14	% 0,30
	Özel-1	7625	2	% 0,02
2	Milli Eğitim Bakanlığı	12644	14	% 0,10
	Özel-2	8601	0	% 0,00
3	Milli Eğitim Bakanlığı	14690	6	% 0,04
	Özel-3	12869	1	% 0,01
4	Milli Eğitim Bakanlığı	20488	21	% 0,10
	Özel-4	14210	1	% 0,01

Tablo 78’ye göre; kitapların mizahi yoğunluklarının % 0,01 ile % 0,3 arasında değişmekte olduğu görülmektedir. Mizahi yoğunluğu en fazla olan ilkokul Türkçe öğrenci çalışma kitabı; Milli Eğitim Bakanlığı Yayınevi 1. sınıf Türkçe öğrenci çalışma kitabıdır. En az mizahi yoğunluğa sahip olan kitaplar ise Özel-3 ve Özel-4 Yayınevi 4. sınıf Türkçe öğrenci çalışma kitaplarıdır.

İlkokul Türkçe Ders Kitaplarında Yer Alan Mizah Ögelerinin Kitaplarda Bulunan Görsel Sayılarına Göre Yoğunluğu

Bu bölümde; “İlkokul Türkçe ders kitaplarında yer alan mizah öğelerinin kitaplarda bulunan görsel sayılarına göre yoğunluğu ne düzeydedir?” alt problemine ilişkin elde edilen bulgular yer almaktadır.

İlkokul Türkçe ders kitaplarında yer alan mizah öğelerinin kitaplarda bulunan görsel sayısına göre yoğunluğu Tablo 79’da gösterilmiştir.

Tablo 79:

İlkokul Türkçe Ders Kitaplarında Yer Alan Mizah Öğelerinin Kitaplarda Bulunan Görsel Sayılarına Göre Yoğunluğu

Sınıf Düzeyi	Yayınevi	Görsel Sayısı	Karikatür Sayısı	Mizahi Yoğunluk (Karikatür Sayısı/ Görsel Sayısı)
1	Milli Eğitim Bakanlığı	583	72	% 12
	Özel-1	749	45	% 6
2	Milli Eğitim Bakanlığı	225	61	% 31
	Özel-2	139	10	% 7
3	Milli Eğitim Bakanlığı	193	39	% 19
	Özel-3	137	31	% 23
4	Milli Eğitim Bakanlığı	211	27	% 13
	Özel-4	218	6	% 3

Tablo 79’a göre; kitapların mizahi yoğunluklarının % 3 ile % 31 arasında değiştiği görülmektedir. Mizahi yoğunluğu en fazla olan ilkokul Türkçe ders kitabı; Milli Eğitim Bakanlığı Yayınevi 2. sınıf Türkçe ders kitabıdır. En az mizahi yoğunluğa sahip olan kitap ise Özel-4 Yayınevi 4. sınıf Türkçe ders kitabıdır.

İlkokul Türkçe Öğrenci Çalışma Kitaplarında Yer Alan Mizah Öğelerinin Kitaplarda Bulunan Görsel Sayılarına Göre Yoğunluğu

Bu bölümde; “İlkokul Türkçe öğrenci çalışma kitaplarında yer alan mizah öğelerinin kitaplarda bulunan görsel sayılarına göre yoğunluğu ne düzeydedir?” alt problemine ilişkin elde edilen bulgular yer almaktadır.

İlkokul Türkçe öğrenci çalışma kitaplarında yer alan mizah öğelerinin kitaplarda bulunan görsel sayısına göre yoğunluğu Tablo 80’de gösterilmiştir.

Tablo 80:

İlkokul Türkçe Öğrenci Çalışma Kitaplarında Yer Alan Mizah Öğelerinin Kitaplarda Bulunan Görsel Sayılarına Göre Yoğunluğu

Sınıf Düzeyi	Yayınevi	Görsel Sayısı	Karikatür Sayısı	Mizahi Yoğunluk (Mizah Ögesi Sayısı/ Görsel Sayısı)
1	Milli Eğitim Bakanlığı	150	9	% 6
	Özel-1	122	3	% 2
2	Milli Eğitim Bakanlığı	479	7	% 1,5
	Özel-2	259	0	% 0
3	Milli Eğitim Bakanlığı	234	10	% 4
	Özel-3	185	13	% 7
4	Milli Eğitim Bakanlığı	221	10	% 5
	Özel-4	156	1	% 0,6

Tablo 78’ye göre; kitapların mizahi yoğunluğunun % 0,6 ile % 7 arasında değiştiği görülmektedir. Mizahi yoğunluğu en fazla olan ilkokul Türkçe öğrenci çalışma kitabı; Özel-3 Yayınevi 2. sınıf Türkçe öğrenci çalışma kitabıdır. En az mizahi yoğunluğa sahip olan kitap ise Özel-4 Yayınevi 4. sınıf Türkçe öğrenci çalışma kitabıdır. Özel-2 Yayınevi 2. sınıf Türkçe öğrenci çalışma kitabında ise karikatürün bulunmadığı tespit edilmiştir.

BÖLÜM V

TARTIŞMA

Çalışmanın amacı kapsamında İlkokul Türkçe ders ve öğrenci çalışma kitaplarında yer alan mizah unsurlarının dağılımının nasıl olduğunun incelenmesi hedeflenmiştir. Yapılan analizler sonucunda elde edilen bulgular çalışmanın alt problemlerine göre betimlenmiştir.

Çalışmanın ilk alt problemi olan “İlkokul Türkçe ders kitaplarında yer alan mizah öğeleri temalara göre nasıl dağılım göstermektedir?” sorusuna cevap olarak şunları söylemek mümkündür; ilkokul Türkçe ders kitaplarında yer alan temalar incelenen kitapların tamamında aynı değildir. Dört ortak tema haricindeki temalar kitaplara göre farklılık göstermektedir. Ortak temalar “Birey ve Toplum”, “Atatürk”, “Sağlık ve Çevre” ve “Değerlerimiz” temalarıdır. Bu temalar göz önüne alınarak bakıldığında, en fazla mizah ögesi içeren tema “Sağlık ve Çevre” temasıdır. Bu temada toplam 117 mizah ögesi bulunmaktadır. “Sağlık ve Çevre” temasından sonra en fazla mizah ögesi içeren tema 97 mizah ögesi ile “Değerlerimiz” temasıdır. “Değerlerimiz” temasından sonra 72 mizah ögesi ile “Birey ve Toplum” teması gelmektedir. Ortak temalar arasında en az mizah ögesi içeren tema ise 24 mizah ögesine sahip “Atatürk” temasıdır. Bu durumun nedeni; “Sağlık ve Çevre”, “Değerlerimiz” “Birey ve Toplum” temalarında hikâye edici metinlerin fazla olması, görsel öğelere fazla yer verilmesi, metin türlerinin mizah içeriğinin zengin olması ile açıklanabilir. “Atatürk” temasında yer alan metinler genellikle Mustafa Kemal Atatürk’ün başarılarını ve kahramanlıklarını anlatan metinler olduğu için bu tür metinlerin güldürücü özellikleri, öykü içerikli metinlere nazaran daha azdır. Bunun yanı sıra, “Sağlık ve Çevre”, “Değerlerimiz” ve “Birey ve Toplum” temalarında yer alan görseller genellikle çizgi karakterli ya da animasyon şeklindeki güldürücü özelliği fazla resim ve fotoğraflardan oluşurken, “Atatürk” temasında yer alan görseller çoğunlukla Mustafa Kemal Atatürk’ün

portrelerinden oluşmaktadır. Ortak temalar dışındaki temalarda yer alan mizah öğeleri incelendiğinde ise; “Üretim, Tüketim ve Verimlilik” temasında 84, “Hayal Gücü” temasında 104, “Oyun ve Spor” temasında 51, “Dünya’mız ve Uzay” temasında 44, “Güzel Ülkem Türkiye” temasında 29, “Eğitsel ve Sosyal Etkinlikler” temasında 32, “Hayvanlar” temasında 9, “Yenilik ve Gelişmeler” temasında 20, “Bilim ve Yaşam” temasında 3, “Masal Dünyası” temasında 6, “Sevgi” temasında 11 mizah ögesinin bulunduğu görülmektedir. “Üretim, Tüketim ve Verimlilik” ve “Hayal Gücü” temalarında yer alan mizah öğelerine bakıldığında; bu temalar bazı kitaplarda olmamasına rağmen mizah ögesi sayısının ortak temalardan bazılarında daha fazla mizah ögesi içerdiği görülmektedir. Bu durumun nedeni, bu temalarda yer alan metinlerin ve görsellerin diğerlerine nazaran daha yoğun mizah içerikli olması ile açıklanabilir.

Çalışmanın ikinci alt problemi “İlkokul Türkçe öğrenci çalışma kitaplarında yer alan mizah öğeleri temalara göre nasıl dağılım göstermektedir?” sorusuna cevap olarak şu bulgular elde edilmiştir; ortak temalar “Birey ve Toplum”, “Sağlık ve Çevre”, “Atatürk” ve “Değerlerimiz” temalarından en fazla mizah ögesi içeren “Değerlerimiz” temasıdır. “Değerlerimiz” temasında 16 mizah ögesi yer alırken, “Birey ve Toplum” temasında 9, “Sağlık ve Çevre” temasında 8 mizah ögesi bulunmaktadır. “Atatürk” temasının ise hiç mizah ögesi içermediği görülmüştür. Öğrenci çalışma kitaplarının ders kitaplarına göre daha az mizah ögesi içermesinin nedeni, ders kitaplarında genellikle okuma metinleri yer alırken çalışma kitaplarının etkinliklerden ve boşluk doldurmalarından oluşan genellikle tek cümlelik metinler içermesidir. Kitaplarda yer alan diğer temalar göz önüne alındığında; “Üretim, Tüketim ve Verimlilik” temasında 18, “Hayal Gücü” temasında 24, “Oyun ve Spor” temasında 15, “Dünya’mız ve Uzay” temasında 9, “Güzel Ülkem Türkiye” temasında 2, “Eğitsel ve Sosyal Etkinlikler” temasında 6, “Hayvanlar” temasında 1, “Yenilik ve Gelişmeler” temasında 1, “Bilim ve Yaşam” temasında 1, “Masal Dünyası” temasında 3 mizah ögesi bulunmaktadır. Öğrenci çalışma kitaplarının “Sevgi” temasında hiç mizah unsuru bulunmamaktadır. Ortak tema olmamalarına rağmen “Hayal Gücü”, “Üretim Tüketim ve Verimlilik”, “Oyun ve Spor” ve “Dünya’mız ve Uzay” temalarında yer alan mizah ögesi sayıları ortak temalardan bazılarına göre daha fazladır. Bu durumun nedeni, temaların konuları gereği seçilen metinlerin ve görsellerin mizah içeriklerinin yoğun olmasıyla açıklanabilir.

Çalışmanın üçüncü alt problemi “İlkokul Türkçe ders kitaplarında yer alan mizah öğeleri yayınevlerine göre nasıl dağılım göstermektedir?” sorusuna cevap olarak şunları söylemek mümkündür; Milli Eğitim Bakanlığı Yayınevi’ne ait kitaplarda yer alan mizah öğelerinin özel yayınevlerine ait kitaplardakilere göre daha fazla olduğu tespit edilmiştir. Bu durumun nedeni; Milli Eğitim Bakanlığı Yayınevi kitap hazırlama komisyonunun özel yayınevlerinin kitap hazırlama komisyonlarına göre daha nitelikli uzmanlardan oluşması olabilir. Buna bağlı olarak Milli Eğitim Bakanlığı Yayınevi uzmanlarının daha tecrübeli ve çocukların gelişim özelliklerine göre kitaplar hazırlama yönünden özel yayınevlerinin uzmanlarına göre daha bilinçli oldukları söylenebilir. Muhtemel bir başka neden; Milli Eğitim Bakanlığı kitaplarına seçilen metinler ve görseller özel yayınevlerine ait kitaplardakilere göre daha bilinçli seçilmiş ve mizah ögesi içerme bakımından daha zengin metinlerdir.

Çalışmanın dördüncü alt problemi “İlkokul Türkçe öğrenci çalışma kitaplarında yer alan mizah öğeleri yayınevlerine göre nasıl dağılım göstermektedir?” sorusuna cevap olarak şunları söylemek mümkündür; Milli Eğitim Bakanlığı Yayınevi’ne ait kitaplarda yer alan mizah öğelerinin özel yayınevlerine ait kitaplardakilere göre daha fazla olduğu tespit edilmiştir. Bu durumun nedeni; Milli Eğitim Bakanlığı Yayınevi kitap hazırlama komisyonunun özel yayınevlerinin kitap hazırlama komisyonlarına göre daha nitelikli uzmanlardan oluşması olabilir. Buna bağlı olarak Milli Eğitim Bakanlığı Yayınevi uzmanlarının daha tecrübeli ve çocukların gelişim özelliklerine göre kitaplar hazırlama yönünden özel yayınevlerinin uzmanlarına göre daha bilinçli oldukları söylenebilir. Muhtemel bir başka neden; Milli Eğitim Bakanlığı kitaplarına seçilen metinler, görseller ve etkinlikler özel yayınevlerine ait kitaplardakilere göre daha bilinçli seçilmiş ve mizah ögesi içerme bakımından daha zengin metinlerdir.

Çalışmanın beşinci alt problemi “İlkokul Türkçe ders kitaplarında yer alan mizah öğeleri sınıf seviyelerine göre nasıl dağılım göstermektedir?” sorusuna cevap olarak şunları söylemek mümkündür; birinci, üçüncü ve dördüncü sınıf kitaplarında yer alan mizah öğeleri miktarlarının birbirine yakın olduğu görülmüştür. Ancak ikinci sınıf kitaplarında diğer sınıf seviyelerine nazaran daha az mizah ögesi bulunduğu tespit edilmiştir. Bu durumun ortaya çıkmasında yine kitaplarda yer alan metin ve görsel seçiminin etkisi olduğu söylenebilir.

Çalışmanın altıncı alt problemi “İlkokul Türkçe öğrenci çalışma kitaplarında yer alan mizah öğeleri sınıf seviyelerine göre nasıl dağılım göstermektedir?” sorusuna cevap olarak şunları söylemek mümkündür; birinci, ikinci üçüncü ve dördüncü sınıf kitaplarında yer alan mizah

öğeleri miktarlarının birbirine yakın olduğu görülmüştür. Ancak en fazla mizah ögesi içeren kitapların dördüncü sınıf kitapları, en az mizah ögesi içeren kitapların ise ikinci sınıf kitapları olduğu tespit edilmiştir. Bu durumun ortaya çıkmasında yine kitaplarda yer alan metin ve görsel seçiminin etkisi olduğu söylenebilir.

Çalışmanın yedinci alt problemi “İlkokul Türkçe ders kitaplarında yer alan mizah öğelerinin yoğunluğu kitaplarda bulunan kelime sayılarına göre ne düzeydedir?” sorusuna cevap olarak şunları söylemek mümkündür; ders kitaplarının mizahi yoğunlukları % 0,2 ile % 0,7 arasında değişmektedir. Mizahi yoğunluk bakımından en fazla yoğunluğa sahip kitap Milli Eğitim Bakanlığı Yayinevi 3. sınıf ders kitabı, en az yoğunluğa sahip olan kitap ise Özel-2 Yayinevi 2. sınıf ders kitabıdır. Mizahın ilkökul çocukları üzerindeki etkileri düşünüldüğünde bu oranların oldukça yetersiz olduğu söylenebilir.

Çalışmanın sekizinci alt problemi “İlkokul Türkçe öğrenci çalışma kitaplarında yer alan mizah öğelerinin yoğunluğu kitaplarda bulunan kelime sayılarına göre ne düzeydedir?” sorusuna cevap olarak şunları söylemek mümkündür; ders kitaplarının mizahi yoğunlukları % 0,01 ile % 0,3 arasında değişmektedir. Mizahi yoğunluk bakımından en fazla yoğunluğa sahip kitap Milli Eğitim Bakanlığı Yayinevi 1. sınıf öğrenci çalışma kitabı, en az yoğunluğa sahip olan kitaplar ise Özel-3 Yayinevi 3. sınıf öğrenci çalışma kitabı ve Özel-4 Yayinevi 4. sınıf öğrenci çalışma kitabıdır. Özel-2 Yayinevi 2. sınıf öğrenci çalışma kitabında ise herhangi bir yazılı mizah unsuru yer almamaktadır. Bu durum düşünüldüğünde öğrenci çalışma kitaplarında yer alan yazılı mizah unsurlarının yetersiz olması öğrenci çalışma kitaplarının niteliğini azaltmaktadır. Pekiştirme, hatırlama ve uygulama gibi olumlu sonuçları olması hedeflenen öğrenci çalışma kitaplarının mizahi açıdan zayıf olması, kitapların yeniden değerlendirilmesi zorunluluğunu ortaya çıkarmaktadır.

Çalışmanın dokuzuncu alt problemi “İlkokul Türkçe ders kitaplarında yer alan mizah öğelerinin yoğunluğu kitaplarda bulunan görsel sayılarına göre ne düzeydedir?” sorusuna cevap olarak şunları söylemek mümkündür; ders kitaplarının mizahi yoğunlukları % 3 ile % 31 arasında değişmektedir. Mizahi yoğunluk bakımından en fazla yoğunluğa sahip kitap Milli Eğitim Bakanlığı Yayinevi 2. sınıf ders kitabı, en az yoğunluğa sahip olan kitap ise Özel-4 Yayinevi 4. sınıf ders kitabıdır. Bu durumun nedeni; alt sınıf düzeylerine ait kitapların görsel yoğunluğunun üst sınıflara doğru azalması ile açıklanabilir.

Çalışmanın onuncu alt problemi “İlkokul Türkçe öğrenci çalışma kitaplarında yer alan mizah öğelerinin yoğunluğu kitaplarda bulunan görsel sayılarına göre ne düzeydedir?” sorusuna cevap olarak şunları söylemek mümkündür; öğrenci çalışma kitaplarının mizahi yoğunlukları % 0,6 ile % 7 arasında değişmektedir. Mizahi yoğunluk bakımından en fazla yoğunluğa sahip kitap Özel-3 Yayınevi 3. sınıf öğrenci çalışma kitabı, en az yoğunluğa sahip olan kitap ise Özel-4 Yayınevi 4. sınıf öğrenci çalışma kitabıdır. Özel-2 Yayınevi öğrenci çalışma kitabında ise karikatüre yer verilmediği görülmektedir.

İlkokul Türkçe kitaplarında yer alan mizah öğelerinin özelliklerine bakıldığında ise en fazla yer alan mizah ögesi türünün karikatür olduğu görülmüştür. Tekerleme/ uyaklı sözcükler, konuşturma/ kişileştirme, deyim/ atasözü, ünlem, benzetme, mecaz/ kinayeli ifade, yansıma gibi mizah öğeleri de çok sayıda yer almaktadır. Ancak monolog, ikileme, dalga geçme/ alçak görme, fıkra, abartma, tezat, taklit, yanlış anlama, yanlış telaffuz, yöresel söyleyişler gibi mizah öğelerinin ise çok az olduğu görülmüştür. Böyle bir durumun ortaya çıkması seçilen metin türleri ile alakalıdır. Bilgi verici metin türlerinde mizah öğeleri doğal olarak az bulunurken; öykü, hikâye ve şiir türleri daha fazla mizah öğeleri içermektedir. Kitaplarda yer alan bilgi verici metin dışındaki metin türlerinin de daha dikkatli ve mizah içeriği çok olan metinlerden seçilmesi gerektiğini söylemek mümkündür.

BÖLÜM VI

SONUÇ VE ÖNERİLER

Bu bölümde çalışmanın sonuçlarına ve bu sonuçlar ışığında yapılan önerilere yer verilmiştir.

Sonuçlar

Elde edilen bulguların analizi ve yapılan değerlendirmeler ışığında çalışmanın sonuçlarını şu şekilde ifade etmek mümkündür:

- İlkokul Türkçe ders ve öğrenci çalışma kitaplarında mizah ögesi bakımından ortak temalardan en zenginleri; “Sağlık ve Çevre”, “Değerlerimiz”, “Birey ve Toplum” temaları, ortak olmayan temalardan “Hayal Gücü” ve “Üretim, Tüketim ve Verimlilik” temalarıdır.
- İlkokul Türkçe ders ve öğrenci çalışma kitaplarındaki “Atatürk” teması, en az mizah ögesi içeren temadır.
- Milli Eğitim Bakanlığı Yayınevi ilkokul Türkçe ders ve öğrenci çalışma kitapları, özel yayınevlerine ait kitaplara göre daha fazla mizah ögesi içermektedir.
- Birinci, üçüncü ve dördüncü sınıf ders kitapları birbirine yakın sayıda mizah ögesi içermektedir. İkinci sınıf ders kitaplarında diğerlerine nazaran daha az mizah ögesi bulunmaktadır.
- Öğrenci çalışma kitaplarında; mizah ögesi sayıları tüm sınıf düzeylerinde birbirine yakındır.
- İlkokul Türkçe ders kitaplarının yazılı mizahi yoğunlukları % 0,2- % 0,7 arasındadır. Bu oranlar kitapların yazılı mizahi yoğunluklarının oldukça yetersiz olduğunu göstermektedir.

- İlkokul Türkçe öğrenci çalışma kitaplarının yazılı mizahi yoğunlukları % 0,01- % 0,3 arasındadır. Bu oranlar kitapların yazılı mizahi yoğunluklarının oldukça yetersiz olduğunu göstermektedir.
- İlkokul Türkçe ders kitaplarının görsel mizahi yoğunlukları % 3- % 31 arasındadır. Bu oranlar kitapların görsel mizahi yoğunlukları arasında önemli farklar olduğunu göstermektedir.
- İlkokul Türkçe öğrenci çalışma kitaplarının görsel mizahi yoğunlukları % 0,6- % 7 arasındadır. Bu oranlar kitapların görsel mizahi yoğunluklarının oldukça yetersiz olduğunu göstermektedir.
- İlkokul Türkçe ders ve çalışma kitaplarında görsel mizah yoğunluğu, yazılı mizah yoğunluğundan önemli ölçüde fazladır.
- İlkokul Türkçe ders kitapları ile öğrenci çalışma kitapları arasında; mizah ögesi içerme bakımından, ders kitapları lehine ciddi farklar vardır.
- İlkokul Türkçe ders kitaplarında en fazla karikatür türünde mizah ögesi vardır.
- İlkokul Türkçe kitaplarında; tekerleme/ uyaklı sözcükler, konuşturma/ kişileştirme, deyim/ atasözü, ünlem, benzetme, mecaz/ kinayeli ifade, yansıma türlerinde mizah öğeleri, monolog, ikileme, dalga geçme/ alçak görme, fıkra, abartma, tezat, taklit, yanlış anlama, yöresel söyleyiş, yanlış telaffuz gibi mizah öğelerine göre daha fazla yer almaktadır.

Öneriler

Çalışmadan elde bulgular ve bulguların neticesinde elde edilen sonuçlar göz önüne alındığında uygulayıcılara/ öğretmenlere, ders kitabı hazırlayıcılarına ve araştırmacılara yönelik öneriler şunlardır:

Uygulayıcılara/ öğretmenlere;

- Türkçe derslerinde mizah ve mizahi etkinliklere daha fazla yer verilmelidir.
- Öğrenciler ile gerçekleştirilen okuma çalışmalarında mizah ögesi bakımından zengin içeriğe sahip metinler tercih edilmelidir.

- Öğrenciler, mizah oluşturma becerilerini geliştirici nitelikte yazma çalışmalarına yönlendirilmelidir. Bu çalışmalarda öğretmenler öğrencilerine rehberlik etmelidir. Öğrenciler bu etkinliklere teşvik edilmelidir.
- Öğretmenler, derslerde mizah kullanımına ilişkin yapılan çalışmaları takip ederek bu alanda ortaya çıkan yenilik ve gelişmeleri sınıf ortamına taşımalıdır.

Kitap hazırlayıcılara;

- İlkokul Türkçe öğrenci çalışma kitaplarında yer alan mizah öğelerinin ders kitaplarına göre daha fazla olduğu görülmüştür. Bu durum; öğrenci çalışma kitaplarının, mizah öğeleri bakımından zenginleştirilmesinin gerekli olduğunu göstermektedir. Öğrenci çalışma kitaplarında yer alan etkinlikler öğrencileri mizah yapmaya sevk edecek nitelikte yeniden düzenlenmelidir. Özellikle karikatür yapma, fıkra yazma, mizahi şiir yazma gibi etkinlikler bu amaca hizmet edebileceği için kitaplarda bu tür etkinliklere daha fazla yer verilmelidir.
- Milli Eğitim Bakanlığı Yayınevi kitaplarında yer alan mizah unsurlarının özel yayınevlerinin hazırladığı kitaplara göre daha fazla olduğu sonucu göz önüne alındığında; özel yayınevlerinin kitap hazırlama komisyonlarının ilkökul Türkçe kitaplarını, öğrencilerin ihtiyacı olan mizahi öğeler bakımından zenginleştirerek hazırlaması gerektiği düşünülmektedir.
- Mizah öğeleri sayısının sınıf seviyelerine göre farklılık gösterdiği sonucu dikkate alınarak; kitapların bütün sınıf seviyelerinde daha fazla mizah içerikli türler seçilerek ve sınıf seviyeleri arasındaki farklar en aza indirilerek hazırlanması gerektiği söylenebilir.
- Mizah öğeleri içermeleri bakımından temalar arasındaki büyük farklar olduğu sonucuna göre; her temanın mizahi öğeler bakımından sayıları artırarak temalar arasında denge sağlanmalıdır. Bu denge kitapların mizah içeriğini mümkün olduğu kadar artırarak kurulmalıdır.
- Kitaplarda yer alan mizah öğeleri türleri arasında da büyük farklılıklar görülmüştür. Bazı mizah ögesi türleri çok fazla kullanılırken bazılarına neredeyse hiç yer verilmemiştir. Öğrencilerin mizahın her türüyle karşı karşıya getirilmesi gerekliliği düşünüldüğünde; kitaplarda yer alan mizah öğelerinin çeşitlendirilmesinin fayda sağlayacağı düşünülmektedir.

- Kitapların tamamında yer alan “Atatürk” temasının diğer temalara nazaran daha az mizah ögesi içerdiği göz önüne alındığında; bu durumu olumlu yönde değiştirmek için Mustafa Kemal Atatürk ile ilgili metinlerin üslupları daha güldürücü, görseller ise portre fotoğraflardan ziyade karikatür veya animasyon biçiminde hazırlanabilir.

Araştırmacılara;

- Çalışmanın yapıldığı eğitim öğretim döneminden sonra hazırlanan ilkokul Türkçe kitaplarının mizah içerikleri bakımından analizini kapsayan çalışmalar yapılmalıdır.
- İlkokul Türkçe kitaplarında yer alan mizahi öğelerin yeterliği ve zenginliğini ölçebilecek bir ölçme aracı tasarlanma çalışması yapılmalıdır.
- İlkokul Türkçe kitapları; farklı araştırma modeli, deseni, yöntem ve teknikleri ile mizahi açıdan incelenmelidir.

KAYNAKLAR

- Akın, A. & Bilgin, O. (2015). Çocuklar için çok boyutlu mizah anlayışı ölçeğinin Türkçe formu: geçerlik ve güvenirlik çalışması. *Uluslar arası Sosyal Araştırmalar Dergisi* 8(37). 684-688.
- Akkaya, M. (2011). *Sınıf öğretmenlerinin sınıf yönetimi becerileri ile mizah tarzları arasındaki ilişkinin incelenmesi*. Yüksek Lisans Tezi, Yeditepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.
- Aydın, S. (2006). Çocuk yazınında mizah kullanımının bilişsel, duygusal ve toplumsal yönden önemi, II. *Ulusal Çocuk ve Gençlik Edebiyatı Sempozyumu*, Ankara: Ankara Üniversitesi Basımevi.
- Bacanlı, H. (2010). *Eğitim Psikolojisi*, Asal Yayınları, Ankara.
- Baki, Y. & Karakuş, N. (2014). Fıkra türünün eğitimdeki yeri ve Türkçe ders kitaplarındaki kullanılabilirliği. *Tarih Okulu Dergisi*, 7(17). 785-812.
- Baş, B. (2003). Altıncı sınıf Türkçe ders kitaplarındaki metin türleri üzerine bir inceleme. *Tübar*, 13(2), 257-265.
- Bayrak, M. (2001). *Halk Gülmecesi*, KB Yayınları, Ankara.
- Bergson, H. (2006). *Gülme* (Çev.: Yaşar Avunç), Ayrıntı Yayınları, İstanbul.
- Cevizci, A. (2002). *Paradigma Felsefe Sözlüğü*, Engin Yayıncılık, İstanbul.
- Çakır, F. (1997). *İlkokul Türkçe ders kitaplarının eğitim öğretime uygunluğunun değerlendirilmesi*. Yüksek Lisans Tezi, Marmara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, İstanbul.
- Çalışır, F. (2011). *Hayat bilgisi dersinde karikatürlerle öğretimin öğrenci başarısına etkisi*. Yüksek Lisans Tezi, Eskişehir Osmangazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Eskişehir.
- Çiçekler, S. (2006). *Anadil (Türkçe) öğretiminde fıkra metinlerinin kullanılması*. Yüksek Lisans Tezi, Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Konya.
- Çimen, B. (2011). *Devlet ve özel okullarda görev yapan sınıf öğretmenlerinin öğretim sürecinde mizah kullanma yeterlikleri konusundaki algılarının incelenmesi*. Yüksek Lisans Tezi, Akdeniz Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Antalya.
- Demirci, G. (2013). *Eğitimde mizah ve karikatür kullanımının öğrenci başarısı ve*

- motivasyonuna etkisi (ortaokul 7. sınıf fen ve teknoloji dersi örneği)*. Yüksek Lisans Tezi, Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Eker, G. Ü. (2009). *İnsan Kültür Mizah- Eğlence Endüstrisinde Tüketim Nesnesi Olarak Mizah*, Grafiker Yayınları, İstanbul.
- Eroğlu, E. (2008). *Muzaffer İzgü'nün çocuk kitaplarının mizah unsurları yönüyle incelenmesi*. Yüksek Lisans Tezi, İzzet Baysal Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Bolu.
- Eşigül, E. (2002). *Cumhuriyet dönemi mizahı üzerinde değerlendirmeli bir bibliyografya çalışması*. Yüksek Lisans Tezi, Ege Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İzmir.
- Fındık Dönmez, A. (2013). *İlköğretim 7. sınıf öğrencilerinin Türkçe öğretiminde okuduğunu anlama ve yazma becerilerinin gelişmesinde karikatürün etkisi*. Yüksek Lisans Tezi, Abant İzzet Baysal Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Bolu.
- Freud, S. (1993). *Espriler ve Bilinçdışı İle İlişkileri* (Çev.: Emre Kapkın). Payel Yayınevi, İstanbul.
- Gevenç, F. (2014). *Sosyal bilgiler öğretiminde fıkraların kullanımı*. Yüksek Lisans Tezi, Niğde Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Niğde.
- Hamzadayı, E. & Çetinkaya, G. (2013). Çocuk okurların bilişsel, duyuşsal ve toplumsal gelişimlerdeki işlevleri açısından Aytül Akal'da mizah ögesinin kullanımı. *Turkish Studies*. 8(4). 489-498.
- Kaya, S. (2011). *Bir öğretim stratejisi olarak sanat eğitiminde mizahın kullanımına yönelik öğretmen ve öğrenci görüşleri*. Yüksek Lisans Tezi, Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Kılınç, K. (2008). *Tarih öğretiminde karikatür materyali kullanımının öğrenci başarısına etkisi*. Yüksek Lisans Tezi, Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Koçoğlu, E. (2012). *6. sınıf sosyal bilgiler dersinde karikatür kullanımının erişiyeye göre değerlendirilmesi*. Doktora Tezi. Atatürk Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Erzurum.
- Koestler, A. (1997). *Mizah Yaratma Eylemi* (Çev.: Sevin Kabakçıoğlu- Özcan Kabakçıoğlu). İris Yayıncılık, İstanbul.
- Kurki, I. (2001). Humourbetweennurseandpatient, andamongataff: analysis of nurses' diaries, *Journal of Advanced Nursing*, 35(3).
- Loomans, D.;&Kolberg K. (2002). *The laughing classroom. everyone's guide to*

- teachingwithhumorandplay*, Canada: New World Library
- Lowis, M. (1997). A humorworkshop program toaidcopingwith life stress, *MankindQuarterly*, 38, 25-28.
- Masten, A., S. (1986). Humorandcompetence in school- agedchildren. *Child Development*, 57, 461–473.
- McGhee, P. E. (1989). Thecontribution of humortochildren’ssocialdevelopment. In P.E. McGhee (Ed.), *Humorandchildren’s development: aguidetopractical applications*(s. 119–134). New York: TheHaworthPress, Inc.
- McGhee, P. E. (2002). How humorfacilitateschildren’sintellectual, socialandemotional development.
- MEB. (2009). *İlköğretim Türkçe dersi öğretim programı (1- 5. sınıflar)*. Ankara: MEB.
- MEB. (2015). *İlköğretim Türkçe dersi öğretim programı (1- 8. sınıflar)*. Ankara: MEB.
- Miles, M.B., & Huberman, A.M. (1994). *Qualitative Data Analysis: A Sourcebook of New Methods (2nd ed.)*. Thousand Oaks, CA: Sage.
- Morreall, J. (1997). *Gülmeyi Ciddiye Almak* (Çev.: Kubilay Aysevener- Şenay Soyer), İris Yayıncılık, İstanbul.
- Nesin, A. (2002). “Mizah= Gülmece”, *Gülme’nin Kitabı*, YGS Yayınları, İstanbul.
- Oruç, Ş. (2006). *Sosyal bilgiler öğretiminde mizah*. Doktora Tezi, Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Öngören, F. (1983). *Türk Mizahı ve Hicvi*. İş Bankası Yayınları, Ankara.
- Özer, A. (2005). Karikatür, eğitimcinin yazı tahtası üzerindeki işini fazlasıyla kolaylaştırır. *Hürriyet Gösteri Sanat Edebiyat Dergisi*, 275, 72-74.
- Özkaya, P. G. (2012). *İlköğretim II. kademe öğrencilerinin sesli okuma becerilerine tekerleme eğitiminin etkisi*. Yüksek Lisans Tezi, Muğla Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Muğla.
- Savaş, S. (2009). *İlköğretim 7. sınıf Türkçe derslerinde mizah kullanımının öğrenci tutum ve başarısına etkisi*. Yüksek Lisans Tezi, Zonguldak Karaelmas Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Zonguldak.
- Sert, G., Kurtoğlu, M., Akıncı, A. & Seferoğlu, S.S. (2012). Öğretmenlerin teknoloji kullanma durumlarını inceleyen araştırmalara bir bakış: bir içerik analizi çalışması. *Computers & Education*. 14, 46.
- Sümer, M. (2008). *Okul öncesi öğretmenliği öğrencilerinin stresle başa çıkma stilleri ve*

- bazı değişkenlere göre mizah tarzlarının karşılaştırılması*. Yüksek Lisans Tezi, Selçuk Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Konya.
- şahin, T., & Yıldırım, S. (1999) *ğretim teknolojileri ve materyal geliştirme*. Ankara: Anı Yayıncılık.
- şentürk, H. (2008). *Anadil (Türkçe) ğretiminde tekerlemelerin kullanılması*. Yüksek Lisans Tezi, Zonguldak Karaelmas Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Zonguldak.
- Tavşancıl, E. & Aslan, E. (2001). *İçerik analizi ve uygulama rnekleri*. Epsilon Yayınları, İstanbul.
- TDK (2005). *Türkçe Sözlük*, Türk Dil Kurumu Yayınları, Ankara.
- Usta, . (2005). *Mizah dilinin gizemi*. Ankara: Akçağ.
- Yaman, H. (2010). Bir ğretim aracı olarak karikatür: Türkçe dil bilgisi ğretimi üzerine bir araştırma. *Kuram Ve Uygulamada Eğitim Bilimleri*, 1215-1242.
- Yardımcı, İ. (2010). Mizah kavramı ve sanattaki yeri. *Uşak Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 3(2), 1-41.
- Yerlikaya, N. (2007). *Lise ğrencilerinin mizah tarzları ile stresle başa çıkma tarzları arasındaki ilişkinin incelenmesi*. Yüksek Lisans Tezi, Çukurova Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Adana.
- Yıldırım, A. & şimşek, H. (2013). *Sosyal bilimlerde nitel araştırma yöntemleri*. Ankara: Seçkin.

GAZİ GELECEKTİR..